

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
СУМСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

**НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
РОБОТИ З ПРОФІЛАКТИКИ ПРАВОПОРУШЕНЬ
СЕРЕД УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ
В ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ**

Збірник методичних матеріалів

Суми - 2015

Рекомендовано до друку Вченою радою
Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти
(Протокол № 8 від 26.02.2015)

Укладач: Юрченко Л.І., методист з виховної роботи Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

Рецензенти: Сєрих Л.В., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики виховання Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

Ноженко Л.Г., заступник директора з виховної роботи Сумської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 18

Нормативно-правове забезпечення роботи з профілактики правопорушень серед учнівської молоді в загальноосвітньому навчальному закладі: Збірник методичних матеріалів / Укладач: Л.І. Юрченко – Суми: РВВ СОШПО, 2015. – 124 С.

Методичні матеріали можуть бути використані заступниками директорів з виховної роботи, класними керівниками загальноосвітніх навчальних закладів у профілактичній роботі з учнями, схильними до правопорушень

ЗМІСТ

ВСТУП	6
I. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗДІЙСНЕННЯ ПРОФІЛАКТИ ПРАВОПОРУШЕНЬ СЕРЕД НЕПОВНОЛІТНІХ	7
1.1. Нормативно-правові документи щодо профілактики правопорушень	7
1.2. Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх.....	9
1.3. Адміністративна відповідальність неповнолітніх.....	15
II. ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ З ПРОФІЛАКТИКИ ПРАВОПОРУШЕНЬ У ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ	16
2.1. Положення про раду з профілактики правопорушень (орієнтовані) .	16
2.2. Орієнтовний перелік документації з питань організації профілактики правопорушень серед неповнолітніх.....	20
2.3. Протокол засідання ради з профілактики правопорушень серед учнів.....	21
2.4. Примірний порядок ведення та визначення критеріїв постановки на внутрішкільний облік учнів загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладів, які вчинили злочин або схильні до їх вчинення	21
2.5. Орієнтовні зразки планів роботи щодо профілактики правопорушень	24
2.5.1 План роботи ради з профілактики правопорушень та бездоглядності на навчальний рік.....	24
2.5.2 План роботи з учнями, що не встигають та схильними до правопорушень	25
2.5.3 План роботи з профілактики правопорушень серед учнів.....	26
2.5.4 План заходів з превентивного виховання учнів	29
2.5.5 План заходів щодо запобігання та профілактики злочинності серед учнів	34
2.5.6 Комплексний план роботи із захисту прав дітей, попередження правопорушень, безпритульності та бездоглядності, протидії торгівлі людьми, запобігання жорстокому поводженню з дітьми, проявів насилля серед учнівської молоді та утвердження здорового способу життя серед учнів.....	38
III. ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА З УЧНЯМИ, СХИЛЬНИМИ ДО ПРАВОПОРУШЕНЬ	53
3.1. Акт обстеження житлово-побутових умов сім'ї учня який перебуває на обліку.....	53

3.2.	Індивідуальна карта учня, схильного до правопорушень.....	54
3.3.	Акт проведення рейду (Діти вулиці), «Вокзал», «Комп'ютер»).....	55
3.4.	Психолого-педагогічна характеристика учня із функціонально- неспроможної сім'ї	56
3.5.	Картка особистого обліку учня, який перебуває на внутрішкільному обліку.....	57
3.6.	Програма вивчення особистості важковиховуваного учня.....	58
3.7.	Програма вивчення сімей учнів.....	59
3.8.	Карта вивчення підлітка, схильного до правопорушень.	61
3.9.	Щоденник спостережень педагогічно занедбаного учня.	63
3.10.	Індивідуальна картка на учня, що стоїть на обліку у школі.....	65
IV.	ПРОЕКТИ НАКАЗІВ ЩОДО ЗДІЙСНЕННЯ КОНТРОЛЮ ЗА СТАНОМ ПРОФІЛАКТИЧНОЇ РОБОТИ З УЧНЯМИ, СХИЛЬНИМИ ДО ПРАВОПОРУШЕНЬ.....	66
4.1.	Наказ «Про стан роботи з учнями, схильними до правопорушень»...	66
4.2.	Наказ «Про створення та організацію роботи наркологічного посту».....	68
4.3.	Наказ «Про організацію роботи школи щодо профілактики правопорушень серед учнів».....	69
4.4.	Наказ «Про затвердження плану заходів щодо профілактики правопорушень серед учнів закладу на період до 2015 року» ..	70
4.5.	Наказ «Про заходи щодо профілактики бездоглядності та запобігання правопорушень серед неповнолітніх».....	77
4.6.	Наказ «Про підсумки роботи за I семестр щодо профілактики наркоманії, токсикоманії, алкоголізму серед неповнолітніх та формування здорового способу життя».....	78
4.7.	Наказ «Про створення Ради з профілактики правопорушень серед учнів»	80
4.8.	Наказ «Про організацію роботи школи з профілактики правопорушень серед учнів»	81
	Наказ «Про створення наркологічного посту і організацію його роботи»	82
	Наказ «Про заборону тютюнокуріння у школі».....	83
4.9.	Наказ «Про заходи щодо запобігання насильства над дітьми» ..	84
4.10.	Наказ «Про заборону куріння, споживання алкогольних напоїв у приміщеннях, на території закладу та проведення відповідної профілактичної роботи».....	87
4.11.	Наказ «Про вжиття заходів щодо виконання концепції реалізації державної політики у сфері протидії поширенню наркоманії, боротьби з незаконним обліком наркотичних речовин та прекурсорів на 2011-2015 роки».....	90

4.12.	Наказ «Про проведення заходів щодо поширення та вживання психоактивних речовин серед учнів».....	94
V.	ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАВОВИХОВНОЇ РОБОТИ З УЧНЯМИ	99
5.1.	Заняття «Знайомство з текстом Конвенції ООН про права дитини».....	99
5.2.	Рольова гра «Навчання і дія: права дітей»	112
5.3.	Тренінг «Діти у конфлікті із законом»	115
	РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	122

ВСТУП

Однієї із самих актуальних і соціально значущих задач, що стоять перед нашим суспільством сьогодні, є пошук шляхів зниження росту злочинів серед молоді та підвищення ефективності їх профілактики.

В країні продовжує зберігатися досить складна криміногенна обстановка, до сфери організованої злочинності втягується усе більше неповнолітніх.

Злочинність молодшає й приймає стійкий рецидивний характер. Криміналізація молодіжного середовища позбавляє суспільство перспектив встановлення у недалекому майбутньому соціальної рівноваги та благополуччя.

Профілактика правопорушень неповнолітніх є, передусім, проблемою педагогічною, бо вона пов'язана з вирішенням певного кола виховних завдань. Важливим напрямом у системі попередження злочинності є комплексна розробка проблеми ранньої профілактики правопорушень неповнолітніх. Попередити правопорушення неповнолітніх можна, якщо до профілактичної роботи залучити сім'ю, найближче оточення. Найбільш істотною причиною правопорушень неповнолітніх є недоліки в їх моральному вихованні. Отже, попередження правопорушень неповнолітніх лежить насамперед у педагогізації різних сфер морального впливу в процесі виховання дітей і підлітків. Вікові особливості неповнолітніх вимагають психологічно і методично грамотного підходу до цього контингенту.

Одним з пріоритетних напрямів є забезпечення в кожному навчально – виховному закладі відповідних умов для розвитку фізично та психічно здорової особистості, запобігання пияцтву, наркоманії, насильству, іншим асоціальним явищам, що негативно впливають на здоров'я людей. Це означає, що в закладах освіти має бути побудований такий навчально-виховний процес, який би забезпечував тривалий і цілісний виховний вплив на учнів.

Сукупність навчально-пізнавальних занять, стосунки між педагогам та учнями є найраціональнішою системою, сприятливою не тільки для формування гармонійно розвиненої особистості, розвитку індивідуальності дитини, але й для набуття нею досвіду громадської діяльності, виховання в неї найважливіших соціальних якостей, запобігання девіантній поведінці підлітків.

Інтеграція зусиль суспільства, школи може здійснитися лише в рамках науково обгрунтованої, забезпеченої ефективними технологіями соціально-педагогічної системи перевиховання особистості неповнолітнього за допомогою послідовних педагогічних і виховно-профілактичних впливів, що забезпечують формування особистості з правильними життєвими установками. Необхідно вивчити причини, джерела, що обумовлюють правопорушення, і на цій основі побудувати таку систему профілактичної діяльності, яка забезпечила б поступове скорочення злочинності.

I. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФІЛАКТИ ПРАВОПОРУШЕНЬ СЕРЕД НЕПОВНОЛІТНІХ

1.1. Нормативно-правові документи щодо профілактики правопорушень

1. Загальна декларація прав людини (від 10.12.1948);
2. Декларація прав дитини (від 20.11.1959);
3. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права (від 16.12.1966);
4. Конвенція про права дитини (від 20.11.1989);
5. Кримінальний кодекс України (від 01.09.2001);
6. Сімейний кодекс України (від 10.01.2002);
7. Закон України «Про профілактику правопорушень» (від 29.12.2009)
8. Закон України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей» (від 24.01.1995 № 20/95-ВР).
9. Закон України «Про охорону дитинства» (від 26.04.2001);
10. Закон України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю» (від 26.06.2001);
11. Закон України «Про попередження насильства в сім'ї» (від 15.11.2001).
12. Закон України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо встановлення відповідальності за вчинення насильства в сім'ї або невиконання захисного припису» (від 15.05.2003);
13. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства стосовно протидії насильству в сім'ї» (від 25.09.2008).
14. Постанова Кабінету Міністрів України від 08.07.1995 № 502 «Про створення кримінальної міліції у справах дітей».
15. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку розгляду заяв та повідомлень про вчинення насильства в сім'ї або реальну його загрозу» (від 26.04.2003 № 616).
16. Постанова Кабінету Міністрів України від 26.04.2003 № 616 «Про затвердження Порядку розгляду заяв та повідомлень про вчинення насильства в сім'ї або реальну його загрозу»
17. Спільний наказ Міністерства сім'ї молоді та спорту, Міністерства охорони здоров'я, Міністерства освіти і науки, Міністерства праці, Міністерства транспортного зв'язку, Міністерства внутрішніх справ, Департаменту виконання покарань від 14.06.2006 № 1983/388/452/221/556/596/106 «Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів соціальної роботи з сім'ями, які опинилися у складних життєвих обставинах»

18. Наказ Міністерства освіти і науки України від 01.02.2010 № 59 «Про вжиття заходів щодо запобігання насильству над дітьми».
19. Наказ Міністерства освіти і науки України від 30.12.2010 № 1312 «Про виконання законодавчих вимог у зв'язку із прийняттям Закону України від 21 січня 2010 року № 1312 »Про затвердження плану заходів щодо реалізації Національної кампанії »Стоп насильству!« на період до 2015 року»
20. Наказ Міністерства від 29.03.2010 № 255 «Про виконання законодавчих вимог у зв'язку із прийняттям Закону України від 21 січня 2010 року № 1824 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо обмеження споживання і продажу пива та слабоалкогольних напоїв»
21. Наказ Міністерства освіти і науки України від 01.02.2010 № 59 «Про вжиття заходів щодо запобігання насильству над дітьми».
22. Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.10.2010 № 1023 «Щодо профілактики злочинності і правопорушень серед дітей, захисту їх прав на освіту» .
23. Наказ Міністерства від 03.08.2012 № 888 »Про затвердження Плану заходів Міністерства освіти і науки, молоді та спорту щодо профілактики правопорушень серед дітей та учнівської молоді на період до 2015 року»
24. Наказ Міністерства від 19.07.2012 № 827 »Про затвердження плану заходів Міністерства освіти і науки, молоді та спорту щодо запобігання торгівлі людьми на період до 2015 року»
25. Лист Міністерства освіти і науки України від 11.09.2009 № 1/9-632 «Щодо поліпшення превентивного виховання та профілактичної роботи з подолання злочинності серед неповнолітніх»
26. Лист Міністерства освіти і науки України від 13.09.2010 № 1/9-623 «Щодо подолання злочинності серед неповнолітніх та організації профілактичної роботи» .
27. Лист Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 01.12.2011 №1/9-847 «Щодо інформації про стан злочинності серед неповнолітніх»
28. Лист Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 11.02.2013 № 1/9-96 «Щодо профілактичної роботи з запобігання правопорушенням та злочинності серед дітей та учнівської молоді».
29. Лист Міністерства освіти і науки України від 30.01.2014 № 1/9-80 «Щодо профілактичної роботи з запобігання правопорушенням та злочинності серед дітей та учнівської молоді»
30. Лист Міністерства освіти і науки України від 17.02.2014 № 1/9-118 «Щодо профілактичної роботи з запобігання протидії поширенню наркоманії серед дітей та учнівської молоді».

1.2. Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх

Кримінальна відповідальність неповнолітніх

Стаття 22. Вік, з якого може наставати кримінальна відповідальність

Кримінальній відповідальності підлягають особи, яким до вчинення злочину виповнилося шістнадцять років.

Особи, що вчинили злочини у віці від чотирнадцяти до шістнадцяти років, підлягають кримінальній відповідальності лише за умисне вбивство (статті 115-117), посягання на життя державного чи громадського діяча, працівника правоохоронного органу, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону або військовослужбовця, судді, народного засідателя чи присяжного у зв'язку з їх діяльністю, пов'язаною із здійсненням правосуддя, захисника чи представника особи у зв'язку з діяльністю, пов'язаною з наданням правової допомоги, представника іноземної держави (статті 112, 348, 379, 400, 443), умисне тяжке тілесне ушкодження (стаття 121, частина третя статей 345, 346, 350, 377, 398), умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження (стаття 122, частина друга статей 345, 346, 350, 377, 398), диверсію (стаття 113), бандитизм (стаття 257), терористичний акт (стаття 258), захоплення заручників (статті 147 і 349), звалтування (стаття 152), насильницьке задоволення статевої пристрасті неприродним способом (стаття 153), крадіжку (стаття 185, частина перша статей 262, 308), грабіж (статті 186, 262, 308), розбій (стаття 187, частина третя статей 262, 308), вимагання (статті 189, 262, 308), умисне знищення або пошкодження майна (частина друга статей 194, 347, 352, 378, частини друга та третя статті 399), пошкодження шляхів сполучення і транспортних засобів (стаття 277), угон або захоплення залізничного рухомого складу, повітряного, морського чи річкового судна (стаття 278), незаконне заволодіння транспортним засобом (частини друга, третя статті 289), хуліганство (стаття 296).

Стаття 98. Види покарань

1. До неповнолітніх, визнаних винними у вчиненні злочину, судом можуть бути застосовані такі основні види покарань:

- штраф;
- громадські роботи;
- виправні роботи;
- арешт;
- позбавлення волі на певний строк.

2. До неповнолітніх можуть бути застосовані додаткові покарання у виді штрафу та позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю.

Стаття 115. Умисне вбивство

1. Вбивство, тобто умисне протиправне заподіяння смерті іншій людині, – карається позбавленням волі на строк від семи до п'ятнадцяти років.

2. Умисне вбивство:

- 1) двох або більше осіб;
- 2) малолітньої дитини або жінки, яка завідомо для винного перебувала у стані вагітності;
- 3) заручника;
- 4) вчинене з особливою жорстокістю;
- 5) вчинене способом, небезпечним для життя багатьох осіб;
- 6) з корисливих мотивів;
- 7) з хуліганських мотивів;
- 8) особи чи її близького родича у зв'язку з виконанням цією особою службового або громадського обов'язку;
- 9) з метою приховати інший злочин або полегшити його вчинення;
- 10) поєднане із зґвалтуванням або насильницьким задоволенням статевої прихисті неприродним способом;
- 11) вчинене на замовлення;
- 12) вчинене за попередньою змовою групою осіб;
- 13) вчинене особою, яка раніше вчинила умисне вбивство, за винятком вбивства, передбаченого статтями 116-118 Кримінального Кодексу України, – карається позбавленням волі на строк від десяти до п'ятнадцяти років або довічним позбавленням волі, з конфіскацією майна у випадку, передбаченому пунктом 6 частини другої цієї статті.

Стаття 152. Зґвалтування

1. Зґвалтування, тобто статеві зносини із застосуванням фізичного насильства, погрози його застосування або з використанням беспорядного стану потерплого особи, – карається позбавленням волі на строк від трьох до п'яти років.

2. Зґвалтування, вчинене повторно або особою, яка раніше вчинила будь-який із злочинів, передбачених статтями 153-155 КК України, – карається позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років.

3. Зґвалтування, вчинене групою осіб, або зґвалтування неповнолітньої чи неповнолітнього – карається позбавленням волі на строк від семи до дванадцяти років.

4. Зґвалтування, що спричинило особливо тяжкі наслідки, а також зґвалтування малолітньої чи малолітнього – карається позбавленням волі на строк від восьми до п'ятнадцяти років.

Стаття 185. Крадіжка

1. Таємне викрадення чужого майна (крадіжка) – карається штрафом до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років, або позбавленням волі на строк до трьох років.

2. Крадіжка, вчинена повторно або за попередньою змовою групою осіб, – карається обмеженням волі на строк до п'яти років або позбавленням волі на той самий строк.

3. Крадіжка, поєднана з проникненням у житло, інше приміщення чи сховище або що завдала значної шкоди потерплого, – карається позбавленням волі на строк від трьох до шести років.

4. Крадіжка, вчинена у великих розмірах, – карається позбавленням волі на строк від п'яти до восьми років.

5. Крадіжка, вчинена в особливо великих розмірах або організованою групою, – карається позбавленням волі на строк від семи до дванадцяти років з конфіскацією майна.

Стаття 186. Грабіж

1. Відкрите викрадення чужого майна (грабіж) – карається штрафом від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років, або позбавленням волі на строк до чотирьох років.

2. Грабіж, поєднаний з насильством, яке не є небезпечним для життя чи здоров'я потерпілого, або з погрозою застосування такого насильства, або вчинений повторно, або за попередньою змовою групою осіб, – карається позбавленням волі на строк від чотирьох до шести років.

3. Грабіж, поєднаний з проникненням у житло, інше приміщення чи сховище або що завдав значної шкоди потерпілому, – карається позбавленням волі на строк від чотирьох до восьми років.

4. Грабіж, вчинений у великих розмірах, – карається позбавленням волі на строк від семи до десяти років.

5. Грабіж, вчинений в особливо великих розмірах або організованою групою, – карається позбавленням волі на строк від восьми до тринадцяти років із конфіскацією майна.

Стаття 190. Шахрайство

1. Заволодіння чужим майном або придбання права на майно шляхом обману чи зловживання довірою (шахрайство) – карається штрафом до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними й роботами на строк до двох років, або обмеженням волі на строк до трьох років.

2. Шахрайство, вчинене повторно, або за попередньою змовою групою осіб, або таке, що завдало значної шкоди потерпілому, – карається штрафом від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк від одного до двох років, або обмеженням волі на строк до п'яти років, або позбавленням волі на строк до трьох років.

3. Шахрайство, вчинене у великих розмірах, або шляхом незаконних операцій з використанням електронно-обчислювальної техніки, – карається позбавленням волі на строк від трьох до восьми років.

4. Шахрайство, вчинене в особливо великих розмірах або організованою групою, – карається позбавленням волі на строк від п'яти до дванадцяти років з конфіскацією майна.

Поряд із загальними положеннями, що відносяться до кримінальної відповідальності осіб, які вчинили злочини, кримінальний закон передбачає певні особливості кримінальної відповідальності для неповнолітніх.

Ці особливості стосуються:

- 1) звільнення неповнолітніх від кримінальної відповідальності або покарання із застосуванням примусових заходів виховного характеру;
- 2) видів покарання, які застосовуються до неповнолітніх;
- 3) звільнення неповнолітніх від відбування покарання.

Встановлюючи ці особливості, законодавець виходить з психологічної характеристики цього віку: неусталеності психічних процесів, відсутності достатнього життєвого досвіду, знань, навичок соціальної поведінки. Така психофізична незавершеність процесу формування особи призводить до нездатності повною мірою (на рівні психофізичного розвитку дорослої особи) усвідомлювати фактичні ознаки і суспільну небезпечність такого складного соціального явища, як злочин, адекватно оцінювати свої вчинки.

Виходячи з цього, пункт 6 статті 40 Кримінального Кодексу України як загальну норму передбачає, що вчинення злочину неповнолітнім є обставиною, що пом'якшує відповідальність. Ця норма відображає усталену гуманістичну тенденцію до пом'якшення відповідальності неповнолітніх порівняно з відповідальністю осіб, які вчинили злочин у повнолітньому віці. Досить чітке відображення ця тенденція отримала в Законі України від 24 січня 1995 року «Про органи і служби у справах неповнолітніх і спеціальні установи для неповнолітніх», де вказано на необхідність використання «переважно методів виховання і переконання, що передбачають застосування примусових заходів лише після того, коли вичерпані усі інші заходи впливу на поведінку неповнолітнього» як на один з основних принципів діяльності органів і служб у справах неповнолітніх.

Стаття 97. Звільнення від кримінальної відповідальності із застосуванням примусових заходів виховного характеру

1. Неповнолітнього, який вперше вчинив злочин невеликої тяжкості, може бути звільнено від кримінальної відповідальності, якщо його виправлення можливе без застосування покарання. У цих випадках суд застосовує до неповнолітнього примусові заходи виховного характеру, передбачені частиною другою статті 105 цього Кодексу.

2. Примусові заходи виховного характеру, передбачені частиною другою статті 105 цього Кодексу, суд застосовує і до особи, яка до досягнення віку, з якого може наставати кримінальна відповідальність, вчинила суспільно небезпечне діяння, що підпадає під ознаки діяння, передбаченого Особливою частиною цього Кодексу.

3. У разі ухилення неповнолітнього, що вчинив злочин, від застосування до нього примусових заходів виховного характеру ці заходи скасовуються і він притягується до кримінальної відповідальності.

Стаття 99. Штраф

1. Штраф застосовується лише до неповнолітніх, що мають самостійний доход, власні кошти або майно, на яке може бути звернене стягнення.

2. Розмір штрафу встановлюється судом залежно від тяжкості вчиненого злочину та з урахуванням майнового стану неповнолітнього в межах до п'ятисот встановлених законодавством неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Стаття 100. Громадські та виправні роботи

1. Громадські роботи можуть бути призначені неповнолітньому у віці від 16 до 18 років на строк від тридцяти до ста двадцяти годин і полягають у виконанні неповнолітнім робіт у вільний від навчання чи основної роботи час. Тривалість виконання даного виду покарання не може перевищувати двох годин на день.

2. Виправні роботи можуть бути призначені неповнолітньому у віці від 16 до 18 років за місцем роботи на строк від двох місяців до одного року.

3. Із заробітку неповнолітнього, засудженого до виправних робіт, здійснюється відрахування в доход держави в розмірі, встановленому вирокком суду, в межах від п'яти до десяти відсотків.

Стаття 101. Арешт

Арешт полягає у триманні неповнолітнього, який на момент постановлення вироку досяг шістнадцяти років, в умовах ізоляції в спеціально пристосованих установах на строк від п'ятнадцяти до сорока п'яти діб.

Стаття 102. Позбавлення волі на певний строк

1. Покарання у виді позбавлення волі особам, які не досягли до вчинення злочину вісімнадцятирічного віку, не може бути призначене на строк більше десяти років, а у випадках, передбачених пунктом 5 частини третьої цієї статті, – більше п'ятнадцяти років. Неповнолітні, засуджені до покарання у виді позбавлення волі, відбувають його у спеціальних виховних установах.

2. Позбавлення волі не може бути призначене неповнолітньому, який вперше вчинив злочин невеликої тяжкості.

3. Покарання у виді позбавлення волі призначається неповнолітньому:

- 1) за вчинений повторно злочин невеликої тяжкості – на строк не більше двох років;
- 2) за злочин середньої тяжкості – на строк не більше чотирьох років;
- 3) за тяжкий злочин – на строк не більше семи років;
- 4) за особливо тяжкий злочин – на строк не більше десяти років;
- 5) за особливо тяжкий злочин, поєднаний з умисним позбавленням життя людини, – на строк до п'ятнадцяти років.

Стаття 103. Призначення покарання

1. При призначенні покарання неповнолітньому суд, крім обставин, передбачених у статтях 65-67 цього Кодексу, враховує умови його життя та виховання, вплив дорослих, рівень розвитку та інші особливості особи неповнолітнього.

2. При призначенні покарання неповнолітньому за сукупністю злочинів або вироків остаточне покарання у виді позбавлення волі не може перевищувати п'ятнадцяти років.

Стаття 104. Звільнення від відбування покарання з випробуванням

1. Звільнення від відбування покарання з випробуванням застосовується до неповнолітніх відповідно до статей 75-78 цього Кодексу, з урахуванням положень, передбачених цією статтею.

2. Звільнення від відбування покарання з випробуванням може бути застосоване до неповнолітнього лише у разі його засудження до позбавлення волі.

3. Испитовий строк установлюється тривалістю від одного до двох років.

4. У разі звільнення неповнолітнього від відбування покарання з випробуванням суд може покласти на окрему особу, за її згодою або на її прохання, обов'язок щодо нагляду за засудженим та проведення з ним виховної роботи.

Стаття 105. Звільнення від покарання із застосуванням примусових заходів виховного характеру

1. Неповнолітній, який вчинив злочин невеликої або середньої тяжкості, може бути звільнений судом від покарання, якщо буде визнано, що внаслідок щирого розкаяння та подальшої бездоганної поведінки він на момент постановлення вироку не потребує застосування покарання.

2. У цьому разі суд застосовує до неповнолітнього такі примусові заходи виховного характеру:

1) застереження;

2) обмеження дозвілля і встановлення особливих вимог до поведінки неповнолітнього;

3) передача неповнолітнього під нагляд батьків чи осіб, які їх замінюють, чи під нагляд педагогічного або трудового колективу за його згодою, а також окремих громадян на їхнє прохання;

4) покладення на неповнолітнього, який досяг п'ятнадцятирічного віку і має майно, кошти або заробіток, обов'язку відшкодування заподіяних майнових збитків;

5) направлення неповнолітнього до спеціальної навчально-виховної установи для дітей і підлітків до його виправлення, але на строк, що не перевищує трьох років. Умови перебування в цих установах неповнолітніх та порядок їх залишення визначаються законом.

3. До неповнолітнього може бути застосовано кілька примусових заходів виховного характеру, що передбачені у частині другій цієї статті. Тривалість заходів виховного характеру, передбачених у пунктах 2 та 3 частини другої цієї статті, встановлюється судом, який їх призначає.

4. Суд може також визнати за необхідне призначити неповнолітньому вихователя в порядку, передбаченому законом.

1.3. Адміністративна відповідальність неповнолітніх

Стаття 9. Поняття адміністративного правопорушення

Адміністративним правопорушенням (проступком) визнається протиправна, винна (умисна або необережна) дія чи бездіяльність, яка посягає на громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління і за яку законом передбачено адміністративну відповідальність. Адміністративна відповідальність за правопорушення, передбачена Кодексом України про адміністративні правопорушення настає, якщо ці порушення за своїм характером не тягнуть за собою відповідно до закону кримінальної відповідальності.

Стаття 12. Вік, після досягнення якого настає адміністративна відповідальність

Адміністративній відповідальності підлягають особи, які досягли на момент вчинення адміністративного правопорушення шістнадцятирічного віку.

Стаття 13. Відповідальність неповнолітніх

До осіб віком від шістнадцяти до вісімнадцяти років, які вчинили адміністративні правопорушення, застосовуються заходи впливу, передбачені статтею 24-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

У разі вчинення особами віком від шістнадцяти до вісімнадцяти років адміністративних правопорушень, передбачених статтями 44, 51, 121-127, частинами першою і другою статті 130, частиною другою статті 156, статтями 173, 174, 185, 190-195 Кодексу України про адміністративні правопорушення, вони підлягають адміністративній відповідальності на загальних підставах. З урахуванням характеру вчиненого правопорушення та особи правопорушника до зазначених осіб (за винятком осіб, які вчинили правопорушення, передбачені статтею 185) можуть бути застосовані заходи впливу, передбачені статтею 24-1, Кодексу України про адміністративні правопорушення.

II. ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ З ПРОФІЛАКТИКИ ПРАВОПОРУШЕНЬ У ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

2.1. Положення про раду з профілактики правопорушень

Рада покликана об'єднати зусилля педагогічного, учнівського колективів, батьківської громадськості, соціально-психологічної служби в створенні єдиної системи роботи з профілактики бездоглядності та правопорушень у школі, працює з дітьми, підлітками та їх батьками.

I. Загальні положення.

1.1. Рада профілактики створена в школі для роботи з попередження правопорушень, злочинів, зміцненню дисципліни серед учнів.

1.2. Склад ради профілактики затверджується педагогічною радою школи і складається з голови, його заступника і членів ради (7 осіб).

Членами ради є найбільш досвідчені працівники школи, представники громадських організацій.

Керує радою профілактики заступник директора з навчально-виховної роботи.

1.3 Рада профілактики здійснює свою діяльність відповідно до чинного законодавства, Конвенції ООН «Про права дитини», статуту школи, нормативним документам та наказам директора школи.

II. Мета діяльності Ради профілактики правопорушень

Гуманізація і демократизація навчально-виховного процесу, створення максимально сприятливих умов для співпраці педагогів, учнів та їхніх батьків як головної умови запобігання і подолання відхилень у поведінці учнів.

Формування і розвиток єдиного шкільного колективу із здоровим моральним кліматом.

Забезпечення координації діяльності усіх шкільних ланок, які забезпечують життєдіяльність учнівського колективу.

Підвищення ефективності виховної роботи з учнями, розвиток учнівського колективу, громадської активності, самостійності, відповідальності учнів за свої вчинки, профілактика негативних проявів серед учнів.

Подолання в свідомості окремих учнів помилкових поглядів, які сформувалися внаслідок неправильного виховання.

Формування в учнів правових понять, які б регулювали їхню поведінку.

Вироблення в них навичок і звичок правомірної поведінки.

Протистояння негативним явищам та впливам.

III. Завдання діяльності Ради профілактики правопорушень

1. Проводить моніторинг стану роботи в закладі щодо профілактики злочинності, правопорушень та інших девіантних проявів серед учнівської молоді, узагальнює і аналізує його результати.

2. Розглядає персональні справи учнів-порушників порядку.

3. Здійснює контроль за поведінкою підлітків, які перебувають на внутрішкільному обліку та обліку ВКМСД.

4. Виявляє важковиховуваних учнів та батьків, які не виконують своїх обов'язків по вихованню дітей, повідомляє про них до комісії у справах неповнолітніх.

5. Залучає підлітків схильних до правопорушень та бродяжництва в гурткову роботу.

6. Проводить індивідуально-виховну роботу з підлітками девіантної поведінки.

7. Корегують педагогічні позиції батьків або осіб які їх замінюють, ухиляються від виховання дітей або негативно впливають на них. У необхідних випадках ставить питання про притягнення таких батьків до встановленої Законом відповідальності перед відповідними державними організаціями.

8. Вносить проблемні питання на обговорення педради і для прийняття рішення керівництвом школи.

9. Заслуховує класних керівників про стан роботи щодо зміцнення дисципліни та профілактики правопорушень.

10. Організовує індивідуальне шефство над важкими підлітками.

11. Розглядає питання про стан роботи з профілактики правопорушень у класах школи.

IV. Порядок діяльності Ради з профілактики правопорушень

1. Чисельний і поіменний склад Ради з профілактики затверджується на педагогічній раді і оформляється наказом директора школи на кожен рік (обирається у складі 7 осіб); головою Ради обирається директор школи або його заступник.

2. Періодичність засідань Ради визначається загальним станом профілактичної роботи в школі, моральним кліматом у районі школи, але не менше одного разу на семестр (чверть), крім екстрених випадків.

3. Хід засідання Ради з профілактики, прийняті рішення протоколюються одним із членів ради.

4. Рішення Ради приймається шляхом голосування (більшістю голосів).

5. Робота Ради з профілактики планується на навчальний рік. План роботи обговорюється на засіданні ради і затверджується директором школи.

6. Рада не підпорядкована комісії у справах неповнолітніх, але свою роботу проводить у тісному контакті з нею та іншими правоохоронними органами, громадськими організаціями, які проводять виховну роботу з дітьми.

7. При розборі персональних справ разом з учнями запрошуються класний керівник та батьки учня.

8. Розглядає подання класних керівників та психолога про постановку та зняття з внутрішкільного обліку.

9. Надає консультативну, методичну допомогу батькам у вихованні дітей.

10. Розглядає конфліктні ситуації, пов'язані з проблемами міжособистісного спілкування учасників освітнього процесу в межах своєї компетенції.

11. Залучає фахівців-лікарів, працівників правоохоронних органів та інших – до спільного вирішення питань, що відносяться до компетенції Ради.

12. Обговорює питання перебування дітей у неблагонадійних сім'ях, готує відповідні клопотання до органів опіки та піклування.

V. Види діяльності:

1. Педагогічна профілактика:

Діагностика інтересів.

Діагностика нахилів, здібностей.

Діагностика та корекція особистісного самовизначення учнів.

Розробка і проведення заходів щодо створення сприятливих умов для саморозвитку особистості в колективі.

2. Консультаційна діяльність.

Практичні поради щодо виходу з проблемної ситуації.

Допомога у встановленні причин, які призводять до виникнення проблем та вирішення їх.

3. Просвітницька діяльність.

Поширення знань з права, психології, соціології, медицини, які сприяють ефективному вирішенню завдань профілактики правопорушень та бездоглядності.

Ознайомлення вчителів, батьків з основами вікової психології.

Практичне використання набутих знань у вирішенні конкретних питань навчання й виховання.

V. Функції Ради з профілактики правопорушень

Рада є суто профілактичним органом, що і визначає її основне завдання.

Вона виконує такі функції:

– діагностичну, яка реалізується через систему заходів, спрямованих на виявлення характеру і рівнів відхилень у поведінці учнів, з'ясування реального стану навчально-виховного процесу;

– координуючу, яка зумовлює ефективність взаємозв'язків Ради та суб'єктів зовнішнього впливу на характер поведінки учнів (школа, сім'я, ровесники, заклади культури, ЗМІ, регіон та ін.);

– творчу, яка дає право на вибір доцільних психолого-педагогічних впливів на школярів із урахуванням конкретних умов і особистостей;

– проєктивну, яка полягає у виробленні нових ефективних форм і методів реагування на очікувану і реальну ситуацію з відхиленнями у поведінці або з порушеннями морально-правових норм;

– оцінювально-узагальнюючу, яка забезпечує вибір адекватної системи роботи Ради на основі аналізу і оцінки наявного стану;

– просвітницьку, яка реалізується за рахунок створення певної системи поширення знань з права, психології, соціології, які сприятимуть ефективному вирішенню завдань профілактики правопорушень;

– прогностичну, яка полягає у прогнозуванні результатів впливу педагогічних заходів на учнів із відхиленнями у поведінці, на профілактику порушень морально-правових норм.

У діяльності Ради використовуються різноманітні форми колективної, групової, індивідуальної роботи, звернення за допомогою до батьків, правоохоронних органів, медичних закладів, соціологічних служб, органів місцевого самоврядування та інших суб'єктів діяльності з учнями.

VI. Права та обов'язки Ради з профілактики правопорушень

1. Рада з профілактики правопорушень зобов'язана:

– розробляти та впроваджувати систему взаємодії адміністрації та вчителів школи з громадськістю, покликаної здійснювати профілактику правопорушень неповнолітніх;

– сприяти підвищенню ефективності роботи школи з профілактики правопорушень учнів;

– вивчати стан профілактичної роботи в школі по класах, особливості розвитку особистості учнів, які відносяться до «групи ризику» та їх позаурочну зайнятість;

– запрошувати на засідання Ради профілактики з розгляду персональних справ учнів батьків цих учнів або осіб які їх замінюють;

– здійснювати консультативно-інформаційну діяльність для колективу вчителів і батьків;

– контролювати виконання прийнятих рішень.

2. Рада з профілактики правопорушень має право:

– надавати індивідуальні та колективні рекомендації вчителям, батькам з питань корекції поведінки підлітків та проведення профілактичної роботи з ними.

– виносити на обговорення на батьківські збори і збори класів інформацію про стан проблеми правопорушень неповнолітніх.

VII. Документація Ради з профілактики правопорушень

1. Наказ про створення шкільної Ради з профілактики правопорушень

2. План роботи ради з профілактики правопорушень

3. Протоколи засідань

4. Карти учнів, які перебувають на обліку в школі

5. Списки дітей, які опинилися в складних життєвих ситуаціях

6. Списки дітей-сиріт та позбавлених батьківського піклування

2.2. Орієнтовний перелік документації з питань організації профілактики правопорушень серед неповнолітніх

- Розділ «Правовиховна робота» в річному плані навчального закладу на навчальний рік;
- облік учнів, схильних до правопорушень та відхилень у поведінці, які потребують особливої уваги та контролю;
- облік функціонально-неспроможних сімей;
- облікові картки підлітків та неблагополучних сімей з матеріалами профілактичної роботи (акти обстеження житлово-побутових умов, характеристики дітей, психологічні рекомендації, результати рейдів, перевірок, заслуховування на педрадах, раді профілактики, батьківському комітеті);
- наказ по навчальному закладу про закріплення наставників за учнями, що перебувають на обліку;
- наказ про створення ради з профілактики правопорушень, склад ради;
- план роботи ради з профілактики правопорушень;
- протоколи засідань ради з профілактики правопорушень;
- план роботи батьківського всеобучу;
- план роботи батьківського комітету школи (список комітету);
- протоколи засідань батьківського комітету школи;
- плани проведення місячників, тижнів правових знань;
- протоколи засідань педагогічних рад з питань профілактики правопорушень;
- накази по школі з питань профілактичної роботи з учнями, батьками, відвідування занять учнями;
- планування, організація роботи щодо профілактики негативних явищ у молодіжному середовищі (алкоголізм, наркоманія, СНІД, токсикоманія, аморальна поведінка);
- тематика кінолекторіїв, циклів лекцій, зустрічей з фахівцями;
- методичні матеріали на допомогу класному керівнику з питань профілактичної роботи з учнями;
- постанови Уряду, Укази Президента, розпорядчі документи управлінь (відділів) освіти райдержадміністрацій, міськвиконкомів щодо профілактики правопорушень серед неповнолітніх;
- результати психолого-педагогічних обстежень, анкетувань учнів, схильних до правопорушень;
- матеріали з питань роботи практичних психологів, соціальних педагогів щодо попередження злочинів та правопорушень.

ПРОТОКОЛ №

Від «_____» «_____» 201__ р.

Засідання ради з профілактики правопорушень серед учнів _____
загальноосвітньої школи I – III ступенів

Порядок денний:

Слухали: _____

Рішення

ради: _____

Голова:

П.І.Б.

Секретар:

2.4. Примірний порядок ведення та визначення критеріїв постановки на внутрішкільний облік учнів загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладів, які вчинили злочин або схильні до їх вчинення

Постановка учнів на внутрішкільний облік загальноосвітнього та професійно-технічного навчальних закладів, спрямована на удосконалення роботи по профілактиці правопорушень, посилення соціального і правового захисту дітей, створенню системи роботи з учнями, які вчинили злочин або схильні до їх вчинення.

Постановка на внутрішкільний облік носить виключно профілактичний характер та є підставою для проведення індивідуальної профілактичної роботи в межах компетенції навчального закладу, яка регламентується Конституцією

України, Законами України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про професійно-технічну освіту», Конвенцією ООН про права дитини, Примірним положенням про загальноосвітній навчальний заклад (затвердженим Постановою Кабінету Міністрів від 27 серпня 2010 р. № 778), Примірним статутом загальноосвітнього навчального закладу (затвердженим наказом Міністерства освіти і науки від 29 квітня 2002 р. № 284), Примірним положенням про раду загальноосвітнього навчального закладу затвердженим наказом Міністерства освіти і науки від 27 березня 2001 р. № 159, орієнтованим положенням про організацію виховної роботи в професійно-технічних навчальних закладах Міністерства освіти і науки України затвердженим наказом Міністерства освіти і науки від 16 квітня 2002 р. № 257.

Згідно з аналізом зазначених вище документів, посадових обов'язків педагогічних працівників вважаємо доцільним термін «внутрішкільний облік» змінити на «посилене психолого-педагогічне супроводження».

Підставою для постановки на внутрішкільний облік (посилене психолого-педагогічне супроводження дітей) може вважатися:

- невідвідування або систематичні пропуски навчальних занять без поважних причин;
- неодноразове порушення Статуту школи, систематичне невиконання домашніх завдань, відмова від роботи та порушення дисципліни на уроках;
- жорстока поведінка, рукоприкладство по відношенню до інших неповнолітніх, в тому числі бійки, що привели до тілесних ушкоджень;
- знущання над учнями іншої національності, віросповідання, расової приналежності (порушення Конвенції ООН про права дитини);
- вчинення злочину, яке несе за собою притягнення неповнолітнього до відповідальності.

Розгляд питання про постановку на внутрішкільний облік (посилене психолого-педагогічне супроводження дітей) здійснюється Комісією по профілактиці правопорушень навчального закладу, яка створюється Радою навчального закладу відповідно до п. 4.3.5 Примірного статуту загальноосвітнього навчального закладу, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки від 29 квітня 2002 р. № 284 за наявності:

- заяви класного керівника, вихователя або соціального педагога;
- характеристик на неповнолітнього, підготовлених класним керівником вихователя, психологом, соціальним педагогом школи;
- акта обстеження умов проживання неповнолітнього, складеного службою у справах дітей або кримінальною міліцією у справах неповнолітніх на замовлення навчального закладу;
- довідок класного керівника, вихователя, психолога, соціального педагога про профілактичну роботу з неповнолітнім з відповідними датами, бесідами, протоколами зустрічей з батьками або особами, що їх замінюють;

– виписка оцінок за останній семестр (у разі постановки на внутрішкільний облік (посилене психолого-педагогічне супроводження) з приводу ухилення від навчальних занять);

– доповідні вчителів-предметників з приводу успішності засвоєння знань, відвідування та поведінки на уроках, інші матеріали, які підтверджують необхідність постановки на внутрішкільний облік неповнолітнього (посилене психолого-педагогічне супроводження).

Для постановки неповнолітнього на внутрішкільний облік (посилене психолого-педагогічне супроводження) на засіданні Комісії з профілактики правопорушень розглядаються питання стосовно кожного випадку окремо.

Рішення про постановку на внутрішкільний облік (посилене психолого-педагогічне супроводження), або відмова, фіксується у протоколі засідання Комісії із зазначенням переліку заходів з проведення профілактичної роботи, відповідним визначенням термінів та відповідальних.

У випадку прийняття рішення про постановку учня на внутрішкільний облік (посилене психолого-педагогічне супроводження) в протоколі зазначаються:

– терміни розробки індивідуальних планів роботи з учнем класного керівника, психолога, соціального педагога;

– залучення спеціалістів (медичних робітників, соціальних робітників, психологів, служби у справах неповнолітніх) для проведення консультацій з неповнолітніми, його батьками або особами, що їх замінюють;

– форми, періодичності термінів контролю за поведінкою підлітка, відвідуванням ним занять, засвоєння освітніх програм;

– виявлення здібностей дитини та клопотання перед закладами позашкільної освіти, щодо відвідування гуртків, за місцем проживання з наданням в подальшому інформації про проведену роботу з учнем; у випадку відвідування інших гуртків, надання характеристики на учня керівником гуртка з рекомендаціями для загальноосвітнього навчального закладу.

Підставою для зняття з внутрішкільного обліку (посиленого психолого-педагогічного супроводження) учня може бути:

– покращення ситуації, яка була причиною постановки на внутрішкільний облік (посилене психолого-педагогічне супроводження):

– ліквідація неуспішності;

– відсутність пропусків навчальних занять;

– закінчення загальноосвітнього або професійно-технічного навчального закладу;

– зміна місця навчального закладу.

Рішення про зняття з внутрішкільного обліку (посиленого психолого-педагогічного супроводження) учнів приймається Комісією по профілактиці правопорушень на підставі спільного клопотання заступника директора з виховної роботи, соціального педагога, психолога, класного керівника, вихователя або представника служби у справах дітей за наявності відповідних документів.

Збір і узагальнення матеріалів щодо роботи з учнем, який знаходиться на внутрішкільному обліку (посиленому психолого-педагогічному супроводженні), покладається на особу, яка персонально в межах своїх службових обов'язків відповідає за організацію роботи по профілактиці правопорушень в загальноосвітньому та професійно-технічному навчальному закладі.

2.5. Орієнтовні зразки планів роботи щодо профілактики правопорушень

2.5.1. План роботи ради з профілактики правопорушень та бездоглядності на навчальний рік

Вересень

1. Знайомство з Положенням ради з профілактики правопорушень та бездоглядності навчального закладу.
2. Затвердження плану роботи ради з профілактики правопорушень та бездоглядності на навчальний рік.
3. Подання класних керівників щодо занесення до банку внутрішкільного обліку учнів, які потребують особливого педагогічного контролю.
4. Закріплення індивідуального шефства над «важкими» підлітками.

Жовтень

1. Зайнятість в позаурочний час учнів, які потребують особливого педагогічного контролю та дітей із сімей, які опинилися в складних життєвих ситуаціях.
2. Організація рейдів під час осінніх канікул.
3. Аналіз вивчення інтересів, нахилів та здібностей учнів, які перебувають на обліку.
4. Результати рейдів, щодо виконання домашнього завдання учнями, які потребують посиленого контролю.

Грудень

1. Поведінка та успішність учнів, схильних до правопорушень, «групи ризику».
2. Суспільна активність учнів із девіантною та делінквентною поведінкою.
3. Профілактична робота з учнями, схильними до пропусків занять без поважних причин.
4. Аналіз ведення щоденників спостережень класними керівниками.
5. Організація рейдів під час зимових канікул.
6. Аналіз правової обізнаності учнів 9-х класів.

Лютий

1. Аналіз злочинів та правопорушень, скоєних учнями за навчальний рік.
2. Комплексна оцінка становища дітей, що знаходяться на шкільному обліку та службі у справах неповнолітніх. Підсумки рейдів під час зимових канікул.

3. Стан реалізації планів допомоги дітям, які перебувають в соціально небезпечному положенні.

4. Коригування банку даних про дітей, які потребують особливого контролю.

5. Профілактична робота з порушниками режиму школи.

6. Аналіз правової обізнаності учнів 10-11-х класів.

Квітень

1. Робота з батьками, які ухиляються від виконання батьківських обов'язків.

2. Аналіз роботи класних керівників з учнями та сім'ями, які потребують корекційного педагогічного впливу.

3. Звіт класних керівників про стан роботи з учнями, схильних до правопорушень.

4. Організація відпочинку та оздоровлення в літній період учнів, які потребують особливого педагогічного контролю та дітей із сімей, які опинилися в складних життєвих ситуаціях.

Червень

1. Аналіз роботи ради з профілактики правопорушень та бездоглядності.

2. Здійснення контролю за проходженням літньої практики та зайнятості під час літніх канікул дітей «групи ризику» та схильних до правопорушень.

3. Збір інформації щодо професійного визначення випускників 9-х, 11-х класів.

2.5.2. План роботи з учнями, що не встигають та схильними до правопорушень

<i>№ з/п</i>	<i>Зміст роботи</i>	<i>Термін виконання</i>	<i>Відмітки про виконання</i>
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
1	Вивчити індивідуальні особливості учнів	Протягом року	
2	Відвідати сім'ї, вивчити пізнавальні інтереси школярів	Вересень	
3	Ознайомити учнів з правилами для учнів	Перший тиждень вересня	
4	Організувати допомогу кращих учнів класу щодо ліквідації проблем та прогалин у знаннях	Протягом року	
5	Провести роботу щодо активізації пізнавальної діяльності школярів	Протягом року	
7	Встановити зв'язки школярів за місцем проживання, визначити їх характер з метою нейтралізувати негативний вплив оточення	Вересень – жовтень	

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
8	Зацікавити суспільно-корисною працею, враховуючи інтереси підлітків	По можливості	
10	Провести анкетування учнів за темою «Причини неуспішності у навчанні»	Жовтень	
11	Бесіда «Профілактика шкідливих звичок»	Січень	
12	Провести анкетування «Твоя життєва позиція»; «Твоя майбутня професія»	Грудень	
13	Провести бесіду з учнями щодо профілактики правопорушень	Листопад	
14	Провести бесіди: «Чи потрібно дотримуватися правил поведінки у школі?» «Твій вільний час»; «Про культуру поведінки»; «Про дружбу та товаришів»; «Культура поведінки – основа життя в суспільстві»	Жовтень Грудень Лютий Квітень Березень	
15	Діалог на тему «Твоє хобі»	Лютий	
16	Мозкова атака «Твоя самодисципліна, воля, саморозвиток»	Березень	
17	Тренінги «Твоє життя – твій вибір»; «Знаємо та реалізуємо свої права»	Грудень Березень	
18	Бесіда про відпочинок на канікулах	Жовтень, березень, травень	

2.5.3. План роботи з профілактики правопорушень серед учнів

<i>№ з/п</i>	<i>Назва заходу</i>	<i>Дата</i>	<i>Відповідальний</i>	<i>Примітка</i>
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
1.	Планування роботи ради з профілактики правопорушень	Жовтень	Заступник директора з виховної роботи, соціальний педагог	
2.	Уточнення списків учнів, схильних до правопорушень, пропусків занять без поважних причин, проведення рейду «Урок»	Вересень	Соціальний педагог	
3.	Контроль за звітністю класних керівників щодо невідвідування учнями школи без поважних причин	Протягом року	Рада з профілактики правопорушень	

1	2	3	4	5
4.	Планування індивідуальної та групової роботи з учнями, схильними до правопорушень; діагностування учнів, схильних до правопорушень	Жовтень	Соціальний педагог, шкільний психолог	
5.	Планування заходів щодо проведення місячника правових знань	Листопад	Соціальний педагог	
8.	Допомога учителям щодо організації правовиховної роботи серед учнів 2-8-х класів	Протягом року	Учителі правознавства, лідери учнівського самоврядування	
9.	Організація консультаційних пунктів для батьків із запрошенням лікарів, юристів, представників соціальних служб	Протягом року	Рада з профілактики правопорушень	
10.	Організація лекційної роботи, зустрічей підлітків з лікарями, представниками правоохоронних органів, волонтерами соціальних служб щодо профілактики алкоголізму, наркоманії серед неповнолітніх	Протягом року	Заступник директора з виховної роботи, соціальний педагог, педагог-організатор	
11.	Забезпечення виконання заходів Програми курсу «Майбутнє починається сьогодні» на виховних годинах з учнями 7-9-х класів	За розкладом, протягом року	Заступник директора з виховної роботи, соціальний педагог, класні керівники	
12.	Проведення «Днів профілактики» з питань правопорушень та пропусків занять без поважної причини за участю членів ради профілактики, батьківського комітету	Щомісяця	Рада з профілактики правопорушень	
13.	Вивчення соціометричних даних важковиховуваних учнів; проведення корекційної роботи щодо стабілізації психічного здоров'я дітей	Жовтень Протягом року	Соціальний педагог, психолог, медична сестра	
14.	Проведення методичного об'єднання класних керівників «Роль особистості учителя в корекції важковиховуваних учнів у класному колективі»	Грудень	Заступник директора з виховної роботи	

1	2	3	4	5
15.	Залучення до участі у шкільних та позашкільних гуртках, секціях учнів, схильних до правопорушень	Протягом року	Класні керівники, керівники гуртків, соціальний педагог	
16.	Організація роботи батьківського всеобучу з питань правового виховання; налагодження співпраці батьківського комітету школи, учнівського самоврядування, соціальних служб, правоохоронних органів (району) міста	Протягом року	Заступник директора з виховної роботи, голови батьківських комітетів, учнівського самоврядування, соціальний педагог, учитель правознавства	
17.	Нагородження подяками батьків за належне виховання своїх дітей на загальношкільних батьківських зборах	На батьківських зборах згідно плану	Адміністрація школи, класні керівники	
18.	Відвідування неблагополучних сімей, заслуховування на раді з профілактики правопорушень батьків, які негативно впливають на виховання дітей; залучення до співпраці з неблагополучними сім'ями працівників правоохоронних органів, соціальних служб району (міста), громадських організацій	Протягом року	Рада з профілактики правопорушень	
19.	Проведення засідань ради з профілактики правопорушень із запрошенням учнів, схильних до правопорушень; аналіз стану виховної роботи серед правопорушників 6-9 класів	Щоквартально	Адміністрація навчального закладу, рада з профілактики правопорушень	
20.	Проведення класних батьківських збори для учнів 6-9 класів спільно з учнями, членами ради з профілактики правопорушень	Грудень Квітень	Рада з профілактики правопорушень, класні керівники	

2.5.4. План заходів з превентивного виховання учнів

<i>№ з/п</i>	<i>Зміст роботи</i>	<i>Термін виконання</i>	<i>Відповідальний</i>
Організаційно-педагогічні заходи			
1	Вивчити рівень житлово-побутових умов учнів	Вересень	Заступник директора з виховної роботи, класні керівники соціальний педагог
2	Поставити на облік учнів, схильних до правопорушень, учнів, які потребують корекції поведінки, учнів із сімей соціального ризику	Вересень	Заступник директора з виховної роботи, соціальний педагог
3	Поновити банк даних на учнів, схильних до правопорушень	Вересень	Заступник директора з виховної роботи, практичний психолог
4	Спланувати роботу ради з профілактики правопорушень	До 10 вересня	Заступник директора з виховної роботи, соціальний педагог
5	Провести години спілкування, години довіри на тему «Твоє життя – твій вибір»	Протягом року	Заступник директора з виховної роботи, соціальний педагог, класні керівники
6	Провести місячник правових знань та місячник превентивного виховання	Лютий	Заступник директора з виховної роботи, учителі історії, правознавства, соціальний педагог
7	Вивчати особливості середовища, у якому виховуються учні	Протягом року	Заступник директора з виховної роботи, соціальний педагог
8	Опрацювати питання методики превентивного виховання учнів на засіданнях методичного об'єднання класних керівників	Протягом року	Керівник методичного об'єднання, класні керівники
9	Залучати до роботи з учнями «групи ризику» психологічну службу та працівників правоохоронних органів	Протягом року	Заступник директора з виховної роботи, соціальний педагог, класні керівники
10	Залучати учнів «групи ризику» до гурткової роботи	Протягом року	Заступник директора з виховної роботи, соціальний педагог, керівники гуртків

1	2	3	4
11	Проводити рейди: «Урок», «Вулиця», «Перерва», «Запізнення»	Протягом року	Заступник директора з виховної роботи, соціальний педагог
12	Розглядати питання щодо профілактики правопорушень-на батьківських зборах	Протягом року	Класні керівники
13	Провести психолого-педагогічний консиліум «Робота з учнями, схильними до правопорушень»	Двічі на рік	Заступник директора з виховної роботи, практичний психолог
14	Заслуховувати на нарадах та методичному об'єднанні класних керівників питання щодо організації роботи з превентивного виховання	Відповідно до плану	Заступник директора з виховної роботи, соціальний педагог
15	Скласти спільний план роботи навчального закладу з відділом кримінальної міліції, службою у справах неповнолітніх, наркологічним диспансером	Вересень	Адміністрація
16	Провести педагогічні читання на тему «Превентивне виховання у роботах видатних педагогів та сучасній методиці виховання»	Відповідно до плану роботи	Заступник директора з виховної роботи, бібліотекар, соціальний педагог
17	Скласти соціальні паспорти класів	Вересень	заступник директора з виховної роботи, соціальний педагог
18	Провести моніторинг соціальної адаптації та рівня вихованості учнів	Протягом року	Заступник директора з виховної роботи, соціальний педагог
Психологічне забезпечення виховного процесу			
19	Організувати роботу щодо збору, узагальнення та систематизації матеріалів із навчання та виховання важковиховуваних учнів	Протягом року	Класні керівники
20	Розробити методичні рекомендації для учителів, класних керівників, щодо профілактичної роботи з учнями	Вересень	Заступник директора з виховної роботи, соціальний педагог, практичний психолог

1	2	3	4
21	Спрямувати роботу батьківського лекторію на вивчення проблем щодо здійснення превентивного виховання в сім'ї з метою надання кваліфікованої психологічної допомоги	Протягом року	Адміністрація, заступник директора з виховної роботи, соціальний педагог, практичний психолог
Заходи щодо захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування			
22	Провести аналіз умов проживання в сім'ях опікунів дітей-сиріт	Вересень Грудень	заступник директора з виховної роботи, соціальний педагог
23	Провести поглиблений медичний огляд дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківської опіки	Жовтень	заступник директора з виховної роботи, медична сестра
24	Провести діагностику негативно-емоційного стану дитини	Вересень	заступник директора з виховної роботи, практичний психолог
25	Організувати профорієнтаційну роботу з учнями 9-х класів	Лютий	заступник директора з виховної роботи, соціальний педагог, практичний психолог
26	Залучати учнів до участі у конкурсах, турнірах, спортивних змаганнях	Протягом року	заступник директора з виховної роботи, учитель фізичної культури
Упровадження здоров'язберігаючих технологій			
27	Формувати вміння й навички реалізації здорового способу життя, відповідального ставлення до власного здоров'я шляхом проведення превентивної роботи в класах, школі	Протягом року	Заступник директора з виховної роботи, класні керівники, учитель фізичної культури
28	Провести медичне обстеження учнів	Відповідно до графіка	Медична сестра
29	Контролювати та аналізувати стан здоров'я школярів	Відповідно до графіка	Адміністрація школи, медична сестра
30	Використовувати у виховній роботі активні методи з питань профілактики ВІЛ-СНІДу	Протягом року	Педагогічний колектив школи
31	Забезпечити участь школярів у освітньо-виховних акціях до Всесвітнього дня боротьби зі СНІДом	Листопад	Педагогічний колектив школи

1	2	3	4
32	Формувати усвідомлення учнями власних пріоритетних цінностей, необхідних для повноцінного життя	Протягом року	Класні керівники, учителі-предметники
33	Організувати зустрічі учнів із лікарями, спеціалістами прокуратури, суду, працівниками служби у справах неповнолітніх	Протягом року	Заступник директора з виховної роботи, соціальний педагог, медична сестра
34	Залучати учнів до участі в роботі спортивних секцій школи	Протягом року	Заступник директора з виховної роботи, класні керівники, учитель фізичної культури
35	Активізувати просвітницьку роботу з батьками щодо попередження шкідливих звичок серед учнів	Протягом року	Заступник директора з виховної роботи, соціальний педагог, практичний психолог
36	Оформити постійну виставку літератури за даною тематикою	Відповідно до графіка	Бібліотекар
37	Скласти картотеку статей періодичних видань із питань превентивного виховання школярів	Вересень	Бібліотекар
Профілактика злочинності та запобігання бездоглядності серед дітей та захисту прав учнів			
38	Провести оцінку рівня знань учнів про права дитини	Грудень	Класні керівники
39	Спланувати роботу щодо ознайомлення учнів з основними положеннями Конвенції ООН про права дитини, законодавчих актів України	Грудень	Заступник директора з виховної роботи, соціальний педагог, учитель історії та права, класні керівники
40	Надавати інформацію про види відповідальності підлітків за протиправні дії	Протягом року	Заступник директора з виховної роботи, соціальний педагог, учитель історії та права, класні керівники
41	Скласти індивідуальні плани роботи з учнями, які знаходяться на внутрішкільному обліку	Вересень	Заступник директора з виховної роботи, соціальний педагог, класні керівники

1	2	3	4
42	Проводити щотижня виробничі наради щодо причини пропусків занять учнями та дисциплінарних порушень	Щотижня	Адміністрація школи
Захист дітей від фізичного та психічного насильства			
43	Ознайомити вчителів з мірою відповідальності за виконання покладених на них обов'язків	Відповідно до графіка	Адміністрація
44	Провести профілактичні заходи щодо виявлення ознак вживання учнями алкоголю, тютюну, наркотичних речовин	Протягом року	Заступник директора з виховної роботи, соціальний педагог, класні керівники
45	Проводити індивідуальну роботу з дітьми з неблагополучних сімей	Протягом року	Заступник директора з виховної роботи, соціальний педагог, класні керівники
46	Здійснювати контроль щодо виявлення й поширення фактів жорстокого поводження з дітьми працівників, учнів школи та притягнення їх до дисциплінарної відповідальності	Протягом року	Заступник директора з виховної роботи, соціальний педагог, класні керівники
Здійснення контролю за дотриманням правопорядку та етичних норм поведінки учнів у громадських місцях			
47	Проводити інформаційно-роз'яснювальну роботу з батьківською громадськістю щодо необхідності виховання в сім'ї високих морально-етичних рис в учнівської молоді	Протягом року	Заступник директора з виховної роботи, соціальний педагог, класні керівники
48	Обговорювати питання щодо здійснення контролю з боку батьків за порушенням етичних норм поведінки та правопорушень їхніх дітей під час перебування в ігрових залах, комп'ютерних клубах і громадських місцях	Протягом року	Заступник директора з виховної роботи, соціальний педагог, класні керівники
Співпраця з родиною			
Залучення сім'ї й громадськості до педагогічного процесу, аналіз і оцінка результатів, прогнозування його розвитку			

1	2	3	4
49	Провести загальношкільні батьківські збори «Роль сім'ї і школи у вихованні дітей»	Лютий	Адміністрація
50	Організувати спільну діяльність школи і сім'ї з учнями, що потребують особливої уваги	Протягом року	Адміністрація
51	Залучити батьків до участі в загальношкільних, класних, позаурочних заходах	Протягом року	Адміністрація
Взаємодія школи з позашкільними закладами, громадськими організаціями			
52	Залучити працівників позашкільних, громадських, правоохоронних організацій до проведення гуртків	Протягом року	Адміністрація школи
53	Провести індивідуальні бесіди з представниками громадських організацій щодо участі в навчально-виховному процесі	Протягом року	Адміністрація школи
54	Проводити спільні рейди «Урок», «Діти вулиці», «Вокзал» з представниками правоохоронних органів	Протягом року	Адміністрація школи

2.5.5. План заходів щодо запобігання та профілактики злочинності серед учнів

<i>№ з/п</i>	<i>Зміст роботи</i>	<i>Термін проведення</i>	<i>Відповідальні</i>	<i>Відмітка про виконання</i>
1	2	3	4	5
2	Забезпечити взаємодію з правоохоронними органами, службами у справах дітей та медичними установами з метою підвищення рівня ефективності роботи з профілактики правопорушень та негативних проявів серед учнівської молоді	Постійно	Заступник директора з виховної роботи	
3	Провести тиждень, декаду та місячник правових знань із залученням працівників правоохоронних	Жовтень Лютий Квітень	Заступник директора з виховної роботи, учитель історії та права	

1	2	3	4	5
4	Розробити план спільних дій з районною службою у справах дітей, відділом кримінальної міліції у справах дітей та центром соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді щодо запобігання та профілактики злочинів, пияцтва, наркоманії та тютюнопаління серед неповнолітніх, жорстокого поводження з дітьми	Вересень	Заступник директора з виховної роботи	
5	Розробити рекомендації для батьків щодо профілактики та запобігання пияцтва, наркоманії та тютюнопаління серед підлітків	Вересень	Заступник директора з виховної роботи	
6	Організувати та провести профілактичні рейди «Урок»	Протягом року	Заступник директора з виховної роботи, класні керівники	
7	Організувати та провести рейди «Ні запізненням!», «Зовнішній вигляд», «Вокзал»	Протягом року	Заступник директора з виховної роботи, класні кер.	
8	Звітувати на засіданні Ради з профілактики правопорушень про результати роботи рейдів «Ні запізненням!», «Зовнішній вигляд», «Вокзал», «Урок»	Грудень, Травень	Класні керівники	
9	Здійснювати аналіз кількості неповнолітніх, які перебувають на профілактичному чи диспансерному обліку в медичних установах району за вживання алкогольних, психотропних та наркотичних речовин; ;створити банк даних даних учнів школи, які скоїли злочини чи правопорушення	Щоквартально	Соціальний педагог	
10	Оновити базу даних неповнолітніх, які залишилися без батьківського піклування	Вересень	Педагог-організатор, соціальний педагог	

1	2	3	4	5
11	Забезпечити інформування дітей та батьків про роботу телефону довіри для надання психологічної допомоги жертвам насильства в сім'ї	Постійно	Практичний психолог	
12	Провести консультації для класних керівників школи щодо організації роботи з питань профілактики злочинності, пияцтва, наркоманії та тютюнопаління серед неповнолітніх	Вересень	Заступник директора з виховної роботи	
13	Забезпечити своєчасне виявлення та взяття на облік дітей, які опинилися в складних життєвих обставинах, бродяжать, жебракують, дітей, які потребують підвищеної психолого-педагогічної уваги	Постійно	Класні керівники, педагог-організатор, соціальний педагог	
14	Організувати та провести профілактичні заходи із протидії проявам ксенофобії, расової та етнічної дискримінації в українському суспільстві (за окремим планом)	Протягом року	Педагог-організатор, соціальний педагог	
15	Організувати та провести профілактичні заходи із протидії торгівлі людьми (за окремим планом)	Протягом року	Педагог-організатор, соціальний педагог	
16	Здійснювати соціально-педагогічний патронаж дітей із сімей, які опинились у складних життєвих обставинах	Протягом року	Практичний психолог, соціальний педагог	
17	Забезпечити висвітлення на сайті школи заходів для дітей та батьків з питань пропаганди здорового способу життя, правової освіти, запобігання негативним проявам серед неповнолітніх	Постійно	Відповідальні за сайт школи	

1	2	3	4	5
18	Провести семінар для педагогів школи «Робота з профілактики злочинів та залежностей серед підлітків в діяльності класного керівника»	Січень	Заступник директора з виховної роботи	
19	Організувати та провести інформаційно-пропагандистські бесіди, виховні заходи з питань правової освіти, профілактики злочинних проявів правопорушень, злочинності, насильства та запобігання дитячій бездоглядності(за планами класних керівників)	Протягом року	Заступник директора з виховної роботи, класні керівники	
20	Залучати дітей девіантної поведінки, дітей, які вживають алкогольні, наркотичні чи психотропні речовини, до участі у виховних заходах	Протягом року	Педагог організатор	
21	Охопити дітей, схильних до злочинів та правопорушень, вживання алкогольних напоїв чи наркотичних, психотропних речовин, та дітей, сім'ї яких опинились у складних життєвих обставинах, гуртковою роботою та позашкільною освітою	Постійно	Заступник директора з виховної роботи, класні керівники	
22	Залучити учнів, схильних до правопорушень, до відпочинку у таборі з денним перебуванням	Червень	Начальник табору	
23	Забезпечити розміщення на сайті школи інформації щодо негативних наслідків впливу алкоголю та наркотиків на дитячий організм	Постійно	Відповідальний за наповнення шкільного сайту	

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
24	Залучити органи учнівського самоврядування до підготовки та проведення лекцій, конференцій, семінарів, «круглих столів» з питань протидії злочинним проявам, злочинам, що пов'язані із торгівлею людьми, та злочинам проти суспільної моралі	Протягом навчального року	Куратор учнівського самоврядування	
25	Використовувати у роботі відеофільми, фотоматеріали для підвищення ефективності профілактичної роботи у сфері протидії злочинності та негативним проявам в учнівському середовищі	Протягом навчального року	Педагог-організатор, класні керівники	

Комплексний план роботи

із захисту прав дітей, попередження правопорушень, безпритульності та бездоглядності, протидії торгівлі людьми, запобігання жорсткому поводженню з дітьми, проявів насилля серед учнівської молоді та утвердження здорового способу життя серед учнів

ВЕРЕСЕНЬ

Довгострокові державні програми, обласні, районні накази Виконавці	Комплексна програма профілактики правопорушень, злочини о сті, проявів насилля	Здоровий спосіб життя, профілактика шкідливих звичок	Державна програма подолання дитячої безпритульності та бездоглядності	Державна програма протидії торгівлі людьми на період до 2015 року	Профілактика та запобігання жорстокому поводженню з дітьми	Програма профілактики суїцидальної поведінки серед неповнолітніх
Рада з профілактики правопорушень	4-6. Обстеження функціонально неспроможних сімей		25-30. Операція «Урок»		24-25. Індивідуальні бесіди з учнями, що порушують поведінку на уроках (позаурочний час)	
Наркологічний пост Громадський інспектор з охорони дитинства	4-6. Відвідування сімей «соціального ризику»	4. Планування роботи клубу «За здоровий спосіб життя». Уточнення списків учнів, що стоять на шкільному обліку				
Піклувальна рада школи	4-6. Відвідування сімей «соціального ризику», Надання спонсорської допомоги	-	11-13. Обстеження умов проживання дітей, позбавлених батьківського піклування			27-28. Вивчення питання матеріального стану дітей - інвалідів
Шкільне самоврядування Центр дисципліни та порядку	7. Затвердження плану роботи центру на засіданні Ради міністрів шкільної республіки «ГЕМП»	13. Операція «День без куріння»	10-12. Залучення учнів, схильних до бродяжництва, до роботи шкільного та класного самоврядування			
Загальношкільний батьківський комітет Батьківський всебуч	1. Засідання батьківського комітету. Організація гарячого харчування, виконання всеобучу		28. Бесіда з батьками, діти яких мають найбільше пропусків занять за місяць	21. Лекція для батьків «Горівля людьми – сучасні прояви рабства»		

Дільничий інспектор	11. Затвердження плану спільної роботи школи та дільничного інспектора	13. Операція «День без куріння»					
Соціальний педагог Психолог	12. Індивідуальна бесіда з Шеном Ю., що стоїть на обліку у кримінальній міліції. Виявлення інтересів учня, вибір гуртка.			До 17. Забезпечити функціонування телефону довіри	26. Відвідування сімей учнів, схильних до правопорушень (обстеження умов проживання)	До 17. Створення шкільної служби розв'язання конфліктів	

ЖОВТЕНЬ

Довгострокові державні програми, обласні районні накази Виконавці	Комплексна програма профілактики правопорушень, злочинності та проявів насильства	Здоровий спосіб життя, профілактика шкідливих звичок	Державна програма подолання дитячої безпритульності та бездоглядності	Державна програма протидії торгівлі людьми на період до 2015 року	Профілактика та запобігання жорстокому поводженню з дітьми	Програма профілактики суїцидальної поведінки серед неповнолітніх
Рада з профілактики правопорушень	3. Екскурсія до відділу кримінальної міліції у справах неповнолітніх та управління юстиції на тему «Як жити по закону»	5. Відвідування сім'ї учня, що стоїть на внутрішньому обліку з питань дотримання здорового способу життя родини	12. Оперативно-профілактичний рейд «Вечірній час»		8. Бесіда з батьками учнів, схильних до правопорушень, на тему «Заохочення і покарання дітей»	
Наркологічний пост Громадський інспектор з охорони дитинства	15. Зустріч із спеціалістами наркологічного диспансеру, дитячої гінекології, служби сім'ї та молоді, кримінальної міліції у справах неповнолітніх	5. Випуск санітарного бюлетеня на тему «Гверезість – норма життя»	3. Ознайомлення учнів школи з пам'яткою «Правила для учнів»		20. Відвідування сім'ї учня, батьки якого зловживають алкоголем.	
Піклувальна рада школи		3. Соціальний супровід сімей, що опинилися в складних життєвих ситуаціях	5. Оголошення конкурсу «Учень року». Ознайомлення учнів із номінаціями і умовами конкурсу		14. Перевірка якості харчування дітей соціально-незахищених категорій: дітей-сиріт, дітей з	

Шкільне самоврядування Центр дисципліни та порядку	16. Обговорення причин порушення поведінки учнями школи протягом місяця	2. Участь учнів, що стоять на обліку, в загальношкільних заходах «Все для учителя», «Учитель не повинен залишатися самотнім»	24-30. Організація змістовного дозвілля під час осінніх канікул учнів, що стоять на обліку та учнів «групи ризику»	22. Конкурс творів - роздумів «Чому люди зраджують Батьківщину?»	малозабезпечених сімей	
Загальношкільний батьківський комітет Батьківський всеобуч	21. Спільне засідання ради з профілактики правопорушень, наркологічного поста «Просвітницька робота щодо подолання правопорушень серед учнівської молоді»	1-30. Місячник боротьби із туберкульозом «Дитинство без туберкульозу»	15. Оперативно-профілактичний рейд «Вечірній час»	29. Загальношкільні батьківські збори «Правовий простір родинно-сімейного виховання» (лекція)	27. Семинар «Домашнє насилья»	
Дільничий інспектор			15. Оперативно-профілактичний рейд «Вечірній час»			17. Бесіда з батьками учнів, схильних до правопорушень за темою «Конфлікт та наслідки»
Соціальний педагог Психолог	28. Корекційна робота із подолання агресивності в учнівських колективах	25. Тренінг «За здоровий спосіб життя» за програмою «Рівний - рівному»		10. Анкетування «Горгіля людьми – сучасний прояв рабства»	9. Корекційно - консультативна робота з учнями «групи ризику»	

ЛИСТОПАД

Довгострокові державні програми, обласні, районні накази Виконавці	Комплексна програма профілактики правопорушень злочинності та проявів насилля	Здоровий спосіб життя, профілактика шкідливих звичок	Державна програма подолання дитячої безпритульності та бездоглядності	Державна програма протидії торгівлі людьми на період до 2015 року	Профілактика та запобігання жорстокому поводженню з дітьми	Програма профілактики суїцидальної поведінки серед неповнолітніх
Рада з профілактики правопорушень	2. Аналіз стану правопорушень у класах, школі	2-6. Медично-профілактичний огляд дітей.	10. Операція «Урок»	12. Акція «Молодь проти злочинності та насильства»	7. Конкурс малюнків «Кожен має право на...»	
Наркологічний пост Громадський інспектор з охорони дитинства	11. Випуск радіогазети до Всесвітнього дня боротьби зі СНІДом	11. Випуск сангарного бюлетеня «Життя без тютюну»	15. Рейд «Твоє дозвілля»		19. Звіти опікунів	26. Фотовиставка «Себе я бачу в дзеркалі природи»
Піклувальна рада школи				26. Засідання методичного об'єднання класних керівників «Впровадження гендерної політики держави в життя»		12. Акція «Милосердя» до Міжнародного дня інваліда
Шкільне самоврядування. Центр дисципліни та порядку	13. Заходи щодо проведення Дня толерантності	17-21. Тиждень профілактики шкідливих звичок	24. Участь у районному заході «Золотий листопад»		26-27. Класні години «Захист прав дитини у нашій державі» (5-6 класи)	
Загальношкільний батьківський комітет		14. Організація роботи з батьками, які порушують правила здорового способу життя	18. Аналіз виконання програми всеобучу			
Батьківський всеобуч	6. Оновлення матеріалів змінного стенду «Правовий всеобуч»			11. Конференція «Голодомор 1932-33 рр. Україна пам'ятає»		19. Лекція для батьків «Не принижувати гідність дитини»

Дільничий інспектор	7. Зустріч - обговорення «Адміністративна й кримінальна відповідальність неповнолітніх»					18. Година спілкування «Діти: злочин і кара» (7-9 кл.)	
Соціальний педагог Психолог		5. Тестування «Шкідливі звички»		14. Перегляд кінофільму «Станція призначення – життя». Вихідне тестування.	20. Дискусія «Як ви розумієте та співвідносите поняття «свобода» та «відповідальність» (10-11 кл.)	21. Круглий стіл «Мистецтво володіти собою і спілкуватися з іншими» (8-9 кл.)	

ГРУДЕНЬ

Довгостроковий державний програми, обласні, районні накази Виконавці Рада з профілактики правопорушень	Комплексна програма профілактики правопорушень, злочинності та проявів насилля	Здоровий спосіб життя, профілактика шкідливих звичок	Державна програма подолання дитячої безпритульності та бездоглядності	Державна програма запобігання жорстокому поводженню з дітьми	Програма профілактики суйцидальної поведінки серед неповнолітніх
Наркологічний пост Громадський інспектор з охорони дитинства	3. Зустріч юнаків 9-11 класів з працівниками військового комісаріату «Служба по контракту: переваги та перспективи»	9. Операція «Урок»		10-14. Тестування батьків «Чи знаєте ви свою дитину?»	
	4. Нарada при директоріві «Про діяльність педагогічного колективу щодо залучення підлітків по роботі в гуртках, секціях	8. Рейд «Велика перерва»		27. Звіти опікунів дітей, позбавлених батьківського піклування. Забезпечення подарунками, організація змістовного дозвілля	11. Випуск санітарного бюлетеня «Алкоголь, СНІД – бити тривогу»

Післявчальна рада школи	5. Допомога багатодітним і малозабезпеченим сім'ям у придбанні зимового одягу і взуття.	3. Спортивні змагання для дітей з функціональним обмеженнями «Повір у себе»	25. Забезпечення учнів школи новорічними подарунками	11. Облік сімей, батьки яких перебувають на заробітках за кордоном. Допомога дітям.	14. Виготовлення «Миколайчиків», операція «Людина починається з добра» (5-8 кл.), звіти опікунів	
Шкільне самоврядування Центр дисципліни та порядку	27. Підсумки поведінки і навчання учнів, що стоять на обліку	6. Конкурс козацької пісні та строю (5-7 кл.) Змагання допризовників «Нумо, хлопці» (10-11 кл.)		20. Обговорення життєвих ситуацій «Як захистити своє життя» (9кл.)	5-8. Конкурс малюнків, плакатів «Рівність жінок і чоловіків в українському суспільстві»	
Загальношкільний батьківський комітет			18. Засідання батьківського комітету «Організація змістовного дозвілля на рідвяні свята, поїздок на районну ялинку»			
Батьківський всеобуч			21. Засідання громадського об'єднання «Запобігання бездоглядності й безпритульності дітей»		10-14. Родинні свята «Родовідне дерево», «Мій отчий дім», «Міцна моя родина»	
Дільничий інспектор	17. Індивідуальні бесіди з учнями, що стоять на обліку, щодо змістовного проведення рідвяних свят.			20. Виступ на батьківських зборах у 10 класах про кримінальну відповідальність за використання дітей як товар		
Соціальний педагог Психолог		22. Акція «Лист моєму здоров'ю»				10. Бесіда «Гвоя активна життєва позиція. Молода людина» (9-11 кл.)

СІЧЕНЬ

Довгострокові державні програми, обласні, районні накази Виконавці	Комплексна програма профілактики правопорушень, злочинності та проявів насильля	Здоровий спосіб життя, профілактика шкідливих звичок	Державна програма подолання дитячої безпритульності та бездоглядності	Державна програма торгівлі людьми на період до 2015 року	Профілактика та запобігання жорстокому поводженню з дітьми	Програма профілактики суїцидальної поведінки серед неповнолітніх
Рада з профілактики правопорушень	2-10. Залучення дітей, схильних до правопорушень до участі у шкільних, районних (міських) заходах під час проведення канікул		15. Операція «Урок»	14. Лекція для мам дівчат 8-11 класів «Робство та його сучасні прояви. Дискримінація жінок»		
Наркологічний пост Громадський інспектор з охорони дитинства	17. Обстеження сімей «соціального ризику» щодо зайнятості дітей на зимових канікулах	15. Випуск санітарного бюлетеню «Здоров'я – найвища цінність»			20. Звіт громадського інспектора з охорони дитинства щодо організації роботи з дітьми-сиротами, опікунами	9. Індивідуальні бесіди з дітьми - сиротами «Як я провів канікули», «Мої захоплення»
Піклувальна рада школи	24. Допомога в організації екскурсійних поїздок «Сумщина туристична»		1 -10. Організація відпочинку у таборах області дітей соціально-незахищених категорій.			
Шкільне самоврядування. Центр дисципліни та порядку	28. Акція «Молодь проти злочинності та насильства»		Спортивні змагання з волейболу з командами шкіл району		Засідання центру дисципліни та порядку «Аналіз правопорушень за I семестр. Жорстоке поводження в учнівському колективі»	

Загальношкільний батьківський комітет Батьківський всебуч	Загальношкільний батьківський комітет Батьківський всебуч	. Організація спільного відпочинку батьків і дітей « Ваше здоров'я – у ваших руках»	. Бесіди з батьками, які довготривало перебувають за кордоном на роботах.			
Дільничий інспектор	Інформування «Батькам про правову відповідальність неповнолітніх»					
Соціальний педагог Психолог	Індивідуальні бесіди з учнями, схильних до вживання алкоголю, куріння					Бесіда «Психологічна підтримка як умова особистісного росту дитини. Непорозуміння»

ЛЮДИЙ

Довгострокові державні програми, обласні, районні накази Виконавці Рада з профілактики правопорушень	Комплексна програма профілактики правопорушень, злочинності та проявів насилля 1. Проектна діяльність «Діти не повинні стати жертвами насилля»	Здоровий спосіб життя, профілактика шкідливих звичок	Державна програма подолання дитячої безпритульності та бездоглядності 4. Організація допомоги у підготовці до зовнішнього тестування учнів з початковим та середнім рівнем навчальних досягнень	Державна програма протидії торгівлі людьми на період до 2015 року	Профілактика та запобігання жорстокому поводженню з дітьми.	Програма профілактики суїцидальної поведінки серед неповнолітніх 18. Індивідуальні бесіди з дітьми з сімей «соціального ризику» «Гвій вільний час»
Наркологічний пост Громадський інспектор з охорони дитинства	8. Класна година у 8 класах «Паління та розумова діяльність підлітків»			15. Виховна година для старшокласників «Злочин і кара»		

Піклувальна рада школи			4-8. Вивчення питання захоплення сучасної молоді	22. Виступ перед громадськістю «Профілактика торгівлі дітьми»		
Шкільне самоврядування. Центр дисципліни і порядку	11. Правовий ланцюжок «На терезах Феміди»		14. Свято закоханих «Все починається з кохання»		25. Засідання центру «Культура поведінки»	
Загальношкільний батьківський комітет Батьківський всеобуч	20. Батьківські збори «Формування правової культури серед учнівської молоді»	20. Консультування «Відповідальність сім'ї за збереження здоров'я дитини»				20. Дебати «Сім'я. Типи батьківства. Самопізнання»
Дільничий інспектор.		12. Обстеження громадських місць на предмет розміщення алкогольної та тютюнової реклами			27. Співбесіди з батьками підлітків «Дитяча агресивність. Не буди лихо...»	
Соціальний педагог Психолог.	15. Вікторина «Чи знаєш ти свої права»		22. Анкетування учнів «Мої захоплення»		27. Тест-малюнок. «Моя сім'я».	6. Відверта розмова «Груднощі спілкування перехідний юнацький вік»

БЕРЕЗЕНЬ

Довгострокові державні програми, обласні, районні накази Виконавці	Комплексна програма профілактики правопорушень, злочинності та проявів насилля 21. Організація змистовного дозвілля під час весняних канікул	Здоровий спосіб життя, профілактика шкідливих звичок	Державна програма подолання дитячої безпритульності та бездоглядності	Державна програма протидії торгівлі людьми на період до 2015 року	Профілактика запобігання жорсткому поводженню з дітьми. 4. Розбір конфліктних ситуацій між учнями і вчителями	Програма профілактики суїцидальної поведінки серед неповнолітні 4. Відверта розмова «Що ти вважаєш злочином проти самого себе?»
Рада з профілактики правопорушень		По суботах. Походи та екскурсії «Краса і здоров'я»	21. Зайнятність учнів схильних до безпритульності і бездоглядності під час весняних канікул.	3. Бесіда з учнями «У тебе є твоя свобода, не проміняй її на рабство»		

Наркологічний пост Громадський інспектор з охорони дитинства	6. Обстеження умов проживання дітей - інвалідів та учнів, схильних до правопорушень	4. Випуск санітарного бюлетеня «Господарство і її наслідки»	21. Залучення учнів, що знаходяться на обліку, до гурткової роботи під час канікул	17. Ознайомлення учнів з правилами поведінки в життєвих ситуаціях за кордоном	4. Причини конфліктних ситуацій між учнями і учителями	
Піклувальна рада школи	14. Бесіда з батьками, діти яких стоять на обліку « Дрібна крадіжка – крок до великого злочину		3. Організація святкування Міжнародного жіночого дня. Акція «Подарунок мамі»		26. Звіт опікунів дітей, позбавлених батьківського піклування. Харчування, оздоровлення	Постійно. Допомога дітям, які опинилися у складних життєвих ситуаціях.
Шкільне самоврядування Центр дисципліни і порядку.	21 . Організація змістовного дозвілля під час весняних канікул	По суботах. Походи, екскурсії, поїздки «Разом краще крокувати»	24-29. Рейд - операція «Режим дня»		31. Диспут «Агресія: самозахист чи досягнення мети»	
Загальношкільний батьківський комітет Батьківський вєсебуч		18. Бєсїди з батьками дітей, що стоять на обліку наркологічного посту «Як відпочивати разом з дітьми»	3. Батьківські збори. Участь батьків у загальношкільному святї до 8 Березня		3. Лєкція «Фізичне покарання – моральне насильство над дитиною»	
Дільничий інспектор		5. Попередження працівників торгівлі про адмінїстративну і кримїнальну відповїдальність за продаж неповнолїтнім тютюну, алкогольних напоїв	28. Рейд- операція «Режим дня»			14. Відвідування сїмей «соцїального ризику»
Соцїальний педагог Психолог	19. Анкетування на визначення професїйних нахилів	17. Тренїнг за програмою «Рївний – рївному»	21 . Допомога учням знайти своє захоплення, розкрити свої здібності	7. Анкетування батьків та учнів «Я і наша сїм'я»	7. Створення виставки «Сїмейні релїквії»	14. Година спїлкування «Найвищі цїнності молодї: сенс життя»

КВІТЕНЬ

Довгострокові державні програми, обласні, районні накази Виконавці	Комплексна програма профілактики правопорушень, злочинності та проявів насильства	Здоровий спосіб життя, профілактика шкідливих звичок	Державна програма подолання дитячої безпритульності та бездоглядності	Державна програма прогидії торгівлі людьми на період до 2015 року	Профілактика та запобігання жорстокому поводженню з дітьми	Програма профілактики суїцидальної поведінки серед неповнолітніх
Рада з профілактики правопорушень	4. Бесіди з учнями, що знаходяться на обліку «Як ти провів весняні канікули»	7. Всесвітній день здоров'я. Змагання з легкої атлетики	1-30. Профілактичний рейд «Урок»		18. Ознайомлення учнів зі сферою діяльності уповноваженого Верховної ради України з прав людини	15. Бесіди з учнями «Як не стати жертвою злочину»
Наркологічний пост Громадський інспектор з охорони дитинства	11. Індивідуальні бесіди з учнями 9-11 класів пре навчання в професійно-технічних закладах	1. День бігуна «Стежиною здоров'я». Легкоатлетичний пробіг			24. складання плану оздоровлення влітку дітей пільгових категорій	10. День довіри. Працює телефон довіри у школі.
Піклувальна рада школи.	11. Профорієнтаційні бесіди з учнями, схильними до правопорушень	9. Конкурс малюнка «Азбука здоров'я» (1-7 кл.)	11. Підумки конкурсу «Учень року» та участь у районному етапі конкурсу		25. Клопотання про оздоровлення дітей – чорнобильців, учнів, що стоять на диспансерному обліку. Клопотання про оздоровлення	
Шкільне самоврядування Центр дисципліни і порядку	11. Вечір відпочинку «Хай множать роки сміхотворні хвилини»	22. Всесвітній день Землі. Акція «Земля – наш спільний дім»	18. Всеукраїнська акція «Майбутнє лісу в твоїх руках, людино!»	10. Студія відвертої думки «Що означає знайти себе»		

Загальношкільний батьківський комітет Батьківський всеобуч		8. День бігуна. Спільний легкоатлетичний пробіг з батьками «Стежиною здоров'я»	19. Участь у акції «Чисте місто»		16. Загальношкільні батьківські збори «Родинне спілкування дорослих і підлітків»	
Дільничий інспектор	За планом. Аналіз виконання програми з профілактики правопорушень на засіданні педагогічної ради			16. Бесіда з батьками «Профілактика торгівлі дітьми»	28. Відвідування неблагополучних сімей	
Соціальний педагог Психолог	3. Тестування «Причини відставання у навчанні»		30. Індивідуальні бесіди з випускниками школи «Чи готовий ти до зовнішнього тестування?»		16. Випуск газети для батьків «Як позбутися домашнього насильства»	10. Анкетування з метою вивчення способів реагування неповнолітніх на стресові, кризові життєві ситуації

ТРАВЕНЬ

Довгострокові державні програми, обласні, районні накази. Виконавці	Комплексна програма профілактики правопорушень, злочинності та проявів насильства	Здоровий спосіб життя, профілактика шкідливих звичок	Державна програма подолання дитячої безпритульності та бездоглядності	Державна програма протидії торгівлі людьми на період до 2015 року	Профілактика та запобігання жорстокому поводженню з дітьми.	Програма профілактики суїцидальної поведінки серед неповнолітніх
Рада з профілактики правопорушень	19. Планування ліпнього оздоровлення, зайнятості учнів, що стоять на обліку	По суботах. Туристичні походи «Місяцями бойової слави»	За планом. Участь у районних (обласних) конкурсах, змаганнях	21. Дискусія з батьками «Діти – наше майбутнє»	23. Думки у колі друзів «Гвій стиль поведінки»	30. Рекомендації «Як подолати вічну невдоволеність собою»
Наркологічний пост Громадський інспектор з охорони дитинства		12. Випуск санітарного бюлетеня «Від шкідливої звички до хвороби»	До 09.05. Операція «Забуди могили»		5-8. Акція «Грані добра» (допомога та спілкування з ветеранами Великої Вітчизняної війни)	19-23. Моніторинг фізичного розвитку дітей за програмою «Крок до здоров'я»
Піклувальна рада школи	20. Підтримка спонсорська допомога для повноцінного і змістовного літнього оздоровлення	16. Освоєння призового фонду для заохочення переможців «Шкільного олімпу»	26. Допомога школі в ремонті			
Шкільне самоврядування. Центр дисципліни і порядку		19. Визначення переможців «Шкільного олімпу»	8. Шкільна спартакіада з військово-прикладних видів спорту	20. Акція-конкурс плакатів «Ми майбутні будівники незалежної України»		

Загальношкільний Батьківський комітет Батьківський вєсебуч	6. Спільне засідання батьківського комітету, наркологічного посту, підкувальної ради щодо профілактики правопорушень.		14. Затвердження плану літньої трудової чверті. Створення бригад		5-8. Акція «Грані добра»	13. Складання тексту листа до ЗМІ про недопустимість телевізійних програм, фільмів, публікацій, які пропагують дитячу проституцію та шкідливі звички
Дільничий інспектор.	5. Обговорення планів літнього оздоровлення з учнями, що стоять на обліку			29. Виступ перед учнями щодо правила поведінки, дотримання режиму дня на літніх канікулах.		
Соціальний педагог Психолог.	22. Тренінг «Як знайти цікаву справу»	23. Конкурс малюнка «Сімейний відпочинок»	26. Профорієнтаційний нарис «Погляд у майбутнє»	15. Слухання відвертої розмови у запису «Шляхи потрапляння у тенета торгівців людьми»	14. Виставка малюнків «Конвенція ООН про права дітей»	27. Підготовка статті до районної газети «Найдорожчий дар людини – життя»

III. ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА З УЧНЯМИ, СХИЛЬНИМИ ДО ПРАВОПОРУШЕНЬ

АКТ

обстеження житлово-побутових умов сім'ї учня _____ класу,
який перебуває на обліку _____

від « _____ » _____

Ми, комісія у складі:

1. _____
2. _____
3. _____

провели обстеження житлово-побутових та інших умов сім'ї неповнолітнього
прізвище, ім'я, по батькові _____

дата народження _____

що мешкає за адресою _____

в ході якого встановлено:

	Батько	Мати
Прізвище	_____	_____
Ім'я	_____	_____
По батькові	_____	_____
Рік народження	_____	_____
Освіта	_____	_____
Місце роботи	_____	_____
Посада	_____	_____
Кількість дітей у сім'ї	_____	_____
Умови проживання	_____	_____

Матеріальне забезпечення сім'ї _____

Наявність умов для виконання домашніх завдань та підготовки до уроків дитини
(окрема кімната, стіл у загальній кімнаті, дитячий куточок та інше)

Зайнятість учня в позаурочний час

Висновки обстеження, пропозиції (вказати відношення батьків до виховання дитини, наявність умов для проживання і навчання та інше)

Підпис членів комісії: 1. _____
2. _____
3. _____
Класний керівник _____

ІНДИВІДУАЛЬНА КАРТА

Учня _____ класу, схильного до правопорушень

П. І. Б. учня

Відомості про учня (відвідування гуртків, стан здоров'я, місце проживання)

Відомості про батьків

Класний керівник _____

Дані про роботу з дитиною

Дата	Зміст роботи	Примітки

**Психолого-педагогічна характеристика
особистості важковиховуваного підлітка
(Заповнюється класним керівником)**

Дата заповнення _____
Прізвище учня _____ ім'я _____ клас _____
Дата народження _____ домашня адреса _____
Прізвище, ім'я по батькові батьків _____

1. Склад сім'ї (вказати): _____

2. Характер поведінки підлітка у школі _____

3. Найбільш типові прояви недисциплінованості _____

4. Які засоби застосовувалися відносно учня:

Класним колективом _____

Батьківським комітетом _____

Радою шкільного самоврядування _____

Педрадою _____

Радою з профілактики правопорушень _____

Службою у справах неповнолітніх _____

Кримінальною міліцією _____

Успішність:

за I півріччя _____

за II півріччя _____

6. Ставлення до навчання. Якими предметами цікавиться, які ігнорує, чому?

7. Ставлення до праці _____

8. Суспільні доручення в школі _____

9. Місце у класному колективі, ставлення до товаришів _____

10. Ставлення класного колективу до учня _____

11. Що його особливо цікавить? _____

12. Яку професію хоче обрати? _____

13. Заняття у гуртках, спортивних секціях _____

14. Чим займається у вільний час? _____

15. З ким його проводить? _____

16. Що читає _____

17. Позитивні риси характеру _____
 18. Негативні риси характеру _____
 19. Висновок _____

**Картка
 особистого обліку учня,
 який перебуває на внутрішкільному обліку**

1. Прізвище, ім'я, по батькові _____
 2. Клас _____ Класний керівник _____
 3. Число, місяць, рік народження _____
 4. Прізвище, ім'я, по батькові батьків
 Мати _____
 Місце роботи, посада _____
 Батько _____
 Місце роботи, посада _____
 Домашня адреса, телефон _____
 Характеристика сім'ї _____

Особливості сімейного виховання _____

Коли поставлено на облік _____
 За що поставлено на облік _____

Ставлення до навчання _____

Успішність	1 кл.	2 кл.	3 кл.	4 кл.	5 кл.	6 кл.	7 кл.	8 кл.	9 кл.	10 кл.	11 кл.
Математика											
Українська мова											
Українська літер.											
Російська мова											
Зарубіжна літер.											
Іноземна мова											
Географія											
Природознавство											
Хімія											
Фізика											
Історія											
Фізичне виховання											

Поведінка _____
Оцінка психолога (діагностика, корекція) _____

Зайнятість в позаурочний час _____

Програма вивчення особистості важковихованого учня

1. Загальні дані про учня та умови сімейного виховання

Вік учня, в якому класі, якій школі навчається, місце проживання; фізичний розвиток і стан здоров'я; склад сім'ї; матеріальні, житлово-побутові умови; причини сімейних конфліктів, якщо вони існують; особливості сімейного мікроклімату, сімейні традиції; спосіб життя дитини в сім'ї та система її виховання; чи допомагає батькам по господарству, чи має постійні домашні доручення; освіта батьків, місце роботи, посада; активність у наданні допомоги школі, ставлення до успішності та поведінки учня, контакт з класним керівником; характер взаємин між батьками, батьками та дітьми; ставлення батьків до інших людей; хто для учня є найбільшим авторитетом, прикладом для наслідування.

2. Навчальна діяльність.

Успішність у школі; ставлення до навчальної діяльності, окремих навчальних предметів; які навчальні предмети подобаються, які не подобаються і чому; найулюбленіший навчальний предмет; причини неуспішності, як відвідує навчальні заняття, причини прогулів; на яких уроках найкраща організованість, найменша кількість зауважень, пропусків; загальний рівень розумового розвитку (широта світогляду, міра начитаності), особливості розвитку мислення, мовлення, сприймання, уваги, пам'яті; чи виявляє інтерес до знань, навчання; чи вміє навчатись; свідомо сприймає навчальний матеріал, намагається зрозуміти його або механічно заучує; як виконує домашні завдання і як ставиться до одержаних оцінок.

3. Трудова діяльність

Ставлення до трудової діяльності: як виявляє себе у різних видах праці, чи любить трудитись, якому виду праці надає перевагу; що саме приваблює в праці: сам процес, набуття певних умінь, навичок, кінцевий результат праці, оцінка результатів праці; чи може працювати тривалий час; самостійність, організованість, дисциплінованість під час виконання трудових завдань; ставлення до праці інших людей; яку професію збирається обрати, мотиви її вибору, стійкість професійних інтересів, підготовка до майбутньої професії.

4. Громадсько-корисна діяльність. Особливості спілкування, розвитку окремих якостей особистості

Громадська активність: які громадські доручення виконує і як ставиться до їх виконання; які громадські доручення виконує найкраще; у яких гуртках, спортивних секціях бере участь, ступінь активності; статус у класному колективі:

особливості спілкування з товаришами по класу (ізолюваний, неформальний лідер, дружить з певними учнями, якимось одним учнем, байдужий до товаришів); чи дружить з підлітками за межами класу, школи тощо; на чому базується дружба; особливості спілкування з учителями, дорослими; особливості поведінки в школі і вдома, як виконує Правила для учнів, чи має навички культури поведінки; найхарактерніші порушення дисципліни, їхні причини; які засоби впливу застосовувалися до учня і котрі з них виявилися найефективнішими; особливості розвитку моральних якостей (доброта, милосердя, чесність, правдивість, принциповість, колективізм, товариськість, самокритичність, критичність тощо), вольових якостей (цілеспрямованість, наполегливість, рішучість, ініціативність, уміння володіти собою та ін.).

5. Організація вільного часу

Способи проведення вільного часу; з ким проводить, чим займається; чи відвідує кіно, театри, музеї і як часто; які телевізійні передачі переглядає, скільки часу на день витрачає на перегляд телепередач; чи любить читати, характер читацьких інтересів; чи займається конструюванням, моделюванням, колекціонуванням; що колекціонує і з якою метою.

6. Характер і темперамент

Сукупність сталих психічних особливостей особистості важковихованого, що виявляються в діяльності, спілкуванні, обумовлюючи типові способи поведінки; особливості перебігу психічних процесів; характеристика процесів збудження та гальмування; тип вищої нервової діяльності; наявність акцентуації характеру.

7. Якості особистості

Найяскравіше виражені позитивні та негативні якості особистості. Проективні напрями розвитку позитивних якостей важковихованого й необхідні для цього умови сімейного, шкільного, громадського виховання. Конкретні рекомендації батькам, педагогам.

Програма вивчення сім'ї учня

1. Загальні дані про сім'ю і батьків учня

Прізвище, ім'я та по батькові батька, матері; кількісний склад і структура сім'ї; якщо родина неповна, то причини її неповноти; стан здоров'я членів сім'ї; матеріальна забезпеченість сім'ї; житлово-побутові умови; освіта, професія, місце роботи членів сім'ї; яку посаду займають; морально-культурний рівень батьків; ставлення батьків до роботи, виробництва в цілому, громадських доручень.

2. Сімейний мікроклімат

Загальна соціальна спрямованість сім'ї; характер взаємин між батьками, старшими й молодшими членами сім'ї; чи мають місце конфлікти між батьками; чи знає про них дитина і як реагує; наявність конфліктів між батьками й дітьми, їх причини; як такі конфлікти вирішуються; традиції; спільне коло інтересів;

потреби та ідеали; естетична та етична культура; побут; чи вживають дорослі члени сім'ї спиртні напої; ставлення до релігії.

3. Навчальна діяльність дітей у родині

Ставлення батьків до навчальної діяльності, успішності дитини; чи має дитина чіткий режим дня і як його виконує; чи має постійне робоче місце; як батьки допомагають дитині в навчанні; наявність контролю за успішністю та поведінкою дитини; хто такий контроль здійснює; розвиток пізнавальних інтересів дитини; якої допомоги потребують батьки у здійсненні навчальної діяльності дитини.

4. Основні напрями і особливості виховання дитини

Основна виховна тенденція; участь членів сім'ї у вихованні дитини, зокрема участь батька у вихованні; уміння батьків враховувати вікові та індивідуально-психологічні особливості дитини; хто для дитини найбільший авторитет у сім'ї і чому; наявність єдності вимог з боку батьків до дитини; особливості виховання дитини; виховання культури поведінки дитини; формування розумних потреб дитини; чи має дитина кишенькові гроші і на що їх витрачає; які засоби, методи виховного впливу переважають (заохочення, покарання, переконання, вправління, привчання); чи існує розбіжність поглядів батьків у застосуванні методів, прийомів виховного впливу на дитину; які покарання застосовуються (зокрема, чи застосовуються фізичні покарання); як дитина реагує на застосування до неї тих чи інших виховних засобів; які основні порушення поведінки дитини; з якими труднощами стикаються батьки в сімейному вихованні; яку конкретну допомогу їх слід надати.

5. Трудова діяльність дитини

Рівномірність розподілу домашніх обов'язків між членами родини; участь дитини в роботі по самообслуговуванню; чи має дитина постійні трудові доручення і як до них ставиться і виконує; які спільні трудові справи виконують батьки з дітьми.

6. Організація вільного часу

Як проводять члени сім'ї свій вільний час, разом з дітьми чи окремо; як дитина ставиться до спільного з батьками проведення вільного часу; спільні улюблені заняття; наявність домашньої бібліотеки й добір книжок; читання художньої літератури; захоплення окремих членів сім'ї; інтереси і захоплення дитини, як вони задовольняються; скільки часу проводить вона біля телевізора, комп'ютера; з ким дружить дитина поза школою; ставлення батьків до товаришів дитини.

7. Взаємостосунки сім'ї зі школою

Ставлення батьків до школи, вчителів; виконання ними вимог школи; активність на батьківських зборах; міра активності в наданні допомоги школі; як часто відвідують батьки школу, з власної ініціативи чи за викликом учителів; причини й мета відвідувань; наявність контакту школи з батьками; причини конфліктів.

8. Педагогічна культура батьків

Наявність у сім'ї педагогічної літератури; інтерес батьків до читання педагогічної літератури, прагнення до удосконалення педагогічних знань; чи мають батьки педагогічні знання, необхідні для виховання дитини; якої допомоги потребує сім'я в підвищенні її педагогічної культури.

9. Загальні висновки

Труднощі, з якими стикаються батьки: в галузі навчання дитини, її виховання взагалі і окремих якостей особистості, організації вільного часу тощо. Види і причини сімейного неблагополуччя. Конкретна допомога, якої потребує сім'я від учителя.

Позитивний досвід сімейного виховання конкретної сім'ї, який заслуговує розповсюдження. Педагогічний потенціал сім'ї.

Карта вивчення підлітка, схильного до правопорушень

1. Загальні дані:

Клас _____

Прізвище, ім'я, по-батькові _____

Вік _____

Домашня адреса _____

2. Дані спостережень класного керівника:

1) З якого часу знаходиться на контролі _____

2) Ставлення до навчання (успішність, чи має бажання вчитися, з яких предметів має незадовільні оцінки?) _____

3) Ставлення до праці (що любить робити?) _____

4) Поведінка в колективі (взаємовідносини з колективом, чи має друзів, хто вони?) _____

Ставлення до дорослих, учителів (хто з них є авторитетом, чому?) _____

Як проводить вільний час? (гуртки, спорт, чи цікавиться музикою, театром, кіно, читанням художньої літератури?) _____

Норми культурної поведінки (чи володіє навичками культурної поведінки і культурною мови; тактовне відношення до дорослих, товаришів; охайність; поведіння в громадських місцях) _____

Які засоби впливу застосовувались до учня школою, батьківським комітетом, сім'єю _____

3. Умови життя в сім'ї:

1) Прізвище, ім'я, по-батькові, місце роботи батьків, інших членів сім'ї

2) Матеріально-побутові умови проживання _____

3) Взаємовідносини в сім'ї, відхилення у поведінці членів сім'ї (алкоголізм, судимість, хуліганство) _____

4) Виховання в сім'ї (характер впливу на учня, доручення в сім'ї; заохочення, покарання; наявність контролю з боку членів сім'ї; відношення у сім'ї між батьками та дітьми) _____

5) Стан здоров'я, фізичний розвиток дитини (чи займається спортом, відхилення фізичного, розумового розвитку) _____

4. Висновки:

1) причини відхилення у поведінці _____

2) заходи щодо перевиховання підлітка _____

Наставник _____

**Щоденник спостережень
педагогічно занедбаного учня**

I. Загальні відомості

Школа, клас _____

Прізвище, ім'я по батькові учня _____

Дата народження _____

II. Дані спостережень

З якого часу спостерігається _____

Навчальна діяльність (відношення до навчання: якщо не встигає та з якої причини) _____

Відношення до праці (активний, пасивний, чи поважає труд, якому виду праці віддає перевагу) _____

Положення в колективі (чи поважає думку колективу, якщо існують конфлікти, то на якій основі, як розуміє дружбу, чи має друзів) _____

Відношення до дорослих, педагогів (хто в авторитеті) _____

Як проводить час (гуртки, секції, чи любить читати, музику, кіно, з ким проводить вільний час) _____

Навички культури (чи виконує режим, дисциплінований чи ні, як себе веде в громадських місцях) _____

Особливості характеру та поведінки (які риси переважають: ініціативність, безпорадність, правдивість) _____

Основні проявлення педагогічної занедбаності _____

Чи стоїть на обліку в інспекції у справах неповнолітніх _____

Ш. Умови проживання в сім'ї

Прізвище, ім'я, по батькові батьків, вік, освіта, спеціальність, місце роботи, дані про склад сім'ї _____

Взаємовідносини в сім'ї (скандали, аморальна поведінка та інше) _____

Виховання в родині (характер впливу сім'ї на учня; контроль з боку батьків)

Матеріально-побутові умови (бюджет, житлова площа, харчування, санітарно-гігієнічний режим) _____

IV. стан здоров'я учня

Заняття спортом (яким видом) _____

Чи знаходиться на обліку в психоневрологічному диспансері _____

V. Висновки

Причини педагогічної занедбаності учня _____

Ужиття заходів щодо профілактики занедбаності учня _____

**ІНДИВІДУАЛЬНА КАРТКА НА УЧНЯ,
ЩО СТОЇТЬ НА ОБЛІКУ У ШКОЛІ**

Прізвище, ім'я _____

Рік народження _____

У якому класі навчається _____

Громадське доручення _____

Який гурток відвідує _____

Успішність _____

Дисциплінованість _____

Взаємовідносини з учителями _____

Взаємовідносини з учнями _____

Стан здоров'я _____

Інтереси _____

Шкідливі звички _____

Домашня адреса _____

Батьки _____

Схильний до яких правопорушень _____

IV. ПРОЕКТИ НАКАЗІВ ЩОДО ЗДІЙСНЕННЯ КОНТРОЛЮ ЗА СТАНОМ ПРОФІЛАКТИЧНОЇ РОБОТИ З УЧНЯМИ, СХИЛЬНИМИ ДО ПРАВОПОРУШЕНЬ

НАКАЗ

Від _____ р.

№ _____

Про стан роботи з учнями,
схильними до правопорушень

Відповідно до річного плану роботи школи, було перевірено стан роботи з учнями, схильними до правопорушень та які потребують підвищеної педагогічної уваги. В результаті перевірки було встановлено, що таких дітей на внутрішкільному обліку є _____.

У вересні було проведено вивчення психо-діагностичного стану цих учнів та розроблено координаційний план роботи з ними.

До роботи з цією категорією учнів були залучені класні керівники, шкільний психолог, батьки, адміністрація. Класні керівники протягом року відвідували учнів вдома, проводили з ними бесіди, залучали їх до позакласної роботи, участі в роботі гуртків та секцій. Шкільний психолог _____ проводила анкетування та тестування дітей особливого контролю, розробила рекомендації для батьків та вчителів з роботи з цією категорією дітей.

Члени батьківського комітету брали участь у рейдах з перевірки зайнятості учнів у вечірні години.

Проводиться індивідуальна робота з учнями та їх батьками з питань профілактики правопорушень та виконання закону України «Про загальну середню освіту», заслуховувалися звіти й інформації з цих питань на нараді при директорі, було проведено засідання малої педагогічної ради, на яку запросили учнів, котрі мають численні пропуски уроків, з батьками. При вирішенні долі учнів школи _____ адміністрація школи зверталася по допомогу до кримінальної міліції у справах неповнолітніх і до _____ райдержадміністрації з проханням

притягнути батьків учня ___ класу до відповідальності за їх нехлюйське, недбале ставлення до виховання дитини. В квітні було попереджено батьків учня _____ про можливість позбавлення батьківських прав, якщо вони не змінять їх ставлення до виконання своїх конституційних обов'язків.

Але в роботі з профілактики правопорушень є чимало недоліків як в діяльності класних керівників, так і в школі в цілому. Необхідно тісніше знайомитися з неблагополучними сім'ями, залучати дітей до шкільної справи, проводити роботу у мікрорайоні школи.

На підставі вищезазначеного

НАКАЗУЮ:

1. Класним керівникам школи:

1.1. Провести детальне ознайомлення зі станом домашніх умов учнів і при виявленні негативних явищ у родинах поставити їх на внутрішкільний облік для проведення систематичного профілактичного контролю, а у разі необхідності підготувати необхідні документи для постановки на облік у кримінальній міліції у справах неповнолітніх (до «___» _____ ц.р.).

1.2. Залучати до співпраці батьківський комітет. Особливо використовувати допомогу батьків-спеціалістів правових органів у проведенні роботи з попередження порушення законів учнями.

1.3. Завести щоденник спостереження за такими дітьми і скласти план роботи з цією категорією дітей.

2. Шкільному психологу _____:

2.1. Розробити систему діагностики та корекції поведінки цих дітей, вивчити особливості їх характеру.

2.2. Провести семінар з класними керівниками про обговорення рекомендацій в роботі з важовиховуваними дітьми.

3. Заступнику директора школи з виховної роботи _____:

3.1. Скласти заходи з профілактики правопорушень у роботі з учнями, схильними до їх скоєння.

3.2. Створити координаційну раду по роботі з такою категорією дітей у мікрорайоні школи.

3.3. Провести огляд дітей, які стоять на обліку в школі. Один раз на чверть збирати звіти про роботу класних керівників з дітьми такої категорії. Інформацію узагальнювати, доводити до педагогічного колективу та надсилати у відділ освіти _____ райдержадміністрації для вживання заходів.

3.4. Ширше залучати до роботи школи органи кримінальної міліції у справах неповнолітніх та прокуратури.

4. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника директора з виховної роботи _____.

Директор школи

З наказом ознайомлені

Виконавець, телефон

НАКАЗ

Від _____ р.

№ _____

Про створення та організацію
роботи наркологічного посту

З метою здійснення профілактики вживання учнями наркотичних речовин, тютюнокуріння та пропагування здорового способу життя

НАКАЗУЮ:

1. Організувати у школі наркологічний пост у складі:
 - заступника директора з виховної роботи _____;
 - шкільної медичної сестри _____;
 - учителя біології _____;
 - шкільного психолога _____.
2. Заступнику директора з виховної роботи _____:
 - 2.1. До «____» _____ 20____ р. скласти та затвердити план роботи наркологічного поста.
 - 2.2. До роботи наркологічного поста залучити представників громадських організацій, наркологічного диспансеру та центру соціальної служби для молоді.
 - 2.3. Організувати роботу клубу «За здоровий спосіб життя», керівником клубу призначити учителя біології _____.
3. Керівнику клубу «За здоровий спосіб життя» _____ до «____» _____ 20____ р. скласти і подати на затвердження план роботи клубу.
4. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника директора з виховної роботи _____.

Директор школи

З наказом ознайомлені:

Виконавець, телефон

НАКАЗ

Від _____ р.

№ _____

Про організацію роботи щодо профілактики
правопорушень серед учнів школи

З метою удосконалення профілактичної роботи з учнями школи,
відповідно до річного плану школи

НАКАЗУЮ:

1. Заступнику директора з виховної роботи _____:

1.1. Розробити до «___» вересня 20__ р. план роботи з профілактики
правопорушень серед учнів на 20__/20__ н.р., до плану включити заходи
класно-узагальнюючого контролю, індивідуальну роботу психолога та
класного керівника з учнями «групи ризику», які перебувають на
внутрішкільному обліку.

1.2. До «___» вересня 20__ р. спланувати та проводити семінари окремо
для батьків і класних керівників із залученням психолога, лікаря-нарколога,
представників кримінальної міліції у справах неповнолітніх, громадських
організацій, юридичних служб.

1.3. Організувати соціально-педагогічну допомогу учням і сім'ям, які
потребують особливої уваги.

1.4. Надсилати повідомлення про учнів, які скоїли злочини, до комісії у
справах неповнолітніх району для проведення подальшої профілактичної
роботи.

2. Заступнику директора з навчально-виховної роботи _____:

2.1. Посилити контроль за відвідуванням учнями навчальних занять,
щотижня аналізувати стан відвідування, використовуючи дані
загальношкільного обліку.

3. Психологу школи _____:

3.1. Визначати інтереси учнів та залучати їх до занять у гуртках та
секціях.

3.2. Проводити психолого-педагогічні консилиуми на паралелях класів
відповідно до шкільного плану роботи.

3.3. Налагодити зв'язок між сім'єю дитини, що скоїла злочин, школою та
службою у справах неповнолітніх.

4. Інформацію про роботу з профілактики правопорушень подавати до
1 листопада, січня, березня, травня 20__ р.

5. Контроль за виконанням наказу покласти на заступника директора з
виховної роботи _____.

Директор школи

З наказом ознайомлені:

Виконавець, телефон

НАКАЗ

Від _____ р.

№ _____

Про затвердження плану заходів
щодо профілактики правопорушень
серед учнів закладу на період до 2015 року

Відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 30.11.2011 № 1209 «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері профілактики правопорушень на період до 2015 року», на виконання наказу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 03.08.2012 № 888 «Про затвердження Плану заходів Міністерства освіти і науки, молоді та спорту щодо профілактики правопорушень серед дітей та учнівської молоді на період до 2015 року», з метою виконання у закладі державної політики у сфері профілактики правопорушень серед учнівської молоді,

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити план заходів щодо профілактики правопорушень серед учнів закладу на період до 2015 року.

2. Заступникові директора з виховної роботи _____:

2.1. Провести обговорення Плану заходів Міністерства освіти і науки, молоді та спорту щодо профілактики правопорушень серед дітей та учнівської молоді на період до 2015 року на нараді при директорі, засіданні методичного об'єднання класних керівників.

2.2. Довести до відома педагогічних працівників План заходів щодо профілактики правопорушень серед учнів закладу на період до 2015 року.

2.3. Взяти під особистий контроль виконання Плану заходів.

2.4. Аналізувати виконання Плану заходів кожного семестру.

3. Педагогічним працівникам:

3.1. Забезпечити своєчасне виконання Плану заходів.

3.2. Сприяти створенню в закладі демократичного правового простору, позитивного мікроклімату та відповідного виховного середовища.

4. Контроль за виконанням наказу покладаю на заступника директора з виховної роботи _____.

Директор

З наказом ознайомлені:

Виконавець, телефон

«Затверджую»
Директор _____

План заходів
щодо профілактики правопорушень
серед учнів закладу на період до 2015 року

<i>Проблеми, визначені Концепцією</i>	<i>Найменування заходу</i>	<i>Відповідальні за виконання</i>	<i>Термін виконання</i>
Проведення просвітницької діяльності, спрямованої на формування негативного ставлення до протиправних дій	Проведення тижнів правових знань	Заступник директора з виховної роботи, учитель історії	Постійно
	Використання інтерактивних педагогічних технологій, зокрема ділових та рольових ігор, моделювання життєвих ситуацій, суспільних процесів та процедур, дискусії, робота в малих групах на уроках правознавства та в позаурочній діяльності	Учителі історії та правознавства	Постійно
	Широке впровадження шкільного самоврядування в навчально-виховний процес	Заступник директора з виховної роботи педагог-організатор	Постійно
	Використання сучасних навчально-методичних посібників із питань просвітницько-профілактичних заходів щодо запобігання правопорушенням та проявам насильства серед неповнолітніх, дитячій бездоглядності та безпритульності. Упровадження	Керівник МК класних керівників, класні керівники	Постійно

	відповідних технологій у практичну діяльність		
	Проведення психолого-педагогічних семінарів із зазначених питань	Практичний психолог,	Постійно
	Проведення аналізу виконання «Правил внутрішнього розпорядку». Запровадження конкретних санкцій із боку адміністрації, учнівської й батьківської громадськості до порушників установлених правил	Адміністрація	Постійно
	Контроль за заборонаю принесення до закладу вогнепальної, холодної зброї, алкогольних напоїв та тютюнових виробів, наркотичних засобів, порнографічної продукції	Адміністрація, працівники закладу	Постійно
Проведення профілактичної роботи з неблагополучними сім'ями, а також розроблення механізму екстреного реагування на факти бездоглядності дітей із метою недопущення втягування їх у злочинну діяльність	Розгляд питань із профілактики правопорушень на педагогічних радах, нарадах при директорі, засіданнях МК класних керівників, семінарах, засіданнях круглих столів, координаційних радах тощо	Адміністрація	Постійно
	Забезпечення ефективного функціонування психологічної служби закладу	Адміністрація, практичний психолог	Постійно
	Ведення відповідної документації на дитину, схильну до прояву девіантної, делінквентної поведінки	Практичний психолог	Постійно

	Впровадження сучасного досвіду роботи щодо проведення корекційної роботи практичного психолога та педагога соціального з дітьми з девіантною та делінкветною поведінкою	Практичний психолог	Постійно
	Розгляд питань на нарадах при директорі	Адміністрація	Постійно
Ужиття заходів, спрямованих на підвищення моральності в суспільстві, правової культури громадян, утвердження здорового способу життя; запобігання проявам екстремізму, расової та релігійної нетерпимості	Впровадження нових педагогічних комунікацій між усіма учасниками навчально-виховного процесу та перетворення навчальних закладів на зразок демократичного правового простору та позитивного мікроклімату	Адміністрація, педагогічний колектив	Постійно
	Застосування відновлювальних технологій у практичній діяльності навчального закладу	Адміністрація, педагогічний колектив	Постійно
	Здійснення моніторингу ризиків виникнення всіх форм насильства серед дітей та учнівської молоді, визначення причин тривожності та агресивності	Практичний психолог, класні керівники	Постійно
	Розробка індивідуальних програм психолого-педагогічного супроводу учнів «групи ризику»	Практичний психолог, класні керівники	Постійно
	Залучення учнів, схильних до девіантної поведінки, до участі у «Шкільній медіаці»,	Практичний психолог _____, класні керівники	Постійно

	«Школі конфліктології» тощо		
	Обстеження соціальним педагогом умов проживання дітей, які потребують підвищеної педагогічної уваги, виявлення деструктивних сімей, сімей, які опинилися у складних життєвих обставинах, поновлення банків даних таких сімей, складання актів обстежень умов проживання	Соціальний педагог	Постійно
	Оформлення у навчальних закладах куточків із прав дитини та розміщення в них даних про організації, до яких можна звернутися з приводу їх порушення	Адміністрація, практичний психолог	Постійно
	Унеможливлення доступу школярів через мережу Інтернет до сайтів, що не мають стосунку до навчального процесу (у тому числі до сайтів, на яких розміщено елементи порнографії й насильства тощо)	Адміністрація, учитель інформатики	Постійно
	Проведення спільно із правоохоронними органами педагогічної просвіти батьків та лекторіїв на правову тематику для батьків, надання їм теоретичних знань та практичних навичок, спрямованих на	Заступник директора з НВР	Постійно

	встановлення нормального сімейного мікроклімату, налагодження взаємин між батьками і дітьми, батьками і вчителями		
	Виконання вимог Законів України «Про освіту» у частині забезпечення конституційного права дітей на здобуття повної загальної середньої освіти, встановлення постійного контролю за відвідуванням учнями навчальних занять	Заступник директора з НВР	Постійно
	Залучення до позакласної роботи та позашкільної освіти дітей із сімей, які опинилися у складних життєвих обставинах	Заступник директора з НВР класні керівники	Постійно
	Проведення просвітницьких та рекламних кампаній через засоби масової інформації з метою висвітлення досвіду роботи закладу щодо зазначеної проблематики	Заступник директора з НВР	Постійно
	Відпрацювання алгоритму взаємодії закладу з органами і службами, в компетенції яких визначені функції роботи з вказаною категорією дітей, у випадках скоєння правопорушення (злочину) дитиною	Заступник директора з НВР практичний психолог	Постійно

	Проведення спільних рейдів із кримінальною міліцією у справах дітей ІМВС України, служби у справах дітей із виявлення таких, що вживають алкоголь, наркотики та психотропні речовини	Адміністрація	Постійно
	Участь у конференціях для педагогічних працівників та спеціалістів психологічної служби з питань поліпшення роботи з профілактики правопорушень та недопущення поширення злочинності серед неповнолітніх і втягнення їх у протиправну діяльність	Адміністрація	Постійно

Заступник директора з виховної роботи _____.

НАКАЗ

Від _____ р.

№ _____

Про заходи щодо профілактики
бездоглядності та запобігання
правопорушень серед неповнолітніх

З метою запобігання скоєння правопорушень, попередження насильства в сім'ї, втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність та пропагування здорового способу життя

НАКАЗУЮ:

1. Згідно з функціональними обов'язками відповідальність за організацію профілактики бездоглядності та запобігання правопорушень серед неповнолітніх покласти на заступника директора з виховної роботи _____.

2. Класним керівникам 5-11-х класів регулярно проводити бесіди з профілактики правопорушень та пропагування здорового способу життя.

3. Заступнику _____ директора з виховної роботи _____ запланувати й провести загальношкільні заходи для учнів 5-11 класів щодо профілактики бездоглядності та запобігання правопорушень серед неповнолітніх.

4. Контроль за виконанням даного наказу покласти на заступника директора з виховної роботи _____.

Директор _____

З наказом ознайомлені:

Виконавець, телефон

НАКАЗ

Від _____ р.

№ _____

Про підсумки роботи за I семестр
щодо профілактики наркоманії, токсикоманії,
алкоголізму серед неповнолітніх та формування
здорового способу життя

З метою формування здорового способу життя в школі проводиться систематична антинаркотична просвітницька пропаганда, зокрема:

- традиційні лекції лікаря-нарколога з профілактики наркотичної залежності та інших шкідливих звичок, де учні ознайомлюються зі способами діагностики й методиками лікування шкідливих звичок;

- профілактичні бесіди щодо попередження наркоманії, токсикоманії, алкоголізму, тютюнопаління серед неповнолітніх представниками соціальної служби;

- поновлення інформації на центральному стенді школи «Що я можу зробити, щоб допомогти моїм дітям жити без наркотиків?»;

- зустрічі, бесіди з дітьми, які схильні до шкідливих звичок;

- традиційні рейди «Перший урок», «Останній урок» із метою контролю за відвідуванням занять учнями;

- залучення важковиховуваних дітей до громадської роботи шляхом організації фестивалю для учнів 5-11-х класів «Знайомтесь! Наш клас!», змагання «Спортивна колотнеча», виставок «Осінній букет», «Не рубай ялинку», у яких беруть участь усі учні класу;

- вікторини «Цінуй здоров'я, цінуй життя», виставки малюнків, плакатів «Ми за здоровий спосіб життя», «Ні Наркотикам!», «СНІД – чума XXI століття».

У школі виданий наказ про заборону тютюнопаління на території навчального закладу, проведений відеолекторій «У пошуках міфів».

Учителями біології організовано семінар для старшокласників «За здоровий спосіб життя», на якому обговорені питання профілактичної роботи із захисту здоров'я і забезпечення права людини жити в середовищі, не забрудненому тютюновим димом.

Класними керівниками 5-11-х класів проведено цикл бесід із профілактики тютюнопаління, а також батьківські збори з метою інформування про шкідливість паління для здоров'я неповнолітніх.

У класних куточках розміщено інформацію «Курити – здоров'я згубити», а в козацькому часописі «Дніпровська Січ» представлено розповіді про кращі форми роботи з формування здорового способу життя.

Виходячи з вищесказаного,

НАКАЗУЮ:

1. Роботу щодо профілактики наркоманії, токсикоманії, алкоголізму, тютюнопаління та формування здорового способу життя у I семестрі 20__ / __ навчального року вважати задовільною.

2. Класним керівникам 5-11-х класів виявляти учнів, схильних до шкідливих звичок, продовжувати профілактичну роботу, запроваджуючи цікаві форми роботи.

3. Психологу _____ продовжити роботу в клубі «Ми – за здоровий спосіб життя», залучаючи до його роботи учнів, схильних до тютюнопаління.

4. Контроль за виконанням даного наказу покласти на заступника директора з виховної роботи _____.

Директор _____

З наказом ознайомлені:

Виконавець, телефон

НАКАЗ

Від _____ р.

№ _____

Про створення Ради з профілактики
правопорушень серед учнів

На виконання Національної програми «Діти України», Указу Президента України № 200/98 від 18.03.98, з метою розв'язання проблеми профілактики бездоглядності дітей та скоєння ними правопорушень, створення належних умов для їхнього фізичного, інтелектуального й духовного розвитку та підвищення рівня організації змістовного дозвілля

НАКАЗУЮ:

1. Створити Раду профілактики правопорушень серед учнів у складі:
 - голови ради, директора школи _____;
 - відповідального секретаря ради, педагога-організатора _____;
 - членів Ради:
 - заступника директора з НВР _____;
 - заступника директора з НВР _____;
 - голови шкільного батьківського комітету _____;
 - практичного психолога _____;
 - соціального педагога _____.
2. Голові Ради _____:
 - 2.1. Здійснювати роботу відповідно до положення про Раду профілактики правопорушень.
 - 2.2. До «__» вересня скласти план роботи й затвердити на засіданні Ради.
 - 2.3. До «__» вересня провести перше засідання Ради, розподілити обов'язки між членами Ради.
 - 2.4. Протокол засідання Ради профілактики правопорушень подати до « « вересня 20__ р.
3. Обов'язки щодо загального управління роботою Ради з профілактики правопорушень покласти на заступника директора з виховної роботи _____

Директор школи _____

З наказом ознайомлені:

Виконавець, телефон

НАКАЗ

Від _____ р.

№ _____

Про організацію роботи школи
з профілактики правопорушень
серед учнів

З метою удосконалення профілактичної роботи з учнями, відповідно до
річного плану школи

НАКАЗУЮ:

1. Заступнику директора з виховної роботи _____:

1.1. Розробити до «_____» вересня 20__ р. план роботи з профілактики правопорушень серед учнів на 20__/20__ н. р., до плану включити заходи класно-узагальнюючого контролю, індивідуальну роботу психолога та класного керівника з учнями «групи ризику», які перебувають на внутрішкільному обліку.

1.2. Спланувати і провести до «_____» вересня 20__ р. семінари окремо для батьків, класних керівників із залученням психолога, лікаря-нарколога, представників кримінальної міліції у справах неповнолітніх, громадських організацій, юридичних служб.

1.3. Організувати соціально-педагогічну допомогу учням і сім'ям, які потребують особливої уваги.

1.4. Посилити контроль за відвідуванням учнями навчальних занять, щотижня аналізувати стан відвідування, використовуючи дані загальношкільного обліку.

2. Психологу школи _____:

2.1. Визначити інтереси учнів та залучити їх до занять у гуртках та секціях.

2.2. Проводити психолого-педагогічні консилиуми на паралелях класів відповідно до шкільного плану роботи.

2.3. Налагодити зв'язок між сім'єю дитини, що скоїла злочин, школою та службою у справах неповнолітніх.

4. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника директора з виховної роботи _____

5. Інформацію про роботу з профілактики правопорушень подавати до першого листопада, січня, березня, травня 20____ року.

Директор школи

З наказом ознайомлені

Виконавець, телефон

НАКАЗ

Від _____ р.

№ _____

Про створення наркологічного
посту і організацію його роботи

З метою здійснення профілактики вживання учнями наркотичних речовин,
тютюнокуріння та пропагування здорового способу життя

НАКАЗУЮ:

1. Організувати в школі наркологічний пост у складі:

- заступника директора з виховної роботи _____;
- шкільної медичної сестри _____;
- учителя біології _____;
- шкільного психолога

2. Заступнику директора з виховної роботи.

2.1. Скласти і затвердити до «__»_____20__р, план роботи наркологічного
посту.

2.2. Залучити до роботи наркологічного поста представників громадській
організації, наркологічного диспансеру та центру соціальної служби для молоді.

2.3. Організувати роботу клубу «За здоровий спосіб життя», керівником
клубу призначити учителя біології _____.

3. Керівнику клубу «За здоровий спосіб життя» _____

до «__»_____200__р, скласти і подати на затвердження план роботи клубу.

4. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника директора
школи з виховної роботи _____.

Інформацію про цю роботу подавати двічі на рік – у листопаді й березні.

Директор школи

З наказом ознайомлені

Виконавець, телефон

НАКАЗ

Від _____ р.

№ _____

Про заборону тютюнокуріння у школі

На виконання наказу Міністерства освіти і науки України від 12.02.2001 року № 57 «Про заборону тютюнокуріння в навчальних закладах і установах Міністерства освіти і науки України», наказу управління освіти _____ міськвиконкому від «__» _____20__ року №_____ «Про заборону тютюнокуріння в навчальних закладах і установах освіти міста __», наказу відділу освіти _____ райдержадміністрації «Про заборону тютюнокуріння в навчальних закладах і установах освіти _____ району», з метою запобігання виникненню тютюнової залежності у дітей і молоді захисту здоров'я людей та забезпечення їхнього права жити у середовищі, не забрудненому тютюновим димом, запобігання наркоманії та забезпечення зміцнення здоров'я шляхом пропагування здорового способу життя

НАКАЗУЮ:

1. Заборонити куріння у приміщеннях і на території школи всім учням та вчителям школи.
2. Заступнику директора школи з виховної роботи.
 - 2.1. Алшщувати (раз на місяць) роботу з пропагування здорового способу життя серед дітей, молоді та педагогічних працівників.
 - 2.2. Розробити конкретні заходи з профілактики тютюнокуріння до «__» _____200 року.
 - 2.4. Провести нараду) з класними керівниками про організацію роботи щодо запобігання виникненню тютюнової залежності у дітей та старшокласників.
3. Вчителю біології:
 - 3.1. Забезпечувати роботу клубу «За здоровий спосіб життя», провести відкрите засідання, на якому обговорити питання профілактичної роботи із захисту здоров'я і забезпечення права людей жити у середовищі не забрудненому тютюновим димом, запобігання наркоманії та зміцнення здоров'я.
 - 3.2. Випускати (раз на квартал) газету «За здоровий спосіб життя», присвячену питанням впливу нікотину на здоров'я людини.
4. Класним керівникам:
 - 4.1. Провести класні учнівські та батьківські збори, на яких подати інформацію про зміст цього наказу. Суворо заборонити батькам курити поблизу школи.
 - 4.2. Провести цикл бесід із учнями та їхніми батьками про захист здоров'я та забезпечення права людей жити у середовищі, не забрудненому тютюновим димом, запобігання наркоманії та зміцнення здоров'я.

5. Контроль за виконанням наказу покласти на заступника директора з виховної роботи _____

Про вжиті заходи поінформувати до «__» __ 200__ р. на виробничій нараді колективу.

Директор школи

З наказом ознайомлені:

Виконавець, телефоні

НАКАЗ

Від _____ р.

№ _____

Про заходи щодо запобігання
наси́льства над дітьми

Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 01.02.2010 № 59 «Про вжиття заходів щодо запобігання насильства над дітьми», з метою запобігання проявам жорстокості й насильства та забезпечення прав неповнолітніх у закладі

НАКАЗУЮ:

1. Забезпечити неухильне дотримання вимог законодавства щодо забезпечення захисту дітей від будь-яких форм фізичного або психічного насильства.

2. Педагогічним працівникам взяти до відома інформацію про персональну відповідальність за дотримання законодавства щодо цих питань.

3. Заступникові директора з навчально-виховної роботи _____:

3.1. Ознайомити педагогічних працівників із спільним наказом Держкомітету у справах сім'ї та молоді, Міністерства внутрішніх справ, Міністерства освіти і науки та Міністерства охорони здоров'я України від 16.01.2004 № 5/34/24/11 «Про затвердження порядку розгляду звернень та повідомлень із приводу жорстокого поводження з дітьми або реальної загрози його вчинення» та забезпечити його виконання.

3.2. Провести нараду педагогічних працівників щодо недопущення скоєння будь-яких форм насильства над дітьми під час навчально-виховного процесу, розробити відповідні додаткові заходи.

3.3. Залучати органи учнівського самоврядування та батьківської громадськості до профілактичної роботи щодо недопущення насильства над дітьми.

3.4. Організувати проведення додаткових класних годин щодо профілактики та недопущення насильства над дітьми.

3.5. Забезпечити проведення в закладі заходів із питань формування в учнів толерантного ставлення одне до одного, навичок культури поведінки тощо.

4. Практичному психологу _____:

4.1. Взяти під особистий контроль питання виявлення дітей із неадекватними поглядами на життя, дітей у стані депресії, апатії, стресу; провести з дітьми та батьками індивідуальні консультації.

4.2. Двічі на рік організувати проведення для педагогічних працівників навчальних занять, семінарів із запрошенням спеціалістів

дитячої та підліткової психіатрії, працівників центру практичної психології.

4.3. Забезпечити створення у закладі позитивного психологічного клімату та атмосфери довіри.

4.4. Надавати методичні рекомендації класним керівникам індивідуальні консультації учням та батькам з питань профілактики насильства.

4.5. Класним керівникам:

4.5.1. Проводити на батьківських зборах обговорення проблеми із запрошенням спеціалістів із психології.

4.5.2. Провести додаткові класні години з тематики «Запобігання насильству та жорстокості над дітьми».

4.5.3. Співпрацювати з соціально-психологічною службою закладу та чітко виконувати рекомендації щодо первинної допомоги стосовно дітей у стані депресії, апатії, стресу.

4.5.4. Забезпечити проведення з такими дітьми та їхніми батьками індивідуальних консультувань із метою усунення причин такого настрою та формування у дітей життєстверджувальних позицій.

4.5.5. Співпрацювати з соціально-психологічною службою школи та чітко виконувати рекомендації щодо первинної допомоги стосовно дітей у стані депресії, апатії, стресу, неадекватності дій.

4.6. Контроль за виконанням наказу покласти на заступника директора з виховної роботи _____.

Директор

З наказом ознайомлені:

Виконавець, телефон

НАКАЗ

Від _____ р.

№ _____

Про заборону куріння, споживання алкогольних напоїв у приміщеннях, на території закладу та проведення відповідної профілактичної роботи

Відповідно до Закону України від 21 січня 2010 року № 1824 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо обмеження споживання і продажу пива та слабоалкогольних напоїв», з метою захисту здоров'я дітей та працівників закладу шляхом проведення інформаційно-профілактичних заходів щодо запобігання споживанню пива і слабоалкогольних напоїв, курінню тютюнових виробів та задля формування навичок здорового способу життя

НАКАЗУЮ:

1. Заборонити куріння тютюнових виробів у приміщеннях та на території закладу та вживання будь-яких алкогольних напоїв у приміщеннях та на території закладу.

3. Заступникові директора з виховної роботи _____:

3.1. Включити до плану виховної роботи проведення заходів щодо формування в учнів негативного ставлення до шкідливих звичок.

3.2. Забезпечити проведення загальношкільних інформаційно-профілактичних заходів щодо запобігання шкідливим звичкам та формування в учнів навичок здорового способу життя.

3.3. Активно залучати до профілактичної роботи з учнями медичних працівників, представників правоохоронних органів та громадських організацій.

3.4. Забезпечити розміщення в закладі інформаційно-профілактичних наочностей щодо небезпеки шкідливих звичок та формування навичок здорового способу життя.

3.5. Забезпечити учасників навчально-виховного процесу інформаційно-методичними матеріалами щодо профілактики шкідливих звичок, статистичних відомостей, профілактичної роботи.

3.6. Забезпечити широке інформування учасників навчально-виховного процесу про шкідливість вживання алкоголю та куріння тютюнових виробів.

3.7. Сприяти пропаганді родинно-сімейних традицій та виховання здорової дитини.

3.9. Вживати адміністративних заходів щодо порушників чинного законодавства з питань куріння тютюнових виробів та споживання алкогольних напоїв.

3.10. Брати на облік учнів, схильних до шкідливих звичок, забезпечити проведення з ними відповідної індивідуально-профілактичної роботи.

3.11. Посилити контроль за заборонаю куріння тютюнових виробів та споживання алкоголю під час масових заходів, проведення екскурсій тощо.

3.12. Щорічно проводити Всеукраїнський урок здоров'я 7 квітня у Всесвітній день здоров'я.

3.13. Сприяти впровадженню інформаційно-освітніх програм, психологічних тренінгів, у просвітницькій роботі широко запроваджувати методику «рівний-рівному».

3.14. Організувати регулярне проведення батьківських зборів із залученням медичних працівників щодо питань просвіти та вироблення спільних дій задля зменшення шкідливих звичок серед учнів.

3.15. Забезпечити обговорення питань превентивного виховання на нарадах педагогічних працівників.

4. Класним керівникам:

4.1. Забезпечити ознайомлення учнів із наказом про заборону куріння тютюнових виробів та споживання будь-яких алкогольних напоїв у приміщеннях та на території закладу.

4.2. Забезпечити участь учнів у інформаційно-профілактичних заходах щодо запобігання шкідливим звичкам та формування навичок здорового способу життя.

4.3. Забезпечувати учнів та їхніх батьків інформаційно-методичними матеріалами щодо безпеки куріння тютюнових виробів та споживання алкогольних напоїв.

4.4. Формувати в учнів негативне ставлення до шкідливих звичок.

4.5. Забезпечити широку пропаганду серед учнів та їхніх батьків родинно-сімейних традицій та виховання здорової дитини.

4.6. Доводити до відома адміністрації інформацію про порушників чинного законодавства серед учнів.

4.7. Забезпечити розгляд проблеми шкідливих звичок на батьківських зборах.

5. Педагогічним працівникам:

5.1. Взяти до відома інформацію про особисту відповідальність за порушення чинного законодавства з питань заборони куріння тютюнових виробів та споживання алкогольних напоїв у приміщеннях та на території закладу.

5.2. Використовувати міжпредметні зв'язки для формування в учнів усвідомлення шкідливого впливу на організм людини нікотину, тютюнового диму та алкоголю.

6. Медичній сестрі _____:

6.1. Забезпечити проведення санітарно-просвітницької роботи серед учасників навчально-виховного процесу щодо шкідливих звичок та навичок здорового способу життя.

6.2. Надавати методичні рекомендації педагогічним працівникам щодо питань профілактичної та просвітницької роботи.

7. Завідувачу бібліотеки _____:

7.1. Забезпечити наявність змінних експозицій, присвячених негативному впливу шкідливих звичок та засадам здорового способу життя.

7.2. Забезпечити педагогічних працівників навчально-методичною, довідковою, науково-популярною літературою із зазначених питань.

8. Контроль за виконанням наказу покладаю на заступника директора з виховної роботи

Директор

З наказом ознайомлені:

Виконавець, телефон

НАКАЗ

Від _____ р.

№ _____

Про вжиття заходів щодо виконання
концепції реалізації державної політики
у сфері протидії поширенню наркоманії,
боротьби з незаконним обліком наркотичних
речовин та прекурсорів на 2011-2015 роки

Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 20.12.2010 № 1313 «Про виконання розпорядження Кабінету Міністрів України» від 22.10.2010 № 2140 (План заходів щодо виконання Концепції реалізації державної політики у сфері протидії поширенню наркоманії, боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів на 2011–2015 роки), з метою удосконалення заходів превентивного характеру, відповідного інформування та формування навичок здорового способу життя в учнів,

НАКАЗУЮ:

1. Взяти до відома та неухильного виконання наказ Міністерства освіти і науки України від 30.12.2010 № 1313 «Про виконання розпорядження Кабінету Міністрів України» від 22.10.2010 №2140.

2. Призначити відповідальним за проведення профілактичної роботи для виконання Концепції реалізації державної політики заступника директора з виховної роботи_____.

3. Заступникові директора з виховної роботи_____:

3.1. Забезпечити ознайомлення учасників навчально-виховного процесу із соціологічними дослідженнями з проблем наркоманії, рівня латентності незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, прекурсорів та сильнодійних лікарських засобів.

3.2. Постійно проводити моніторинг ефективності профілактики наркоманії серед учнів закладу, вживати відповідних заходів.

3.3. Сприяти підвищенню рівня компетентності педагогічних працівників із питань протидії поширенню наркоманії, боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів.

3.4. Активно залучати до просвітницької роботи з учасниками навчально-виховного процесу волонтерів, діяльність яких пов'язана із запобіганням виникненню негативних явищ у молодіжному середовищі.

3.5. Організовувати та систематично проводити обговорення питань протидії поширенню наркоманії, боротьби з незаконним обігом

наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів на нарадах педагогічних працівників.

3.6. Забезпечити проведення для учасників навчально-виховного процесу профілактичних та просвітницьких заходів щодо протидії наркоманії, пропаганди здорового способу життя, формування навичок протистояння шкідливому впливу вживання наркотичних засобів або психотропних речовин не за медичним призначенням.

3.7. Сприяти участі учнів закладу в конкурсах та програмах, спрямованих на протидію поширенню наркоманії.

3.8. Активно залучати громадські організації, представників правоохоронних органів та медичних установ, батьківську громадськість до антинаркотичної діяльності, формування в учнів засад здорового способу життя.

3.9. Сприяти забезпеченню учасників навчально-виховного процесу інформаційними матеріалами з питань щодо протидії поширенню наркоманії, боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів.

3.10. Сприяти забезпеченню учнів та їхніх батьків інформаційно-просвітницькими матеріалами (буклети, плакати, пам'ятки, посібники) щодо формування у дітей і молоді негативного ставлення до вживання наркотичних засобів та психотропних речовин.

3.11. Сприяти участі учасників навчально-виховного процесу в інформаційно-просвітницьких та культурно-мистецьких акціях (книжкових та художніх виставках, фотовиставках, фестивалях, конкурсах, концертах тощо), які спрямовані на протидію поширенню наркоманії, боротьбу з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів.

4. Практичному психологові _____ та соціальному педагогові _____:

4.1. Активізувати інформаційно-просвітницьку та профілактичну роботи серед учасників навчально-виховного процесу.

4.2. Надавати методичні рекомендації педагогічним працівникам з організації профілактичної роботи.

4.3. Надавати консультації батькам із питань раннього виявлення схильності дітей до вживання психоактивних речовин, формування навичок протистояння шкідливому впливу вживання наркотичних засобів або психотропних речовин не за медичним призначенням.

4.4. Брати на облік учнів, схильних до вживання наркотичних засобів, психотропних речовин, прекурсорів і сильнодійних лікарських засобів та організовувати відповідну роботу з ними згідно з нормативними вимогами.

4.5. Забезпечити відповідний психологічний супровід учнів, що проживають у сім'ях, члени яких схильні до вживання наркотичних засобів, психотропних речовин, прекурсорів і сильнодіяльних лікарських препаратів.

4.6. Постійно доводити до відома педагогічних працівників результати соціологічних досліджень із зазначених питань.

4.7. Забезпечувати створення позитивного психологічного клімату та атмосфери довіри в закладі.

5. Завідувачу бібліотеки _____:

5.1. Забезпечити передплату на заклад відповідних фахових періодичних видань.

5.2. Зробити підбірку матеріалів для організації інформаційно-просвітницької та профілактичної робіт серед населення.

6. Учителям-філологам:

6.1. Використовувати відповідні інформаційно-методичні тексти під час організації навчальних занять.

6.2. Забезпечити написання диктантів, творів-роздумів із зазначених питань відповідно до віку учнів.

7. Учителям, які викладають основи здоров'я, під час викладання навчального матеріалу особливу увагу варто приділяти формуванню в учнів навичок здорового способу життя.

8. Учителю хімії _____ та біології _____ під час викладання навчального матеріалу особливу увагу слід приділяти впливу наркотичних засобів, психотропних речовин, прекурсорів та сильнодіяльних лікарських засобів на організм людини.

9. Класним керівникам:

9.1. Забезпечити проведення просвітницької роботи з учнями та їхніми батьками.

9.2. Активізувати профілактичну роботу серед учнівських колективів.

9.3. Забезпечити обговорення проблеми вживання наркотичних засобів, психотропних речовин, прекурсорів та сильнодіяльних лікарських засобів на батьківських зборах.

9.4. Забезпечити перегляд науково-популярних передач із зазначених питань з учнівськими колективами.

9.5. Терміново інформувати адміністрацію закладу у разі виявлення (або підозри) факту поширення та вживання наркотичних засобів, психотропних речовин, прекурсорів та сильнодіяльних лікарських засобів серед учнів.

9.6. Ознайомити батьків із основними ознаками, що вказують на вживання підлітком наркотичних засобів, психотропних речовин, прекурсорів та сильнодіяльних лікарських засобів.

9.7. Створювати в учнівському колективі позитивний психологічний клімат та атмосферу довіри між класним керівником та учнями.

10. Медичній сестрі _____:

10.1. Ознайомити педагогічних працівників із основними ознаками, що вказують на вживання людиною наркотичних засобів, психотропних речовин, прекурсорів та сильнодіяних лікарських речовин.

10.2 Активізувати санітарно-просвітницьку роботу серед учасників навчально-виховного процесу із зазначених у наказі питань.

11. Контроль за виконанням наказу залишаю за собою.

'Директор

З наказом ознайомлені:

Виконавець, телефон

НАКАЗ

Від _____ р.

№ _____

Про проведення заходів
щодо поширення та вживання
психоактивних речовин серед учнів

На виконання листа Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 11.04.2011 № 1/9-259 «Щодо посилення боротьби проти розповсюдження та вживання психоактивних речовин», з метою недопущення поширення психоактивних речовин у закладі та проведення просвітницької роботи серед учасників навчально-виховного процесу,

НАКАЗУЮ:

1. Забезпечити недопущення поширення наркотичних засобів у закладі та поблизу нього.

2. Забезпечити недопущення вживання учнями закладу психоактивних речовин.

3. Призначити відповідальним за недопущення вживання психоактивних речовин серед учнів закладу заступника директора з виховної роботи _____

4. Заступникові директора з виховної роботи _____:

4.1. Спланувати профілактичну роботу щодо вживання наркотиків серед учнів закладу.

4.2. Забезпечити проведення широкомасштабної роз'яснювальної роботи серед учасників навчально-виховного процесу про негативність зазначеного явища.

4.3. Активно використовувати виховні методи запобігання зловживанню наркотиками серед учнів.

4.4. Забезпечувати створення атмосфери здорового способу життя у закладі.

4.5. Активно залучати до контролю за недопущенням поширення наркотиків серед учнів закладу органи учнівського самоврядування.

4.6. Активно залучати до просвітницької роботи з учнями медпрацівників та представників громадських організацій.

4.7. Активно залучати до співпраці з недопущення поширення наркотиків та психоактивних речовин представників правоохоронних органів.

4.8. Терміново інформувати відповідні правоохоронні органи у разі виявлення (або підозри) факту поширення психоактивних речовин серед учнів закладу.

4.9. Забезпечити проведення просвітницької роботи серед батьків учнів та активно залучати їх до створення позитивної атмосфери між усіма учасниками навчально-виховного процесу.

4.10. Проводити обговорення стану роботи та використання методів запобігання зловживанню наркотиками серед учнів на нарадах педагогічних працівників.

5. Практичному психологові _____ та соціальному педагогові _____:

5.1 Активізувати просвітницьку роботу серед учасників навчально-виховного процесу.

5.2. Надавати методичні рекомендації класним керівникам щодо організації профілактичної роботи.

5.3. Надавати консультації батькам із питань раннього виявлення схильності дітей до вживання психоактивних речовин.

5.4. Забезпечувати створення позитивного психологічного клімату та атмосфери довіри в закладі.

5.5. Брати на облік учнів, схильних до вживання психоактивних речовин, та організовувати з ними відповідну роботу згідно з нормативними вимогами.

6. Класним керівникам:

6.1. Забезпечити проведення просвітницької роботи з учнями та їхніми батьками щодо вживання та поширення наркотиків.

6.2. Забезпечити проведення профілактичної роботи: особливу увагу звертати на стан здоров'я учнів, їхній настрій, знати проблеми дітей тощо.

5. Взяти до відома, що відповідальною особою за забезпечення прав неповнолітніх у закладі є директор школи _____.

6. Призначити відповідальним за реалізацію Національної кампанії «Стоп насильству!» на період до 2015 року заступника директора з НВР _____,

7. Заступникові директора з НВР _____:

7.1. Забезпечити ознайомлення працівників закладу із наказом МОН України від 30.12.2010 № 1312 «Про затвердження плану заходів щодо реалізації Національної кампанії «Стоп насильству!» на період до 2015 року».

7.2. Забезпечити неухильне дотримання вимог спільного наказу Державного комітету України у справах сім'ї та молоді, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства освіти і науки України та Міністерства охорони здоров'я України від 16.01.2004 № 5/34/24/11 «Про затвердження порядку розгляду звернень та повідомлень із приводу жорстокого поводження з дітьми або реальної загрози його вчинення».

7.3. Взяти під особистий контроль виконання функціональних обов'язків практичним психологом _____ та соціальним педагогом _____,

7.4. Розробити перелік тем для спілкування класного керівника з учнями та їхніми батьками з питань запобігання насильству в сім'ї.

7.5. Забезпечити проведення навчальних семінарів для педколективу з протидії насильству в сім'ї, активно залучати для цього відповідних фахівців.

7.6. Організувати проведення тренінгів з учнями із формування у них соціальних навичок.

7.7. Активно залучати органи учнівського самоврядування та батьківську громадськість до профілактичної роботи.

7.8. Активно залучати громадські організації, представників правоохоронних органів, медичних установ та соціальних служб до профілактичної роботи.

7.9. Щороку аналізувати та обговорювати на нарадах педагогічних працівників стан роботи педагогічного колективу з дотримання вимог законодавства щодо забезпечення захисту дітей від будь-яких форм фізичного або психічного насильства.

7.10. Забезпечити проведення аналізу ризиків виникнення всіх форм насильства серед учнів закладу.

7.11. Забезпечити в планах роботи збільшення кількості спортивних змагань командного типу для учнів, що сприятиме нейтралізації їхньої гіперактивності та зняттю агресії.

7.12. Сприяти впровадженню в навчально-виховний процес «Шкільної медіації», як одного зі способів вирішення конфліктних ситуацій.

7.13. Забезпечити обговорення спеціальних тематичних рубрик із проблеми насильства в освітянських засобах масової інформації, на нарадах педагогічних працівників.

7.14. Організовувати та проводити загальношкільні конкурси дитячої творчості щодо профілактики насильства.

7.15. Забезпечити участь учнів закладу у районних та міських конкурсах дитячої творчості щодо профілактики насильства.

7.16. Забезпечити проведення педагогічним колективом науково-педагогічної діяльності, поширення досвіду роботи щодо запобігання насильству в дитячому середовищі, виховання у дітей толерантного ставлення у суспільстві.

8. Раді з методичної роботи з класними керівниками:

8.1. Постійно проводити практичне відпрацювання механізму розгляду звернень та повідомлень із приводу жорстокого поведіння з дітьми або реальної загрози його вчинення.

8.2. Проводити психолого-педагогічні семінари з класними керівниками із залученням практичного психолога _____, соціального педагога, громадських організацій, представників правоохоронних органів, медичних установ та соціальних служб.

8.3. Забезпечити ознайомлення класних керівників із програмами факультативних курсів, курсів за вибором, спецкурсів, інформаційно-просвітницькими програмами з питань виховання тендерної культури та запобігання всім формам насильства для використання в профілактичній і позаурочній роботі.

8.4. Забезпечити проведення навчальних семінарів із класними керівниками щодо протидії насильству в сім'ї.

8.5. Надавати методичні рекомендації класним керівникам із питань просвіти батьків щодо насильства в сім'ї.

8.6. Постійно вдосконалювати механізм аналізу ризиків виникнення всіх форм насильства серед учнів закладу.

8.7. Надавати практичні рекомендації учасникам навчально-виховного процесу з питань використання досвіду «Шкільної медіації» як одного зі способів вирішення конфліктних ситуацій.

8.8. Проводити інноваційну науково-педагогічну діяльність, поширювати досвід роботи щодо запобігання насильству в дитячому середовищі, сім'ї та виховання у учнів толерантного ставлення одне до одного.

9. Завідувачу бібліотеки _____ :

9.1. Створити в бібліотеці постійні тематичні виставки матеріалів із питань запобігання насильству серед молоді та в сім'ї.

9.2. Забезпечити реалізацію програм факультативних курсів, курсів за вибором, спецкурсів із питань запобігання насильству в сім'ї, інформаційно-просвітницьких матеріалів щодо виховання тендерної культури та запобігання всім формам насильства.

9.3. Постійно проводити аналіз спеціальних тематичних рубрик із проблем насильства в освітянських засобах масової інформації, ознайомлювати з ними педагогічних працівників.

9.4. Сприяти створенню банку матеріалів із досвіду роботи навчальних закладів України щодо запобігання насильству в дитячому середовищі, виховання у дітей та молоді толерантного ставлення.

10. Учителям фізичного виховання _____ направити фізкультурно-оздоровчу роботу закладу на збільшення кількості спортивних змагань командного типу для дітей та підлітків, що сприятиме нейтралізації їхньої гіперактивності та зняттю агресії.

11. Педагогу-організатору _____ збільшити кількість виховних заходів та змагань командного типу, що сприятиме більшій згуртованості учнівських колективів.

12. Учителю історії та правознавства _____ :

12.1. Під час вивчення програмового матеріалу особливу увагу приділяти правовій відповідальності за скоєння порушень.

12.2. Надавати методичні рекомендації класним керівникам із питань прав та обов'язків неповнолітніх, правової відповідальності за правопорушення.

12.3. Забезпечити підготовку учнів закладу до конкурсів дитячої творчості щодо профілактики насильства.

13. Класним керівникам:

13.1. На батьківських зборах постійно проводити обговорення проблеми насилля серед підлітків.

13.2. Проводити індивідуальну просвітницьку роботу з батьками щодо проблеми насилля в сім'ї.

13.3. Терміново повідомляти про випадки (підозру) насилля в сім'ї адміністрації закладу.

13.4. Забезпечити ознайомлення учнів із правами та обов'язками підлітків.

13.5. Забезпечити проведення профілактичної роботи щодо недопущення насилля серед підлітків.

13.6. Сприяти створенню позитивного психологічного клімату та атмосфери довіри в учнівському колективі.

14. Педагогічним працівникам:

14.1. Наставництвом та особистим прикладом виховувати в учнів навички толерантного ставлення у суспільстві.

14.2. Сприяти недопущенню випадків агресії серед неповнолітніх.

14.3. Терміново повідомляти адміністрації закладу про випадки (підозру) насилля стосовно учнів закладу.

14.4. Категорично заборонити будь-які форми насилля стосовно учнів.

15. Контроль за виконанням наказу залишаю за собою.

Директор

З наказом ознайомлені:

Виконавець, телефон

V. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАВОВИХОВНОЇ РОБОТИ З УЧНЯМИ

5.1. Заняття «Знайомство з текстом Конвенції ООН про права дитини»

Мета:

- познайомити учнів зі змістом Конвенції ООН про права дитини, допомогти з'ясувати можливості реалізації їх прав;
- визначити основне призначення Конвенції ООН.

Хід заняття

I етап. Вступ

Педагог пропонує пригадати попередній урок, розказати, яку інформацію вони отримали, з якими документами познайомилися?

Після обговорення педагог знайомить учнів з метою даного уроку, його завданнями.

II етап. Актуалізація знань учнів

Ведучий запитує: «Які права дитини ви знаєте?» Відповіді без обговорення коротко записуються на дошці.

Після завершення «мозкового штурму» педагог робить висновок:

Права дитини – це певні спеціальні можливості, необхідні людині віком до 18 років для існування, розвитку і досягнення зрілості. А потім пропонує інформаційне повідомлення.

Інформаційне повідомлення

На початку ХХ століття людство все більше уваги звертає на проблему захисту прав дитини, адже до того вважалося, що інтереси дітей природним чином співпадають з інтересами батьків. Більше того, батьки краще знають, чого потребує дитина, тому виділяти дітей в окрему категорію громадян немає потреби. Але події, що відбувалися в світі, вимагали особливої уваги до прав дитини. Перша світова війна залишила мільйони дітей у надзвичайно важких умовах.

У 1924 році у Женеві було прийнято Декларацію, яка стала першим міжнародним правозахисним інструментом, спрямованим безпосередньо на дітей. Женевська Декларація була суто захисним інструментом за самим походженням. Женевська Декларація прав дитини містить п'ять основних програмних пунктів:

1. Дитині повинні надаватися всі засоби, потрібні для її нормального матеріального і духовного розвитку.

2. Голодна дитина повинна бути нагодована; хвора дитина повинна отримати допомогу; дитина, яка зробила помилку, повинна бути виправлена; сироті чи безпритульній дитині повинен бути наданий притулок і забезпечений догляд.

3. Дитина перша повинна отримувати допомогу під час лиха.

4. Дитина повинна мати дитинство і захист від усіх форм експлуатації.

5. Дитину потрібно виховувати в усвідомленні того, що її кращі якості повинні бути спрямовані на благо ближнім.

Женевська Декларація прав дитини є дуже важливим і прогресивним документом, оскільки вона ставить соціальні та економічні потреби (права) вище традиційних громадянських і політичних прав. Власне, з 1924 року, після прийняття Декларації, права дитини увійшли до системи міжнародного права, а сама Декларація стала наріжним каменем всього майбутнього міжнародного розвитку правових ініціатив стосовно прав дитини.

Відразу ж після Другої світової війни, коли було створено Організацію Об'єднаних Націй (ООН), світова спільнота стала приділяти особливу увагу проблемі прав людини. У 1948 році було прийнято Загальну Декларацію прав людини і вирішено підготувати новий міжнародний документ стосовно прав дитини. У 1957 році Комітет з прав людини ООН розпочав роботу над проектом нової Декларації прав дитини з економічних та соціальних питань, підготовленим ще на початку 50-х років Радою ООН та багатьма громадськими організаціями.

У 1959 році нова редакція Декларації прав дитини була одноголосно ухвалена всіма членами Генеральної Асамблеї ООН у формі резолюції 1386 (XIV). Ця декларація, прийнята одноголосно (до того жоден із документів, навіть Загальна декларація прав людини, не приймалися одноголосно), мала найбільший моральний авторитет у світі.

Порівняно з Женевською 1924 р. Декларацією, Декларація 1959 року була більш досконалою і широкою. Вона торкалася не лише життєвих потреб дитини, але й її потреби у любові та розумінні; наголошувала на необхідності зберігати єдність родини, до – та післяпологової допомоги матері і дитині, проголошувала право на ім'я і національність.

Крім того, Декларація передбачала обов'язкову та безкоштовну початкову освіту, право дитини на гру, творчість, заборону дитячої праці до певного віку.

Декларація, що прийнята у 1959 році, включає 10 принципів:

1. Кожна дитина користується правами, проголошеними цією Декларацією без будь-яких форм дискримінації.

2. Дитина повинна користуватися особливим захистом і повинна мати можливість для нормального здорового розвитку в умовах свободи та гідності.

3. Дитина з моменту народження набуває ім'я та національність.

4. Дитина повинна користуватися благами соціального забезпечення, включаючи адекватний до – та післяпологовий догляд для неї та матері.

Дитина повинна мати право на нормальне харчування, житло, творчі та медичні послуги.

5. Дитині, яка є фізично, розумово або соціально неповноцінною, повинно надаватися спеціальне лікування, освіта і догляд.

6. Дитина повинна там, де можливо, зростати під опікою і доглядом її батьків в атмосфері приязні, моральної і матеріальної безпеки. Малолітня дитина не повинна, крім виключних обставин, відокремлюватися від матері. Суспільство і органи влади повинні забезпечити необхідний догляд за дітьми, які залишилися без піклування сім'ї або без адекватних засобів підтримки.

7. Дитина має право на отримання освіти, яка повинна бути обов'язковою та безплатною щонайменше на початковому рівні. Дитина повинна мати можливість для гри й творчості.

8. Дитина за будь-яких обставин повинна бути серед перших, хто отримує захист і допомогу.

9. Дитина повинна бути захищена від усіх форм занедбання, жорстокості та експлуатації. Дитину не можна наймати на роботу до досягнення нею визначеного мінімального віку.

10. Дитина повинна бути захищена від расової, релігійної або іншої дискримінації. Вона повинна бути вихована у дусі розуміння, толерантності й дружби між народами, миру і загального братерства.

У преамбулі Декларації сказано, що дитина, внаслідок її фізичної та розумової незрілості, потребує особливої опіки і уваги, включаючи правовий захист, як до, так і після народження. Отже, батьків, чоловіків і жінок персонально, громадські організації, органи влади на місцевому та національному рівні Декларація закликала визнати ці права та забезпечити їх виконання через правову реформу та іншими шляхами. В цьому полягає горизонтальний ефект Декларації 1959 року. Женевська Декларація стала першим кроком на шляху до визнання дітей як правових суб'єктів (людей з їхніми власними правами). Сам текст Декларації свідчить про перехід від соціальної допомоги і захисту дітей до захисту прав дітей.

Водночас Декларація вважає дитину правовим суб'єктом, тобто не визнає за нею права самостійно користуватися своїми правами. Декларація стосується майже виключно захисних прав, її лейтмотивом є кращі інтереси дитини, іншими словами, дитина визнається окремою істотою.

Під час підготовки цієї Декларації точилася дискусія щодо того, чи потрібна була вона, адже в цей час вже була прийнята Загальна Декларація прав людини. Тож потрібна окрема декларація для дітей? Світова спільнота вирішила, що потрібна, адже діти мають свої особливі права, які повинні бути захищені.

Польська делегація наполягала на тому, щоб ООН прийняла не Декларацію, а Конвенцію про права дитини як більш дієвий правовий інструмент. І саме Польща 7 лютого 1978 року подала до Комітету ООН з

прав людини проект Конвенції про права дитини. Польський уряд запропонував відзначити Міжнародний Рік Дитини (оголошений ООН на 1979 рік) і 20-ту річницю Декларації прав дитини прийняттям окремої конвенції про права дитини. Польський проект майже слово в слово, лише з незначними правками та доповненнями повторював текст декларації. Комітет з прав людини вирішив проконсультуватися з державами-членами і компетентними організаціями. За короткий строк Комісія отримала 28 відповідей від держав-членів, від спеціальних агенцій (МОП, МООЗ, ЮНЕСКО і МВФ) та 15 від громадських організацій (як не дивно, ЮНІСЕФ, який є спеціалізованим дитячим фондом ООН не надіслав відповіді). Пропозицій надійшло так багато, і вони були такими різноманітними, що всім стало зрозуміло: до 1979 року прийнятний текст Конвенції підготувати неможливо. У грудні 1978 року Комісія ООН з прав людини створила відкриту робочу групу, яка повинна була координувати роботу по підготовці тексту Конвенції із залученням найширших кіл громадськості.

Лише 20 листопада 1989 року, через 10 років після Міжнародного Року Дитини і 30 років після Декларації прав дитини, Конвенція про права дитини була одностайно прийнята Генеральною Асамблеєю ООН.

Конвенцію про права дитини ратифікували всі країни, за винятком Сполучених Штатів Америки і Сомалі. Ця конвенція стала знаменною віхою в історії прав дітей як перший обов'язковий міжнародний документ, прийнятий в цій сфері.

Учитель зазначає, що Конвенція ґрунтується на новому розумінні становища дітей у суспільстві не як майбутніх дорослих, а як рівноправних учасників суспільного життя, звичайно з урахуванням того, що «дитина внаслідок її фізичної і розумової незрілості потребує спеціальної охорони і піклування, включаючи належний правовий захист як до, так і після народження». Він інформує, що відповідно до статті 1 Конвенції про права дитини, дитиною вважається кожна людина до досягнення 18-річного віку.

Педагог говорить, що перелік прав, визнаних для дитини в Конвенції, охоплює права громадянські (особисті), соціальні, культурні й політичні. Немає прав економічних, бо визнано, що дитина повинна вчитись, а не працювати.

Усі положення Конвенції можна класифікувати за 3-ма принципами:

– Забезпечення: права, які надають доступ до певних благ і послуг (освіта, охорона здоров'я, догляд...);

– Захист: право бути захищеним від певних дій (погане поводження, експлуатація, насильство...);

– Участь: право діяти за певних обставин і право бути залученими до процесу прийняття рішень.

Кожний з наведених блоків має різне значення: перший демонструє, що діти мають дуже мало політичних прав; підхід «Трьох Пі» свідчить, що

лева частка прав дитини – це соціальні послуги і захист. Якщо ж поглянути на Конвенцію з точки зору її завдань, то ми виявимо, що на першому місці знаходиться право самовизначення.

Також важливо зазначити, що стаття 41 Конвенції закріпила найвищу силу цього документа порівняно з іншими міжнародними і національними правовими актами. Статті 42-45 стосуються моніторингу (контролю за виконанням), а статті 46-54 – порядку набуття чинності Конвенції.

Як вже зазначалося вище, на відміну від Декларації 1959 року, документ, прийнятий Генеральною Асамблеєю ООН у 1989 році, дійсно є конвенцією, оскільки покладає на країни-сторони обов'язок запровадити Конвенцію на їхній території. Якщо необхідно, вони також повинні змінити своє законодавство згідно з положеннями Конвенції. Вони не мають права змінювати законодавство або приймати нові закони, якщо це суперечитиме Конвенції.

Конвенція ООН про права дитини існує не у правовому вакуумі. Вона діє разом з іншими конвенціями, роблячи таким чином важливий внесок у правову практику. Конвенція не стверджує беззастережно, що права людини поширюються на дітей. Але вперше в історії вона надає багато фундаментальних прав людини дітям (ст.12-16). Це визнання поширення фундаментальних прав людини на дітей є важливим новим елементом у дебатах про право дітей на самовизначення.

Одним з найважливіших досягнень Конвенції є її прогресивний підхід. Конвенція кілька разів наголошує на обов'язку держав-сторін підтримувати і поширювати права дитини. Ефективна профілактика дискримінації дітей та порушення їхніх прав потребує не лише інструментів, які не допускають такої дискримінації, але й інструментів, які пропагують та поширюють ці права. Одним з найважливіших інструментів підтримки прав дитини є правова освіта, вивчення прав людини і прав дитини у доступній формі з наймолодшого віку.

III етап. Усвідомлення змісту теми.

Вправа «Знайомство з текстом Конвенції» (30 хв.)

Педагог об'єднує підлітків у чотири групи, розподіляє статті Конвенції між групами: перша група – статті 1-10; друга – статті 11-20; третя – статті 21-30; четверта – статті 31-40 і дає завдання:

передати в малюнках-символах зміст статей Конвенції ООН про права дитини, об'єднавши окремо статті, в яких йдеться про захист, окремо статті – про участь, окремо статті – про забезпечення дитини.

Кожна група отримує 3 аркуша формату А-3 .

Час виконання : 10 хвилин.

По завершенню роботи групи презентують результати за такою схемою: спочатку всі групи по черзі розповідають про статті, які гарантують захист. Напрацювання учасників розміщуються під заголовком

«Захист». Потім йде розповідь про статті, що гарантують забезпечення. Напрацювання учасників розміщуються під заголовком «Забезпечення». Потім йде розповідь про статті, що гарантують участь. Напрацювання учасників розміщуються під заголовком «Участь».

Педагог уточнює інформацію стосовно статей, які відповідають принципам: захист, розвиток, участь.

Запитання для обговорення:

– Для чого ООН була прийнята Конвенція про права дитини?

Підбиття підсумків

IV етап. Рефлексія

Педагог запитує учнів:

– Які знання ви отримали під час уроку?

– Як ви можете використати знання, що отримали під час уроку у повсякденному житті?

Додатки

Знайомство з текстом Конвенції про права дитини

Права дитини

Що треба знати, перш ніж говорити про права дитини:

1. Права дитини є поняттям з категорії прав людини і виходять з гідності, неповторності дитини як людської особистості.

2. Права дитини це ніщо інше, як її основні потреби. Немає права на виховання в щасливій сім'ї або права на любов, хоч це і надзвичайно важливі потреби кожної людини.

3. Права дитини, як і права людини, розглядаються в співвідношенні влада – особистість. Якщо дитина володіє правом, це означає, що держава повинна забезпечити їй можливість користуватися цим правом. Наприклад, право на освіту означає, що держава гарантує кожному доступ в школу, розробляє навчальні програми, готує вчителів тощо. Все регулюється відповідними положеннями права, наприклад, право на освіту – це, передусім, закон про освіту і відповідні підзаконні акти.

4. Права дитини, як і права людини, підлягають обмеженню, але тільки таким, які передбачені законом і необхідні в демократичному суспільстві, виходячи з міркувань державної і суспільної безпеки, охорони порядку і запобігання злочинам, охорони здоров'я або моральності населення чи захисту прав і свобод інших осіб. Обмежень немає тільки у разі прав: на захист від катування або інших нелюдських і таких, що принижують гідність, видів звертання або покарання і на захист від тримання в рабстві і в підневільному стані.

5. Якщо дитина/людина володіє правом, це означає, що повинен існувати доступ до цього права. «Мати право означає мати можливість

домагатися його виконання». У іншому випадку право стає порожньою декларацією.

6. Діти підлягають батьківській владі і, передусім, батьки вирішують про їх виховання або світогляд. Обмеження або позбавлення батьківських прав може бути тільки у випадках, визначених законом і тільки на основі судового рішення, що вступило в законну силу.

Європейська конвенція з прав людини, додатковий протокол № 1, стаття 2: «Нікому не може бути відмовлено в праві на освіту. Держава при виконанні будь-яких функцій, узятих нею на себе в галузі освіти і навчання, поважає право батьків забезпечувати таку освіту і навчання відповідно до своїх релігійних і світоглядних переконань».

Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, стаття 18, абзац 4: «Держави, що беруть участь у цьому Пакті, зобов'язуються поважати свободу батьків і, у відповідних випадках, законних опікунів забезпечувати релігійне і етичне виховання своїх дітей відповідно до своїх власних переконань».

Конвенція ООН про права дитини, стаття 5: «Держави-сторони поважають відповідальність, права та обов'язки батьків (...) належним чином управляти та керувати дитиною з метою здійснення визнаних цією Конвенцією прав»..

Конвенція ООН про права дитини, стаття 18: «1. Держави-сторони докладають всіх можливих зусиль до того, щоб забезпечити визнання принципу загальної та однакової відповідальності обох батьків за виховання і розвиток дитини. (...) Найкращі інтереси дитини є предметом їх основного піклування. 2. З метою гарантування та сприяння здійсненню прав, викладених у цій Конвенції, Держави-сторони надають батькам і законним опікунам належну допомогу у виконанні ними обов'язків по вихованню дітей та забезпечують розвиток мережі дитячих установ».

7. Батьки є законними опікунами дитини і представляють її інтереси перед державними органами. Держава може втручатися в батьківську владу тільки у ситуації, коли батьки нехтують своїми обов'язками або зловживають своєю владою.

У ситуації, коли батьки не можуть здійснювати опіки над дитиною держава зобов'язана забезпечити йому державну опіку.

8. Права дитини, подібно до прав людини, належать кожній дитині і не залежать від обов'язків, які вона виконує. Права не можна позбавити або припинити їх дію. Якщо діти не виконують обов'язків, можна їх покарати, наприклад, не давши нагороди або лишити привілеїв, але не прав.

Від прав людини – до прав дитини

З початку ХХ століття людство все більше уваги звертає на проблему захисту прав дитини, адже до того вважалося, що інтереси дітей природним чином співпадають з інтересами батьків; більше того, батьки

краще знають, чого потребує дитина, тому виділяти дітей в окрему категорію громадян немає потреби.

У 1924 році у Женеві було прийнято Декларацію, яка стала першим міжнародним правозахисним інструментом, спрямованим безпосередньо на дітей. Женевська Декларація була суто захисним інструментом за самим походженням. Перша світова війна залишила мільйони дітей у надзвичайно важких умовах. Женевська Декларація прав дитини містить п'ять основних програмних пунктів:

1. Дитині повинні надаватися усі засоби, потрібні для її нормального матеріального і духовного розвитку.

2. Голодна дитина повинна бути нагодована; хвора дитина повинна отримати допомогу; дитина, яка припустилася помилки, повинна бути виправлена; сироті чи безпритульній дитині повинен бути наданий притулок, забезпечений догляд.

3. Дитина перша повинна отримувати допомогу під час лиха.

4. Дитина повинна мати дитинство і захист від усіх форм експлуатації.

5. Дитину потрібно виховувати в усвідомленні того, що її кращі якості повинні бути спрямовані на благо ближнім.

Женевська Декларація прав дитини є дуже важливим і прогресивним документом, оскільки вона ставить соціальні та економічні потреби (права) вище традиційних громадянських, політичних прав. Власне, з 1924 року, після прийняття Декларації, права дитини увійшли до системи міжнародного права, а сама Декларація стала наріжним каменем всього майбутнього міжнародного розвитку правових ініціатив стосовно прав дитини.

Відразу ж після Другої світової війни, коли було створено Організацію Об'єднаних Націй (ООН), світова спільнота стала приділяти особливу увагу проблемі прав людини. У 1948 році було прийнято Загальну Декларацію прав людини і вирішено підготувати новий міжнародний документ стосовно прав дитини. У 1957 році Комісія з прав людини розпочала роботу над проектом нової Декларації прав дитини з економічних та соціальних питань, підготовленим ще на початку 50-х років Радою ООН та багатьма громадськими організаціями.

У 1959 році Декларація прав дитини була одностайно ухвалена усіма 78 членами Генеральної Асамблеї ООН у формі резолюції 1386 (XIV). Ця декларація, прийнята одностайно (до того жоден із документів, навіть Загальна декларація прав людини, не приймалися одностайно), мала найбільший моральний авторитет у світі. Порівняно з Женевською Декларацією, Декларація 1959 року була більш досконалою і широкою. Вона торкалася не лише життєвих потреб дитини, але й її потреби у любові та розумінні; наголошувала на необхідності зберігати єдність родини, до – та післяпологової допомоги матері і дитині, проголошувала право на ім'я і

національність. Крім того, Декларація передбачала обов'язкову і безкоштовну початкову освіту, заборону дитячої праці до певного віку, право дитини на гру і творчість.

Декларація, прийнята у 1959 році, включає 10 принципів:

1. Кожна дитина користується правами, проголошеними цією Декларацією без будь-яких форм дискримінації.

2. Дитина повинна користуватися особливим захистом і повинна мати можливість для нормального здорового розвитку в умовах свободи та гідності.

3. Дитина з моменту народження набуває ім'я і національність.

4. Дитина повинна користуватися благами соціального забезпечення, включаючи адекватний до – та післяпологовий догляд для неї або нього та матері. Дитина повинна мати право на нормальне харчування, житло, творчі та медичні послуги.

5. Дитині, яка є фізично, розумово або соціально неповноцінною, повинні надаватися спеціальне лікування, освіта і догляд.

6. Дитина повинна там, де можливо, зростати під опікою та доглядом її батьків в атмосфері приязні, моральної і матеріальної безпеки. Малолітня дитина не повинна, крім виключних обставин, відокремлюватися від матері. Суспільство і органи влади повинні забезпечити необхідний догляд за дітьми, які залишилися без піклування сім'ї або без адекватних засобів підтримки.

7. Дитина має право на отримання освіти, яка повинна бути обов'язковою та безплатною щонайменше на початковому рівні. Дитина повинна мати можливість для гри й творчості.

8. Дитина за будь-яких обставин повинна бути серед перших, хто отримає захист та допомогу.

9. Дитина повинна бути захищена від усіх форм занедбання, жорстокості та експлуатації. Дитину не можна наймати на роботу до досягнення нею визначеного мінімального віку.

10. Дитина повинна бути захищена від расової, релігійної або іншої дискримінації. Вона повинна бути вихована у дусі розуміння, толерантності й дружби між народами, миру і загального братерства.

У преамбулі Декларації сказано, що дитина, внаслідок її фізичної та розумової незрілості, потребує особливої опіки і уваги, включаючи правовий захист, як до, так і після народження. Отже, батьків, чоловіків і жінок персонально, громадські організації, органи влади на місцевому та національному рівні Декларація закликала визнати ці права та забезпечити їх виконання через правову реформу та іншими шляхами. У цьому полягає горизонтальний ефект Декларації 1959 року. Женевська Декларація стала першим кроком на шляху до визнання дітей як правових суб'єктів (людей з їхніми власними правами). Сам текст Декларації свідчить про перехід від

соціальної допомоги і захисту дітей до захисту прав дітей. Мова цього документа вже не звучить наївно, це мова більше правового документа.

Водночас Декларація вважає дитину правовим суб'єктом, тобто не визнає за нею права самостійно користуватися своїми правами. Декларація стосується майже виключно захисних прав, її лейтмотивом є кращі інтереси дитини, іншими словами, дитина визнається окремою істотою. Під час підготовки цієї Декларації точилася дискусія щодо того, чи потрібна була вона, адже в цей час вже була прийнята Загальна Декларація прав людини. Тож потрібна окрема декларація для дітей? Світова спільнота вирішила, що потрібна, адже діти мають свої особливі права, які повинні бути захищені. Польська делегація наполягала на тому, щоб ООН прийняла не Декларацію, а Конвенцію про права дитини як більш дієвий правовий інструмент. І саме Польща 7 лютого 1978 року подала до Комісії ООН з прав людини проект Конвенції про права дитини. Польський уряд запропонував відзначити Міжнародний Рік Дитини (оголошений ООН на 1979 рік) і двадцяту річницю Декларації прав дитини прийняттям окремої конвенції про права дитини. Польський проект майже слово в слово, лише з незначними правками та доповненнями повторював текст декларації. Комісія з прав людини вирішила проконсультуватися з державами-членами і компетентними організаціями. За короткий строк Комісія отримала 28 відповідей від держав-членів, 4 – від спеціальних агенцій (МОП, МООЗ, ЮНЕСКО і МВФ) та 15 від громадських організацій (як не дивно, ЮНІСЕФ, який є спеціалізованим дитячим фондом ООН не надіслав відповіді). Пропозицій надійшло так багато, і вони були такими різноманітними, що всім стало зрозуміло: до 1979 року прийнятний текст Конвенції підготувати неможливо. У грудні 1978 року Комісія ООН з прав людини створила відкриту робочу групу, яка повинна була координувати роботу щодо підготовки тексту Конвенції із залученням найширших кіл громадськості.

Лише 20 листопада 1989 року, через 10 років після Міжнародного Року Дитини і 30 років після Декларації прав дитини, Конвенція про права дитини була одноголосно прийнята Генеральною Асамблеєю ООН.

Конвенцію про права дитини, ратифікували всі країни, за винятком Сполучених Штатів Америки та Сомалі. Ця конвенція стала знаменною віхою в історії прав дітей як перший обов'язковий міжнародний документ, прийнятий в цій області.

Конвенція ООН про права дитини

Преамбула Конвенції вміщує основні її принципи. Статті можна розділити на три основні частини: 1) Статті 1-41: основні статті, які визначають права дитини та обов'язки держав-сторін, які ратифікували Конвенцію; 2) Статті 42-45: процедури моніторингу запровадження Конвенції; 3) Статті 46-54: формальні положення, які регламентують

порядок набуття чинності Конвенції. Детально вивчаючи текст Конвенції, слід звернути увагу на те, що в її преамбулі містяться:

- принципи Хартії ООН (1945), Загальної Декларації прав людини (1948) та Міжнародних зобов'язань щодо прав людини (1966);

- переконання в тому, що сім'ї повинен бути наданий особливий захист, що дитина повинна зростати у сімейному оточенні в атмосфері щастя, любові й розуміння;

- переконання у тому, що дитина повинна виховуватись у дусі ідеалів, проголошених Статутом ООН, і, зокрема, у дусі миру, гідності, толерантності, свободи, рівності й солідарності;

- розуміння того, що діти потребують особливого піклування, як було проголошено у Женевській Декларації прав дитини (1924) і Декларації прав дитини (1959), як це визнано у Загальній Декларації прав людини (1948), Міжнародних зобов'язаннях щодо прав людини (1966), низці зобов'язань і статутах спеціалізованих агенцій та інших деклараціях (таких, як «Пекінські правила» 1985 року з ювенальної юстиції);

- визнання того, що є діти, які живуть в особливо важких умовах, і такі діти потребують особливої уваги;

- визнання важливості традицій і народних культурних цінностей у захисті дітей та забезпеченні їх гармонійного розвитку;

- визнання важливості міжнародної співпраці.

Як згадано вище, права дитини описано у статтях 1-41. Жодне з цих прав не може бути відокремлене від інших.

Переходячи до аналізу статей Конвенції, потрібно зазначити кілька важливих моментів.

1. Стаття 1 дає нам визначення дитини як людської істоти віком до 18 років. Цей текст став результатом надзвичайно складної й делікатної процедури примирення протилежних думок щодо захисту дитини до народження (цитоване посилання на це міститься у преамбулі у лапках). Важко чекати того, щоб Конвенція, до якої залучено понад сто країн, могла іншим чином примирити сторони у питанні, яке досі палко дискутується у різних країнах.

2. Також необхідно відзначити статтю 3, яка стверджує, що кращі інтереси дитини повинні братися до уваги в першу чергу під час прийняття органами влади рішень, які впливають на добробут дитини, а також, що держава повинна надавати необхідну допомогу батькам, або іншим особам, які на законних засадах піклуються про дитину.

3. У цьому контексті статті 5 та 18 також є надзвичайно важливими. Стаття 5 передбачає, що держави зобов'язані поважати права і обов'язки батьків спрямовувати зусилля на практичне використання дітьми їх прав, передбачених Конвенцією.

Стаття 18 визначає, що обоє батьків несуть рівну відповідальність за виховання та розвиток дитини, а держава зобов'язана надавати їм необхідну допомогу, якщо це необхідно.

Права дитини, визнані Конвенцією, можуть бути поділені на п'ять груп, згідно з традиційною класифікацією прав людини:

1) Громадянські права.

Вони визначені у перших 18 статтях Загальної Декларації прав людини (1948). Серед громадянських прав – право на ім'я і національність (стаття 7), право на самобутність (стаття 8), право на життя (стаття 6) і принципи недискримінації (стаття 2). Але серед них також є так звані «права порядності»: такі, як заборона катування (стаття 37), право на захист від фізичного насильства (статті 19; 34), від свавільного арешту (статті 37; 40), право на приватне життя (стаття 16) та ін.

2) Політичні права.

До них належить свобода думки (стаття 12), свобода висловлювання (стаття 13), свобода зібрань (стаття 15), свобода переконань та віросповідання (стаття 14), вільний доступ до інформації (стаття 17). Слід звернути увагу, що Загальна Декларація прав людини до політичних прав відносить також право обирати і бути обраними під час виборів.

3) Економічні права.

Стаття 4 визначає, що держави-сторони повинні вживати усіх необхідних правових, адміністративних та інших заходів для реалізації економічних, соціальних, культурних прав. Більш специфічно, поміж іншими речами, це також передбачено у праві на захист від експлуатації (статті 32; 36).

4) Соціальні права.

Статті 4; 28; 29, які визначають право на освіту, стаття 24 – право на охорону здоров'я, стаття 26 – право на соціальне забезпечення.

5) Культурні права.

На додаток до статті 4 у цьому контексті слід згадати статтю 31, яка визнає право на відпочинок і дозвілля, залучення до гри та участі у культурному й мистецькому житті.

Права, визнані Конвенцією, повністю співпадають з традиційними правами людини.

Конвенція ООН про права дитини має три основні завдання:

1) Право самовизначення.

Зараз загальноновизнано, що до дитини застосовується більшість прав людини. Одні з них – беззастережно (як, наприклад, право на захист від катування), а інші – з певними обмеженнями (політичні права).

2) Право на захист.

Конвенція містить низку положень, які стосуються особливих потреб дітей та їх вразливості, наприклад, умови зайнятості для дітей (стаття 32).

Більшість з цих положень має більш суворі вимоги стосовно дітей, ніж загальні правозахисні інструменти.

3) Специфічні права.

Це права, які застосовуються специфічно, або навіть виключно до дітей: право не розлучатися зі своїми батьками (статті 9, 10, 11), положення про усиновлення (стаття 21). Найкращим прикладом таких прав є стаття 31, яка захищає право дитини на гру. Конвенція також надає захист особливим категоріям дітей: біженці (стаття 22), інваліди (стаття 23), меншини (стаття 30), діти, втягнуті у воєнні конфлікти.

На Заході положення Конвенції розподіляють на три блоки:

– *Забезпечення*: права, які надають доступ до певних благ і послуг (освіта, охорона здоров'я, догляд...);

– *Захист*: право бути захищеними від певних дій (погане поводження, експлуатація, насильство...)

– *Участь*: право діяти за певних обставин і право бути залученими до процесу прийняття рішень.

Перший блок демонструє, що діти мають дуже мало політичних прав. Підхід «Трьох Пі» свідчить, що лівова частка прав дитини – це соціальні послуги і захист. Якщо ж поглянути на Конвенцію з точки зору її завдань, то ми виявимо, що на першому місці знаходиться право самовизначення.

Також важливо зазначити, що стаття 41 Конвенції закріпила найвищу силу цього документа порівняно з іншими міжнародними і національними правовими актами. Статті 42-45 стосуються моніторингу (контролю за виконанням), а статті 46-54 – порядку набуття чинності Конвенції. Як вже зазначалося вище, на відміну від Декларації 1959 року документ, прийнятий Генеральною Асамблеєю ООН у 1989 році, дійсно є конвенцією, оскільки покладає на країни-сторони обов'язок запровадити Конвенцію на їх території. Якщо необхідно, вони також повинні змінити своє законодавство згідно з положеннями Конвенції. Вони також не мають права змінювати законодавство або приймати нові закони, якщо це буде суперечити Конвенції.

Конвенція ООН про права дитини існує не у правовому вакуумі. Вона діє разом з іншими конвенціями, роблячи таким чином важливий внесок у правову практику. Конвенція не стверджує беззастережно, що права людини поширюються на дітей. Але вперше в історії вона надає багато фундаментальних прав людини дітям (статті 12-16). Це визнання поширення фундаментальних прав людини на дітей є важливим новим елементом у дебатах про право дітей на самовизначення.

Одним з найважливіших досягнень Конвенції є її прогресивний підхід. Конвенція кілька разів наголошує на обов'язку держав-сторін підтримувати і поширювати права дитини. Іншими словами, ефективна профілактика дискримінації проти дітей та порушення їх прав потребує не

лише інструментів, які не припускають такої дискримінації, але й інструментів, які пропагують та поширюють ці права. Одним з найважливіших інструментів підтримки прав дитини є правова освіта, вивчення прав людини і прав дитини у доступній формі з наймолодшого віку.

5.2 Рольова гра «Навчання і дія: права дітей»

Моральна цінність: у пошуках справедливості

Огляд: Важливим є те, що освіта з прав людини не лише акцентує на обов'язках, пов'язаних з правами, але також і пропонує можливості щодо виконання цих обов'язків і вжиття заходів на користь прав людини. В учасників не повинно лишитися враження, начебто проблеми є надто масштабними, щоб бути адресованими до пересічних громадян. Повинно бути відзначено, що більшість значних кроків у напрямку поширення прав людини були ініційовані окремими особами чи невеликими групами. Кожен може зробити що-небудь для прав людини. Насправді, це є нашим обов'язком чинити так. Конвенція ООН про права дитини є угодою з прав людини, яка ратифікована найбільшою кількістю країн, якщо порівнювати з іншими інструментами захисту прав людини (191 країна в 1999 році). Вона створила спільну правову мережу з універсальних стандартів захисту прав дитини, підвищила відповідальність урядів; вона закликає до міжнародного співробітництва. До 1999 року жодна з країн, які ратифікували Конвенцію, не розробила інтегровану стратегію її імплементації

Об'єкти вивчення: Учасники виберуть проект чи дієвий курс, який:

- робить зміст Конвенції ООН про права дитини відомим для інших;
- показує, що вони розуміють суть вибраних положень Конвенції про права дитини;
- посилює взаємозв'язок між правами й обов'язками.

Процедури. Внесок тренера: представити учасникам кілька положень Конвенції про права дитини, просячи їхніх коментарів для забезпечення розуміння. Зробити наголос на тому, що Конвенція закликає до дії як держави, що її ратифікували, так і самих дітей та кожного, хто є за дітей відповідальним. Кінцевий крок, включаючи розробку плану дій, який є найважливішим і найдовготривалішим, повинен бути підготовленим для його кінцевої реалізації.

Матеріали: Конвенція про права дитини, вибрані статті.

Послідовність:

Крок 1. Внесок тренера: інформувати учасників про те, що Конвенція про права дитини проголошує, що: «Держави-сторони (уряди країн-членів Організації Об'єднаних Націй) зобов'язані широко

інформувати про принципи і положення Конвенції як дорослих, так і дітей».

Крок 2. Попросити учасників прокоментувати заяву латиноамериканського активіста щодо прав дитини. Габріела Містрал сказала: «Ми є винними у багатьох гріхах і помилках, але найгіршим злочином є полишення дітей напризволяще, ігнорування розвою і буяння життя. Чимало речей можуть зачекати, діти ж не можуть. Саме зараз, у цей час їхні тіла і кістки формуються, їхня свідомість розвивається. Щодо них ми не можемо сказати «завтра», їхнім ім'ям є «сьогодні».

Крок 3. Нагадати учасникам, що кожен потребує знання своїх прав. Запитайте: «Чия це відповідальність – робити права широко знаними?». Тут же допоможіть учасникам пригадати максимальну кількість потенційних агентів, наскільки це можливо, спроможних сприяти виконанню прав дітей. Запитайте: чи існує така сфера, де ви могли б відігравати важливу роль?

Крок 4. Чи став уряд Вашої країни стороною Конвенції про права дитини? Чи вважаєте ви, що уряд має зобов'язання інформувати людей про права дітей?

Крок 5. Перевірте декілька положень Конвенції про права дитини, піднімаючи питання, чи для кожного вони зрозумілі, і чи може хтось з учасників розказати про свій досвід з точки зору цих положень. Тренер може обирати на власний розсуд зі статей, даних в додатку, але він повинен вибрати принаймні п'ять статей для окремого обговорення в групах, кожна з яких повинна зробити доповідь щодо змісту та призначення кожної статті.

Крок 6. Після перевірки кількох специфічних положень Конвенції, запитати в учасників: «Наскільки важливим є широке знання прав, проголошених Конвенцією, як дорослими, так і дітьми?»

Крок 7. Використовуйте метод «Розв'язання проблем» для складання принаймні двох чи більше планів дій, в яких одні учасники допомагатимуть іншим пізнавати про права людини у контексті Конвенції ООН про права дитини.

Конвенція про права дитини. Вибрані положення

Свобода вираження поглядів. Стаття 13. Дитина має право вільно висловлювати свої думки; це право включає свободу шукати, одержувати та передавати інформацію та ідеї будь-якого роду незалежно від кордонів в усній, письмовій чи друкованій формі, у формі творів мистецтва чи за допомогою інших засобів на вибір дитини.

Приватність. Стаття 16. Жодна дитина не може бути об'єктом свавільного або незаконного втручання в здійснення її права на особисте та сімейне життя, недоторканність житла, таємницю кореспонденції або незаконного посягання на її честь і гідність.

Бездомні діти. Стаття 20. Дитина, яка тимчасово або постійно позбавлена сімейного оточення або яка в її власних якнайкращих інтересах не може залишатися в такому оточенні, має право на особливий захист і допомогу, що надається державою... [яка повинна] забезпечити зміну догляду за дитиною. Такий догляд може включати, зокрема, передачу на виховання («кафала», за ісламським правом), усиновлення або, за необхідності, направлення до відповідних установ по догляду за дітьми.

Діти-інваліди. Стаття 23. Неповноцінна в розумовому або фізичному відношенні дитина має вести повноцінне і гідне життя в умовах, які забезпечують її гідність, сприяють почуттю впевненості в собі і полегшують її активну участь у житті суспільства.

Охорона здоров'я. Стаття 24. Держави-сторони... визнають право дитини на користування найбільш досконалими послугами системи охорони здоров'я та засобами лікування хвороб і відновлення здоров'я... [жодна дитина] не повинна бути позбавленою її права доступу до таких служб охорони здоров'я.

Освіта. Стаття 29. Держави-сторони погоджуються щодо того, що освіта дитини має бути спрямована на:

а) розвиток особи, талантів, розумових і фізичних здібностей дитини в найповнішому обсязі; б) виховання поваги до прав людини та основних свобод...;

в) виховання поваги до батьків дитини, її культурної самобутності, мови та національних цінностей країни, в якій дитина проживає...;

г) підготовку дитини до свідомого життя у вільному суспільстві;

д) виховання поваги до навколишньої природи.

Релігія і культура. Стаття 30. ... Дитині, яка належить до меншин... не може бути відмовлено в праві спільно з іншими членами її групи користуватися своєю культурою, сповідувати свою релігію,... а також користуватися рідною мовою.

Захист від шкоди. Стаття 32. Держави-сторони визнають право дитини на захист від економічної експлуатації та від виконання будь-якої роботи, яка може являти небезпеку для здоров'я, бути перешкодою в одержанні нею освіти чи завдавати шкоди її здоров'ю, фізичному, розумовому, духовному, моральному та соціальному розвитку.

Захист від сексуальної експлуатації. Стаття 34. Держави-учасниці зобов'язані захищати дитину від усіх форм сексуальної експлуатації та сексуальних розбещень.

Кримінальне право. Стаття 40. Держави-сторони визнають право кожної дитини, яка, як вважається, порушила кримінальне законодавство, звинувачується або визнається винною в його порушенні, на таке поводження, що сприяє розвиткові у дитини почуття гідності та значущості, зміцнює в ній повагу до прав людини й основних свобод

інших та при якому беруться до уваги вік дитини і бажаність сприяння її реінтеграції та виконання нею корисної ролі в суспільстві.

Освіта з прав людини. Стаття 42. Держави-сторони зобов'язані, використовуючи належні та дійові засоби, широко інформувати про принципи і положення Конвенції як дорослих, так і дітей.

5.3. Тренінг «Діти у конфлікті із законом»

Мета: ознайомити учнів зі статтями Конвенції ООН про права дітей, які перебувають у конфлікті із законом; формувати вміння учнів добирати аргументи, формулювати власну точку зору, дискутувати; вчити учнів аналізувати отриману інформацію.

Обладнання: текст Конвенції ООН про права дитини; папір А4; маркери; фліпчарт; стікери.

Методичні прийоми: дискусійна шкала, Т-схема, читання тексту з використанням інтерактивної системи позначок; вправа «Займи позицію», інформаційне повідомлення учителя..

Форми роботи: індивідуальна, робота у групах.

Хід тренінгу

I. Рефлексія. Повідомлення теми заняття (5 хв.)

II. Актуалізація знань учнів (10 хв.)

1) Індивідуальна робота учнів з дискусійною шкалою.

Учитель на дошці креслить шкалу, а учні отримують кольорові стікери, за допомогою яких вони виражать свою точку зору у ставленні до проблеми.

Проблема для обговорення: Неповнолітній/неповнолітня, що вдалися до правопорушення, мають бути взятими під арешт.

Далі учням пропонується написати своє ім'я на стікері та приклеїти аркуш на шкалі відповідно до власної позиції.

Після того, як учні визначилися зі своєю позицією, вчитель пропонує кільком учням (з протилежними поглядами на проблему) пояснити свою точку зору, наводячи аргументи, що спонукали їх виявити своє ставлення саме так.

2) Робота у групах із застосуванням графічного організатора – «Т-схеми».

На цьому етапі уроку учитель пропонує учням об'єднатися у групи, обмінятися думками та записати у таблицю по три аргументи, які б підтверджували позицію «так» і позицію «ні».

_____ТАК _____НІ _____

1. _____ 1. _____
2. _____ 2. _____
3. _____ 3. _____

Далі групам пропонується зачитати свої аргументи у режимі: «аргумент-контраргумент».

III. Усвідомлення змісту (20 хв.)

1). Індивідуальна робота: читання учнями Конвенції ООН про права дитини (статті 37, 40) з використанням інтерактивної системи позначок.

Учні читають текст Конвенції, роблячи відповідні позначки олівцем на полях:

V – я знав/ знала це ;

+ – нова для мене інформація;

? – про це хотів/хотіла б довідатися більше.

Далі учитель запитує:

- Яка інформація була відомою для вас?
- Що нового ви дізналися, прочитавши статті Конвенції?
- Яка інформація, що цікавить вас, не відображена у Конвенції?

2) Інформаційне повідомлення учителя.

На сьогоднішній день у системі Державного Департаменту України з питань виконання покарань функціонує 11 виховних колоній, у яких відбуваються покарання близько 2,9 тис. засуджених, що скоїли злочини у неповнолітньому віці. У слідчих ізоляторах на даний час перебувають понад 2 тис. осіб, з яких 24% у віці від 14 до 16 років. Більше половини з них засуджені за розкрадання та крадіжки, кожен четвертий – за розбій чи пограбування, практично кожний десятий – за нанесення тяжких тілесних ушкоджень або вбивство. При цьому 13% засуджених у віці 14-16 років, 28% – у віці 16-17 років та 39% – у віці 17-18 років. Соціально-педагогічна занедбаність, що притаманна значній частині неповнолітніх засуджених, частково обумовлена тим, що до засудження 41% неповнолітніх не вчилися і не працювали, 49% – виховувалися у неповних сім'ях, а 19% – взагалі не мають батьків. Майже 7% засуджених виховувалися у спеціальних закладах Міністерства освіти і науки України. У слідчих ізоляторах на даний час перебувають понад 2 тис. осіб, з яких 24% у віці від 14 до 16 років.

IV. Рефлексія (10 хв.)

1). Інтерактивна вправа: «Займи позицію».

Попередньо на аркушах паперу вчитель позначає: дитячі пустощі, правопорушення, злочин. Ці аркуші розташовуються на підлозі у різних кінцях кімнати. Учитель зачитує ситуації і просить учнів зайняти позицію, яка, на їх погляд, відповідає даній ситуації.

Ситуація 1. Мамин автомобіль.

Група молодих людей пиячать у Дмитра вдома. Вони вирішують взяти автомобіль мами Дмитра, щоб покататися. «Мама не заперечуватиме. Все буде добре, з нами нічого не трапиться», – говорить Дмитро.

Відповідь: якщо молоді люди здійснять свої наміри, то вони підлягають відповідальності за кримінальне правопорушення з обтяжуючими обставинами: незаконне заволодіння транспортним засобом (стаття 289 Кримінального кодексу України) у стані алкогольного сп'яніння.

Ситуація 2. Втеча з дому.

Дівчина 13-ти років стоїть на дорозі й зупиняє автомобіль. «Я йду з дому, – думає вона. – Я втечу до Києва та знайду там роботу».

Відповідь: правопорушення у цій ситуації немає. Воно можливе, якщо дівчина втече з дому і їй вдасться влаштуватися на роботу, оскільки вона неповнолітня. Згідно з Кодексом законів України про працю, особи, які досягли 14 років, можуть як виняток прийматися на роботу лише за згодою одного з батьків або особи, яка їх заміняє.

Ситуація 3. Запалена цигарка.

Хлопець стоїть із запаленою цигаркою, яка містить наркотик: «Як приємно, тепер мені не завадить ніякий біль».

Відповідь: Вживання наркотиків не є злочином, але воно завдає великої шкоди здоров'ю. Крім того, незаконне зберігання, перевезення, пересилання, збут чи придбання наркотичних засобів чи психотропних речовин тягне за собою кримінальну відповідальність.

Ситуація 4. Чуже вікно.

Хлопець залазить у вікно чужого дому... «Простеж, щоб ніхто не побачив, – каже 18-річний Сашко 13-річному Роману, – а я поки залізу та пошукаю гроші».

Відповідь: у цій ситуації йдеться про втягнення неповнолітнього у злочинну діяльність. Повнолітній Сашко підлягає кримінальній відповідальності (відповідно до Кримінального кодексу України), але його вина обтяжується тим, що він втягує неповнолітнього у злочинну діяльність, що передбачає відповідальність за статтею 304 Кримінального кодексу України.

Ситуація 5. Крадені окуляри.

Дівчина щось нервово ховає до кишені. «Не хвилюйся, Таню, – каже Соня, – ніхто у магазині не кинеється шукати окуляри, адже вони не дуже дорогі».

Відповідь: залежно від ціни окулярів це буде вважатися правопорушенням або злочином. Відповідальність дівчат визначається їх віком. Їхня вина обтяжується співучастю. Згідно статті 26 Кримінального кодексу України, співучастю є умисна спільна участь декількох суб'єктів злочину у вчиненні умисного злочину.

2). Продовження роботи з дискусійною шкалою.

Учитель пропонує учням ще раз подивитися на дискусійну шкалу, з якою вони працювали на початку уроку. Потім запитує учнів:

- Хто з вас змінив свою точку зору у ході уроку? Чому?
- Чи визначилися остаточно зі своїм ставленням до проблеми ті, хто не міг це зробити на початку уроку? Аргументуйте, будь ласка, свою теперішню позицію.

Вправа «Поліція в умовах демократії»

Суспільство потребує подолання злочинності і, водночас, повинно наполягати на дотриманні принципу верховенства права. Люди мають зрозуміти причини злочинності і в особливих справах наполягати, що до підозрюваних слід ставитися гуманно. Поліція має діяти з професійним розумінням своєї ролі, з повагою до правил і процедур кримінального закону і з усвідомленням своїх функцій в демократичному суспільстві, яке поважає права людини. Ця вправа повинна показати необхідність дотримання правил, поваги до них, безвідносно до того, наскільки сумирним є підозрюваний і наскільки явно простежується склад злочину у його (її) діях, оскільки права людини у кримінальній сфері вимагають того, що підозрювані мають презумпцію невинуватості, допоки їхню винуватість не буде встановлено. Як і кожен з нас, підозрюваний є людиною, яка також має право на власну гідність і повагу.

Учасники повинні:

- розуміти причини злочинності в суспільстві;
- поважати необхідність справедливого поводження і захисту підозрюваних, включаючи негайну передачу справи затриманого до суду, згідно з принципом презумпції невинуватості;
- усвідомлювати важливість того, що поліція повинна контролювати свої емоції, ні в якому разі не ображаючи затриманого, ані не завдаючи йому болю і не піддаючи його катуванню;
- розвивати відчуття поваги до справедливості в кримінальній юстиції;
- розуміти, як діяти у випадку хибного арешту.

Процедури: Тренер забезпечує спокійну і серйозну атмосферу, в якій організовується «уявний суд». Особливу увагу слід звернути на розумний розподіл і визначення часу для того, щоб включити останній крок, протягом якого висловлюються погляди щодо причин злочинності в суспільстві.

Матеріали: Перераховані позиції (папір, стікери по п'ять на кожну особу).

Загальна Декларація прав людини

Послідовність:

Крок 1. Кожен учасник представляє себе іншим учасникам. Вкажіть ваше повне ім'я і звідки ви. Це допоможе посилити потребу кожного, навіть у кримінальному процесі, у взаємоповазі. Потім тренер на власний розсуд вибирає одного учасника, який має потім розповісти коротку передісторію будь-якого іншого учасника. Відповідно, той, про кого розповідали, розповідає так само про свого напарника. Персональне представлення і взаємне знайомство також допоможе забезпечити плавний перехід до рольової гри, яка використовується в «уявному суді».

Крок 2. Тренер просить учасників демократично обрати і затвердити трьох суддів. Тренер також залучає трьох волонтерів, які діятимуть у ролі поліцейського, підозрюваного і жертви. Нарешті, всі інші учасники мають сісти перед суддями. Учасникам нагадують про те, що вони мусять діяти з гідністю, дисципліновано, виявляючи повагу до суду.

Крок 3. Зачитуються факти гіпотетичної справи. Тренер переконується, що кожен елемент історії є почутим і зрозумілим всіма учасниками. По можливості, копії справи повинні бути роздані суддям, поліцейському, підозрюваному і жертві. Достатньо часу повинно бути надано акторам для їхньої самопідготовки. Тренер дає підозрюваному О. ім'я, поширене на вашій території. Гіпотетична ситуація виглядає так:

Справа О.

О. є 19-річним юнаком, який втратив своїх батьків, ще будучи маленькою дитиною. Він ріс за допомогою свого літнього дядька, який живе за рахунок пенсії. Щоб допомогти дядькові, О. більше не відвідував школу, виконуючи різну повсякденну хатню роботу разом із іншими дітьми. Дядько хлопця захворів і був не в змозі утримувати свою велику сім'ю на ту незначну суму грошей, яку він отримував щомісячно. З цієї причини він сказав О., що той мусить жити і заробляти на життя самостійно. О. змушений був залишити будинок свого дядька і самостійно шукати шляхи власного заробітку на життя.

О. намагався знайти яку-небудь постійну роботу, щоб заробити на шматок хліба, але намарне. Без грошей і їжі, він спробував вкрасти деяку незначну суму в Р., власниці магазину у центрі міста. Оскільки він був мало досвідчений у мистецтві покражі, то був затриманий Р. на місці злочину під час спроби вкрасти. За допомогою її друзів, які завітали до неї в той момент, О. було схоплено і доставлено у поліцію.

Крок 4. Суддям потрібно нагадати, що вони здійснюють і контролюють процес судового розгляду, в тому числі визначати, хто має говорити першим, наступним і т. д. Судді повинні підтримувати порядок в суді (уникати сміху, хаосу тощо), але, водночас, не бути занадто

формальними, щоби не втратити довіру в учасників рольової гри. Судді сигналізують про початок судового процесу.

Крок 5. Слухаючи обидві сторони і свідків, судді приймають швидке рішення: винний чи не винний. Судді не повинні намагатися обґрунтувати своє рішення за допомогою писаних законів; в своєму рішенні вони спираються на власний досвід, моральний розсуд і сенс справедливості. Судді приймають своє рішення таємно, і якщо вони не можуть досягти згоди, вони вдаються до голосування. Тоді все вирішують два голоси з трьох.

Крок 6. Зараз суд припиняється. Тренер запитує кожного учасника, чи той коли-небудь відвідував суд. Тих, хто відвідував, просять розповісти принаймні один сильний момент і один слабкий момент, які вони спостерігали під час «уявного суду». Запитайте, чи кожен є задоволений прийнятим рішенням і чому саме.

Крок 7. Тренер ділить учасників на маленькі групи. Кожна група має голову і доповідача. Кожен учасник повинен мати п'ять невеличких стікерів, аркушів паперу, або маленьких фішок чи інших рахівних засобів. Відповідаючи на запитання, кожна особа здає засіб підрахунку і не повинна більше відповідати на запитання після того, як всі рахункові засоби нею здані. Запитання для групи є такими:

- чому люди здійснюють злочини у вигляді дрібних крадіжок?
- чи маєте ви досвід, коли хто-небудь визнавав подібні злочини необхідними?
- що б ви зробили, якби на ваших очах здійснювалася крадіжка? Повідомили б про це власника? Затримали б крадія? Викликали поліцію?
- що має робити власник?
- що має робити поліція?
- що має робити підозрюваний?
- що має робити сім'я підозрюваного, якщо він (вона) затриманий на тривалий час?
- що має робити суддя, якщо захисник каже, що затриманий був підданий катуванню з боку поліції?
- що маєтсья на увазі під універсальним правом людини: «Кожен вважається невинуватим, допоки не буде доведеною його вина»?
- що ви робитимете у разі, якщо раптом будете помилково затримані (ви є невинуватими)?

Загальна Декларація прав людини (1948).

Стаття 5. Нікого не може бути піддано катуванню чи жорстокому, нелюдському чи принизливому поводженню або покаранню.

Стаття 9. Нікого не може бути піддано свавільному арешту, ув'язненню чи висланню.

Стаття 10. Кожному гарантується право на рівний доступ до справедливого і публічного суду, здійснюваного незалежним і безстороннім судовим органом, для визначення його прав і обов'язків і в разі кримінального обвинувачення проти нього.

Стаття 11. Частина 1. Кожен обвинувачений у кримінальному правопорушенні має право на презумпцію невинуватості, поки не буде доведено його вину, згідно з законом, у відкритому судовому процесі, в якому дотримуються усі гарантії щодо його захисту.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Васильківська І.П. Кримінологічні аспекти сімейного виховання / Держава і право: 36 наукових праць. – К.: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України та ін., 1999. – С. 265-275.
2. Головченко В. Правове виховання учнівської молоді: питання методології та методики. – К.: Наук, думка, 1993. – 134 с.
3. Запорожан І. Правове виховання молодших школярів: Навчально-методичний посібник. – Ужгород-Тернопіль: Мистецька лінія, 2002. – 158 с.
4. Запобігання незаконному обігу наркотичних засобів серед неповнолітніх м. Києва: Методичні рекомендації / За заг. ред. С. О. Повіка. – Київ, 2000. – 90 с.
5. Кримінологічні проблеми профілактики правопорушень молоді – Просвіта. Київ. – 1986. – 153 с.
6. Ковчина І. Зміст і організаційно-правові форми роботи з дітьми та молоддю шкільного віку // Соціальна робота: технологічний аспект – К.: ДЦССМ, 2004. – С. 347-355.
7. Оржеховська В.М., Виноградова-Бондаренко, В.Є. Дитяча бездоглядність та безпритульність: історія, проблеми, пошуки: Навчальний посібник, – К., 2004. – 78 с.
8. Права дитини – права людини: Інформаційно-методичний посібник / Упор. З. Галковська, Т. Жданюк, С. Яровий. – К., 1999. – 148 с.
9. Про органи і служби у справах неповнолітніх та спеціальні установи для неповнолітніх: Закон України від 24 січня 1995 р. // ВВРУ. – 1995. – № 6. – С. 36.
10. Поволоцька С. До питання про дослідження злочинності неповнолітніх // Право України. – 2002. – № 11. – С. 120-124.
11. Соціальна робота з дітьми та молоддю: проблеми, пошуки, перспективи / За заг. ред. І. М. Пінчук, С. В. Толстоухової. – К.: УДЦССМ, 2000. – Вип. 1. – 276 с.
12. Соціальна робота в Україні: теорія та практика: Посібник для підвищення кваліфікації працівників соціальних служб для молоді. 4-а частина / За ред. А.Я. Ходорчук. – К.: ДЦССМ, 2003. – 272 с.
13. Фіцула М. Педагогічні проблеми профілактики правопорушень неповнолітніх // Право України. – 1995. – № 8. – С. 44-46.

ДЛЯ ПОДАТОК

**НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
РОБОТИ З ПРОФІЛАКТИКИ
ПРАВОПОРУШЕНЬ СЕРЕД УЧНІВСЬКОЇ
МОЛОДІ В ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОМУ
НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ**

Збірник методичних матеріалів